

Poradnik praktyczny
EASO:
Wdrażanie rozporządzenia
Dublin III
– indywidualna rozmowa
i ocena dowodów

*Seria poradników praktycznych
EASO*

Październik 2019

Ani Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, ani żadna osoba działająca w imieniu Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania zamieszczonych poniżej informacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2020

© Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, 2020

Kopiowanie dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Wykorzystywanie lub powielanie zdjęć i innych materiałów, co do których Europejskiemu Urzędowi Wsparcia w dziedzinie Azylu nie przysługują prawa autorskie, wymaga bezpośredniej zgody właściciela praw.

Print ISBN 978-92-9476-606-9 doi:10.2847/904006 BZ-04-18-668-PL-C
PDF ISBN 978-92-9476-609-0 doi:10.2847/701491 BZ-04-18-668-PL-N

Poradnik praktyczny
EASO:
Wdrażanie rozporządzenia
Dublin III
– indywidualna rozmowa
i ocena dowodów

*Seria poradników praktycznych
EASO*

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wprowadzenie.....	6
LISTY KONTROLNE	8
Ramy prawne systemu dublińskiego.....	13
Zakres terytorialny stosowania rozporządzenia Dublin III.....	14
Zakres podmiotowy rozporządzenia Dublin III.....	15
DORADZTWO	17
1. Stosowanie rozporządzenia Dublin III	18
2. Udzielanie informacji	20
3. Indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim: cele, wymogi i techniki prowadzenia rozmowy....	21
Cele indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim	21
Wymogi dotyczące indywidualnej rozmowy	22
Termin indywidualnej rozmowy	22
Metodyka	23
Prowadzenie rozmowy	24
Techniki prowadzenia rozmowy i rodzaje pytań.....	25
Rozpoczęcie rozmowy	26
Aspekt merytoryczny rozmowy	27
Zakończenie przesłuchania.....	28
4. Ocena dowodów	34
Wprowadzenie	34
Znaczenie oceny dowodów	34
Wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński.....	34
Niedostateczne wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński.....	35
Wnioski o udzielenie informacji.....	35
Przeprowadzenie oceny dowodów	36
Kryteria związane z jednością rodziny.....	38
Istotne definicje i kwestie do rozważenia.....	38
Środki dowodowe i poszlaki.....	41
Środki dowodowe w przypadku art. 8, 9, 10	42
Poszlaki w przypadku art. 8, 9, 10.....	43
Kryteria związane z miejscem zamieszkania, wjazdem i pobytem.....	45
Istotne definicje i kwestie do rozważenia.....	45
Dokument pobytu	45
Wiza (art. 12 ust. 2, 3 i 4).....	46
Środki dowodowe w przypadku – ważnych lub wygasłych – dokumentu pobytu lub wizy (art. 12).....	47
Poszlaki w przypadku – ważnych lub wygasłych – dokumentu pobytu lub wizy (art. 12)	49
Środki dowodowe w przypadku wjazdu bezwizowego (art. 14) i nielegalnego wjazdu (art. 13 ust. 1).....	50
Środki dowodowe w przypadku pobytu przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)	51
Poszlaki w przypadku wjazdu bezwizowego (art. 14), nielegalnego wjazdu (art. 13 ust. 1) lub pobytu w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)	52
Wcześniejszy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej	54
Wniosek o udzielenie azylu złożony wcześniej w innym państwie członkowskim.....	54
Ocena możliwości zastosowania rozporządzenia Dublin III	54
Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej	55
Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu przeprowadzenia procedury przewidzianej systemem dublińskim.....	55
Środki dowodowe w przypadku procedury wtórnego przejęcia	56
Poszlaki w przypadku procedury wtórnego przejęcia.....	57

Ustanie odpowiedzialności – opuszczenie terytorium i wydalenie.....	59
Ustanie odpowiedzialności (art. 19 ust. 1, 2 i 3).....	59
Dowody ustania odpowiedzialności (art. 19 ust. 2, art. 19 ust. 3 i art. 20 ust. 5)	60
Poszlaki wskazujące na ustanie odpowiedzialności (art. 19 ust. 2, art. 19 ust. 3 i art. 20 ust. 5).....	62
Szczególne zagadnienia dotyczące przekazania na podstawie rozporządzenia dublińskiego	65
Ocena dowodów	65
Załącznik I – Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: więzy rodzinne	67
Załącznik II – Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski.....	69
Załącznik III – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: jedność rodziny.....	71
Załącznik IV – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: zamieszkanie, wiza, nielegalny wjazd i pobyt przez co najmniej 5 miesięcy/legalny wjazd.....	72
Załącznik V – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: wcześniejsze wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, wyjazd z terytorium i wydalenia	74
ŹRÓDŁA	76

Wykaz skrótów

Dyrektywa w sprawie procedur azylowych	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona)
Dyrektywa w sprawie przyjmowania wniosków	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona)
EASO	Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
EKPC	europajska konwencja praw człowieka
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
Eurodac	Baza danych Eurodac
Karta praw podstawowych	Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (2000/C 364/01)
Państwa członkowskie	Państwa członkowskie UE oraz Norwegia, Szwajcaria, Islandia i Liechtenstein stosujące rozporządzenie Dublin III
Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona)
Rozporządzenie Eurodac II	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
Rozporządzenie w sprawie VIS	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych
Rozporządzenie wykonawcze	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, zmienione rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 118/2014 z dnia 30 stycznia 2014 r.
SIS II	Rozporządzenie (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II)
System VIS	wizowy system informacyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości UE
UE	Unia Europejska
UNHCR	Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców
WESA	wspólny europejski system azylowy

Wprowadzenie

Dlaczego przygotowano niniejszy poradnik praktyczny? *Poradnik praktyczny EASO: Wdrażanie rozporządzenia Dublin III – indywidualna rozmowa i ocena dowodów* to praktyczne narzędzie służące wspieraniu praktyków systemu dublińskiego ze wszystkich państw Unii Europejskiej, a także Norwegii, Szwajcarii, Islandii i Liechtensteinu, stosujących rozporządzenie Dublin III (państw członkowskich) w swojej codziennej pracy. Stanowi narzędzie tzw. miękkiej konwencji, które ma odzwierciedlać wspólne standardy.

Niniejszy poradnik ma dwa cele. Stanowi on dla odbiorcy pomoc w przeprowadzeniu indywidualnej rozmowy z wnioskodawcą ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej przewidzianej systemem dublińskim, a jednocześnie – wsparcie w dokonaniu obiektywnej i bezstronnej, indywidualnej oceny dowodów z równym zastosowaniem kryteriów prawnych i wspólnych standardów. Służy to ustaleniu, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca.

Najważniejszymi instrumentami prawnymi z perspektywy niniejszego poradnika są: [rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca \(wersja przekształcona\)](#) (rozporządzenie Dublin III) oraz [rozporządzenie Komisji \(WE\) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady \(WE\) nr 343/2003](#) ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (rozporządzenie Dublin II), zmienione [rozporządzeniem wykonawczym Komisji \(UE\) nr 118/2014 z dnia 30 stycznia 2014 r.](#) (rozporządzenie wykonawcze). Niniejszy poradnik służy przełożeniu wymogów prawnych dotyczących indywidualnej rozmowy i oceny dowodów na zwięzłe wskazówki dla praktyków.

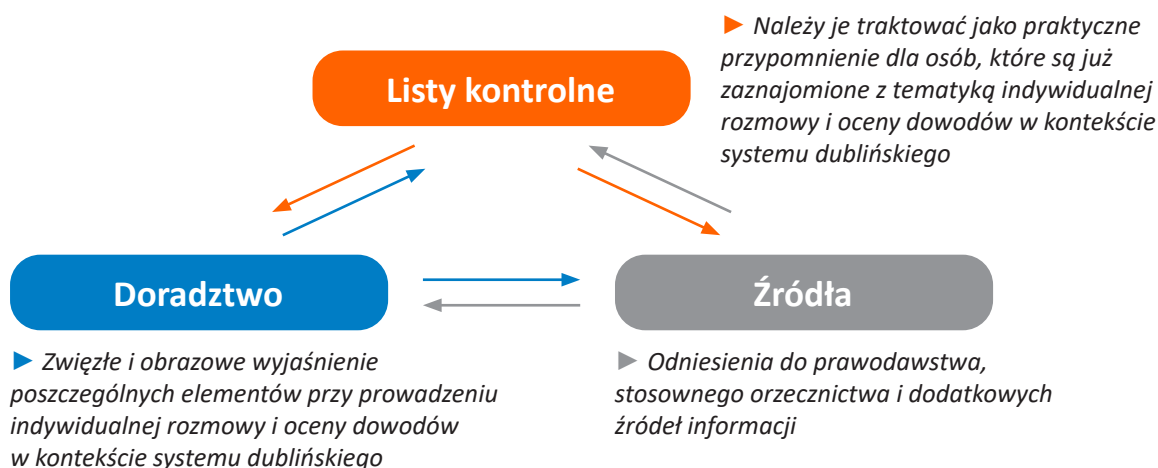
Jaki jest zakres niniejszego poradnika praktycznego? W poradniku skoncentrowano się na informacjach na temat stosowania rozporządzenia Dublin III, które powinny zostać przekazane wnioskodawcy, indywidualnej rozmowie z wnioskodawcą prowadzonej w ramach systemu dublińskiego, jak również ocenie dowodów przeprowadzanej przez praktyka w celu ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Treść niniejszego poradnika opiera się na przepisach rozporządzenia Dublin III. W trakcie powstawania tego poradnika nadal toczyły się negocjacje w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona). Zapoznając się z niniejszym poradnikiem, należy odwoływać się do odpowiednich przepisów danego instrumentu prawnego w postaci obowiązującej.

Do kogo skierowany jest niniejszy poradnik praktyczny? Poradnik ten jest skierowany przede wszystkim do personelu pracującego w jednostkach dublińskich, urzędników odpowiedzialnych za rejestrację, urzędników prowadzących sprawy, strażników granicznych, którzy wprowadzą rozmowy z wnioskodawcami i przeprowadzają ocenę w celu ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego w imieniu krajowych właściwych organów. Ponadto może on być postrzegany jako przydatne narzędzie również dla innych podmiotów zaangażowanych w system dubliński, takich jak funkcjonariusze policji, organy wymiaru sprawiedliwości, pełnomocnicy, pracownicy socjalni, a także wszelkie inne osoby zainteresowane tymi aspektami wdrażania rozporządzenia Dublin III.

Poradnik praktyczny ma na celu zaspokojenie potrzeb praktyków o różnym doświadczeniu: od początkujących urzędników prowadzących sprawę po urzędników posiadających wieloletnie doświadczenie. Poszczególne elementy tego poradnika (wskazówki, listy kontrolne i materiały źródłowe) oraz jego treści mogą być wykorzystywane w różny sposób, w zależności od potrzeb użytkownika.

Jak korzystać z niniejszego poradnika praktycznego? Poradnik praktyczny złożony jest z trzech części, którymi można posługiwać się niezależnie lub w sposób powiązany.

Poza zapewnieniem uporządkowanych wytycznych niniejszy poradnik praktyczny można traktować jako narzędzie samooceny lub narzędzie do prowadzenia oceny jakości.

W poradniku praktycznym zawarto sugestie dobrych praktyk (pola żółte) oraz odniesienia do orzecznictwa (pola niebieskie). Na początku każdego rozdziału w czerwonych tabelach znajduje się odniesienie do odpowiednich przepisów aktów prawnych. Odniesienie to nie służy jednak ograniczeniu zakresu danej części do przywołanych artykułów; podano je z myślą o możliwości odwołania się do przepisu, który może być istotny dla danej sprawy. W szarych polach znajdują się odniesienia do istniejących narzędzi EASO lub odpowiednich modułów szkoleniowych EASO.

W jaki sposób opracowano niniejszy poradnik praktyczny? Poradnik został stworzony przez grupę roboczą ekspertów z państw członkowskich działającą przy Europejskim Urzędzie Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO), a cenny wkład w pracę nad nim wnieśli również Komisja Europejska oraz Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców. Przed zakończeniem prac nad poradnikiem przeprowadzono konsultacje w sprawie jego treści z wszystkimi państwami członkowskimi.

Jaki jest charakter powiązań między niniejszym poradnikiem praktycznym a innymi instrumentami wsparcia EASO? Zadaniem EASO jest wspieranie państw członkowskich m.in. poprzez organizowanie wspólnych szkoleń i wspólne dążenie do zapewnienia jakości. Podobnie jak wszystkie narzędzia wsparcia EASO, również *Poradnik praktyczny EASO: Wdrażanie rozporządzenia Dublin III – indywidualna rozmowa i ocena dowodów* powstał w oparciu o wspólne standardy wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA). Należy zaznaczyć, że nie dla wszystkich uczestniczących państw członkowskich zobowiązania WESA są wiążące. Państwa, do których zobowiązania nie mają zastosowania, powinny brać pod uwagę odwołania do konkretnych dyrektyw dotyczących WESA tylko w stosownych przypadkach. Poradnik, podobnie jak inne poradniki praktyczne, wpisuje się w ramy WESA i powinien być postrzegany jako uzupełnienie innych dostępnych narzędzi EASO. Zapewnienie zgodności poradnika z tymi instrumentami stanowiło główny cel, szczególnie w odniesieniu do ściśle z nim powiązanych modułów programu szkoleń EASO poświęconych rozporządzeniu Dublin III. Poradniki praktyczne EASO dotyczące **rozmowy indywidualnej (Przesłuchanie)** oraz **oceny dowodów (Ocena materiału dowodowego)** również stanowiły cenne źródła informacji na potrzeby opracowania tego narzędzia.

Niniejsza publikacja to poradnik praktyczny opracowany z zastosowaniem metodyki matrycy jakości EASO i powinna być ona stosowana łącznie z innymi dostępnymi praktycznymi narzędziami: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

LISTY KONTROLNE

- ▶ *Należy je traktować jako praktyczne przypomnienie dla osób, które są już zaznajomione z tematyką indywidualnej rozmowy i oceny dowodów w kontekście systemu dublińskiego*

Ramy prawne systemu dublińskiego

- Stosuj przepisy odpowiednio do istotnych faktów.
- Pamiętaj o terytorialnym zakresie stosowania rozporządzenia Dublin III.
- Pamiętaj, że beneficjenci ochrony międzynarodowej nie są objęci zakresem stosowania rozporządzenia Dublin III.

1. Stosowanie rozporządzenia Dublin III

- Pierwsze złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej
- Przestrzeganie hierarchii kryteriów
- Uwzględnienie szczególnych kwestii dotyczących zależności

2. Udzielanie informacji

- Udzielenie informacji o stosownej treści:
 - cele rozporządzenia Dublin III;
 - konsekwencje złożenia kolejnego wniosku w innym państwie członkowskim;
 - hierarchia kryteriów odpowiedzialności;
 - indywidualna rozmowa;
 - możliwość przekazania informacji dotyczących procedury ustalania odpowiedzialności;
 - możliwość odwołania się od decyzji o przekazaniu;
 - możliwość wymieniać się przez państwa członkowskie danymi wnioskodawców;
 - prawo dostępu wnioskodawców do danych, które ich dotyczą.
- Informacji udziela się:
 - na piśmie;
 - „w języku zrozumiałym dla wnioskodawcy lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały”;
 - w razie konieczności – informacji udziela się ustnie;
 - informacje przekazuje się w postaci wspólnych ulotek zamieszczonych w załączniku X i XI rozporządzenia wykonawczego;
 - ulotki uzupełniają się o informacje właściwe dla danego państwa członkowskiego.

3. Indywidualne rozmowa przewidziana systemem dublińskim: cele, wymogi i techniki prowadzenia rozmowy

- Należy spełnić wymogi dotyczące rozmowy:
 - odbywa się ona w terminie;
 - przeprowadza się ją przed podjęciem decyzji o przekazaniu wnioskodawcy;
 - prowadzona jest w języku zrozumiałym dla wnioskodawcy lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały;
 - jest prowadzona w warunkach zapewniających poufność;
 - prowadzi ją osoba wykwalifikowana.

Metodyka

- Przygotowanie
- Zapoznanie się ze sprawą
- Ustalenia praktyczne
- Odpowiedni urzędnik prowadzący sprawę i tłumacz ustny

Rozpoczęcie rozmowy

- Powitanie/wprowadzenie
- Sprawdź, czy tłumacz ustny i wnioskodawca się rozumieją
- Poinformuj wnioskodawcę o celu i treści rozmowy
- Poinformuj wnioskodawcę o obowiązku współpracy

3. Indywidualne rozmowa przewidziana systemem dublińskim: cele, wymogi i techniki prowadzenia rozmowy

Prowadzenie rozmowy

- Postawa
 - Neutralność
 - Brak osądu
 - Unikaj nieporozumień wynikających z przyjętych założeń, wyznawanych wartości lub oczekiwań związanych z kwestiami kulturowymi
- Zarządzaj przebiegiem rozmowy
 - Stwórz i utrzymaj atmosferę zaufania
 - Skoncentruj się na wnioskodawcy
 - Zarządzaj dialogiem
 - Zarządzaj tłumaczem
 - Zachęcaj wnioskodawcę postawą aktywnego słuchacza
- Techniki prowadzenia rozmowy i rodzaje pytań
 - Zadawaj proste pytania
 - Stosuj pytania otwarte
 - Odpowiednio stosuj pytania zamknięte
 - Stosuj pytania doprecyzowujące i refleksyjne
 - Zadawaj prawidłowe pytania w prawidłowy i sprawiedliwy sposób
 - Zadawaj pytania dostosowane do możliwości i poziomu wykształcenia wnioskodawcy
 - Możliwość wyjaśnienia niespójności

W trakcie rozmowy

- Udziel ustnej informacji o stosowaniu rozporządzenia Dublin III
- Wnioskodawcy mogą dążyć do uzyskania wyjaśnień co do wszelkich aspektów funkcjonowania rozporządzenia Dublin III, których nie rozumieją

Zakończenie przesłuchania

- Upewnij się, że wszystkie istotne fakty zostały poruszone w trakcie rozmowy
- Wnioskodawcy zadaje się pytanie, czy chciałby coś dodać
- Wnioskodawca jest informowany o możliwości dostarczenia dokumentów na poparcie przedstawionych twierdzeń
- Wnioskodawca zostaje poinformowany o kolejnych etapach procesu
- Wnioskodawca zostaje poinformowany o terminach określonych w rozporządzeniu Dublin III
- Wnioskodawca jest informowany o pisemnym podsumowaniu oraz sposobie uzyskania dostępu do niego.

4. Ocena dowodów

- Istnieją wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński
 - Dostępne są dowody
 - Dostępne są poszlaki
- Nie istnieją dostateczne wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński

Kryteria związane z jednością rodziny

- Definicje
 - Członkowie rodziny
 - Krewny
 - Małoletni
 - Małoletni bez opieki
 - Relacja zależności
 - Rodzina w szerokim znaczeniu
- Małoletni bez opieki (art. 8)
- Członek rodziny będący beneficjentem ochrony międzynarodowej (art. 9)
- Członek rodziny, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej (art. 10)
- Zasady dotyczące równoczesnych wniosków (art. 11)
- Osoby zależne (art. 16)
- Klauzule dyskrecjonalne (art. 17)
 - Artykuł 17 ust. 1 – klauzula suwerenności
 - Artykuł 17 ust. 2 – klauzula humanitarna

☐ Środki dowodowe i poszlaki   ☐ Dzieci bez opieki i członkowie rodziny ☐ Osoby zależne: (dorosłe) dziecko, rodzeństwo, rodzic
☐ Środki dowodowe w przypadku art. 8, 9, 10   ☐ Pisemne potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie ☐ Wyciągi z rejestrów ☐ Zezwolenie na pobyt/tymczasowe zezwolenie na pobyt wydane członkowi rodziny ☐ Dowód, że osoby są spokrewnione ☐ Test DNA lub badanie krwi ☐ Zgoda osób zainteresowanych
☐ Poszlaki w przypadku art. 8, 9, 10   ☐ Możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy ☐ Oświadczenia zainteresowanych członków rodziny ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Kryteria związane z miejscem zamieszkania, wjazdem i pobytem

☐ Definicje   ☐ Dokument pobytu   ☐ Ważny dokument pobytu ☐ Kilka dokumentów pobytu ☐ Wygasłe dokumenty pobytu ☐ Wiza   ☐ Ważna wiza ☐ Kilka wiz ☐ Wygasła wiza ☐ Nielegalny wjazd ☐ Ciągły pobyt w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy ☐ Wjazd bezwizowy ☐ Wniosek złożony w strefie tranzytu międzynarodowego lotniska
☐ Środki dowodowe w przypadku – ważnych lub wygasłych – dokumentu pobytu lub wizy   ☐ Dokument pobytu ☐ Wiza ☐ Dopasowanie w systemie VIS ☐ Wyciągi z rejestrów obcokrajowców lub podobnych rejestrów ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które wydało dokument pobytu lub wizę
☐ Poszlaki w przypadku – ważnych lub wygasłych – dokumentu pobytu lub wizy   ☐ Szczegółowe, możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które nie wydało zezwolenia na pobyt ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży
☐ Środki dowodowe w przypadku wjazdu bezwizowego i nielegalnego wjazdu   ☐ Stempel wjazdowy w paszporcie ☐ Stempel wyjazdowy ☐ Bilety jednoznacznie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną ☐ Trafienie w systemie Eurodac ☐ Odciski palców
☐ Środki dowodowe w przypadku pobytu przez co najmniej pięć miesięcy   ☐ Zezwolenia na pobyt ☐ Wniosek o opuszczenie terytorium lub nakaz wydalenia wydane w odstępach co najmniej pięciu miesięcy lub niewykonane ☐ Wyciągi z rejestrów szpitali, zakładów karnych, ośrodków detencyjnych
☐ Poszlaki w przypadku wjazdu bezwizowego, nielegalnego wjazdu lub pobytu przez co najmniej 5 miesięcy   ☐ Szczegółowe, możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie ☐ Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR ☐ Sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży ☐ Odciski palców ☐ Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu itp.

Wcześniejszy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej

- Wniosek o udzielenie azylu złożono wcześniej w innym państwie członkowskim
 - Ocena możliwości zastosowania rozporządzenia Dublin III
 - Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej
 - Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu przeprowadzenia procedury przewidzianej systemem dublińskim
- Środki dowodowe w przypadku procedury wtórnego przejęcia
 - Trafienie w systemie Eurodac
 - Formularz przedłożony przez wnioskodawcę (formularz wniosku)
 - Urzędowy protokół sporządzony przez organy
 - Odciski palców pobrane w związku z wnioskiem
 - Wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów
 - Pisemne sprawozdanie organów poświadczające złożenie wniosku
- Poszlaki w przypadku procedury wtórnego przejęcia
 - Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę
 - Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR
 - Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Ustanie odpowiedzialności – opuszczenie terytorium i wydalenie

- Ustanie odpowiedzialności
- Dowody ustania odpowiedzialności
 - Stempel wyjazdowy
 - Wyciągi z rejestrów państwa trzeciego
 - Bilety jednoznacznie potwierdzające wyjazd lub wjazd przez granicę zewnętrzną
 - Sprawozdanie/potwierdzenie państwa członkowskiego, z którego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich
 - Pisemny dowód uzyskany od organów, z którego wynika, że obcokrajowiec faktycznie został wydany
 - Potwierdzenie informacji dotyczących wydalenia przez państwo trzecie
 - Stempel (wyjazdowy) z państwa trzeciego graniczącego z państwem członkowskim
 - Odciski palców
- Poszlaki wskazujące na ustanie odpowiedzialności
 - Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę
 - Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR
 - Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży
 - Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie
 - Stempel wyjazdowy
 - Odciski palców
 - Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu itp.
 - Inne dowody

Szczególne zagadnienia dotyczące przekazania na podstawie rozporządzenia dublińskiego

- Ocena dowodów

Ramy prawne systemu dublińskiego [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

System dubliński stanowi fundament wspólnego europejskiego systemu azylowego i służy skutecznemu ustaleniu państwa członkowskiego odpowiedzialnego za badania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

System dubliński składa się z trzech rozporządzeń:

Rozporządzenie Dublin III

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona)

Rozporządzenie wykonawcze do rozporządzenia dublińskiego

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1560/2003 z dnia 2 września 2003 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego, zmienione **rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 118/2014** z dnia 30 stycznia 2014 r.

Rozporządzenie Eurodac II

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (wersja przekształcona)

Jeżeli chodzi o wdrażanie rozporządzenia Dublin III, istotne są zarówno wizowy system informacyjny (VIS), jak również system Informacyjny Schengen (SIS II).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych (rozporządzenie w sprawie VIS) określa zasady przewidziane w art. 2 lit. b) dotyczące sposobu:

[...] lepszej realizacji wspólnej polityki wizowej, [...] i konsultacji pomiędzy centralnymi organami wizowymi poprzez ułatwienie wymiany pomiędzy państwami członkowskimi danych o wnioskach i o związanych z nimi decyzjach, w celu [...] zapobieżenia omijaniu kryteriów służących do określania, które państwo członkowskie odpowiada za rozpatrzenie wniosku.

Wizowy system informacyjny ma zastosowanie do wszystkich państw Schengen (Dania podjęła decyzję o jego wdrożeniu). Niemniej jednak należy zauważyć, że nie wszystkie państwa członkowskie stosujące rozporządzenie Dublin III są związane rozporządzeniem w sprawie VIS.

System Informacyjny Schengen drugiej generacji zdefiniowano w następujących instrumentach prawnych: rozporządzeniu (WE) nr 1987/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II) oraz rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1862 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie utworzenia, funkcjonowania i użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, zmiany i uchylecia decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1986/2006 i decyzji Komisji 2010/261/UE.

System Informacyjny Schengen drugiej generacji jest systemem zarządzania bezpieczeństwem i granicami w Europie. Każde z państw członkowskich dysponuje biurem SIRENE (wniosek o informacje uzupełniające na poziomie dostępu krajowych), które stanowi punkt kompleksowej obsługi na potrzeby wymiany informacji. System ten pomaga organom w Europie zapewnić bezpieczeństwo wewnętrzne w sytuacji braku kontroli granic wewnętrznych.

System Informacyjny Schengen drugiej generacji funkcjonuje w 26 państwach członkowskich (z wyjątkiem Irlandii i Cypru) oraz 4 powiązanych krajach stowarzyszonych. Niektóre państwa członkowskie są objęte specjalnymi uzgodnieniami: Bułgaria, Rumunia i Chorwacja nie są jeszcze częścią obszaru Schengen, ale zarówno Rumunia, jak i Bułgaria korzystają z Systemu Informacyjnego Schengen, natomiast Chorwacja stosuje go w ograniczonym stopniu. Zjednoczone Królestwo nie jest częścią obszaru Schengen, ale obsługuje System Informacyjny Schengen drugiej generacji.

Ponadto przy stosowaniu systemu dublińskiego urzędnicy prowadzący sprawę powinni mieć na uwadze przepisy zawarte w dyrektywie 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (dyrektywie w sprawie procedur azylowych), jeżeli ma ona zastosowanie. Przepisy dyrektywy w sprawie procedur azylowych mają zastosowanie „dodatkowo i bez uszczerbku dla przepisów dotyczących gwarancji proceduralnych uregulowanych w rozporządzeniu [dublińskim]”, zgodnie z motywem 12 rozporządzenia Dublin III oraz motywem 54 dyrektywy w sprawie procedur azylowych.

Orzecznictwo

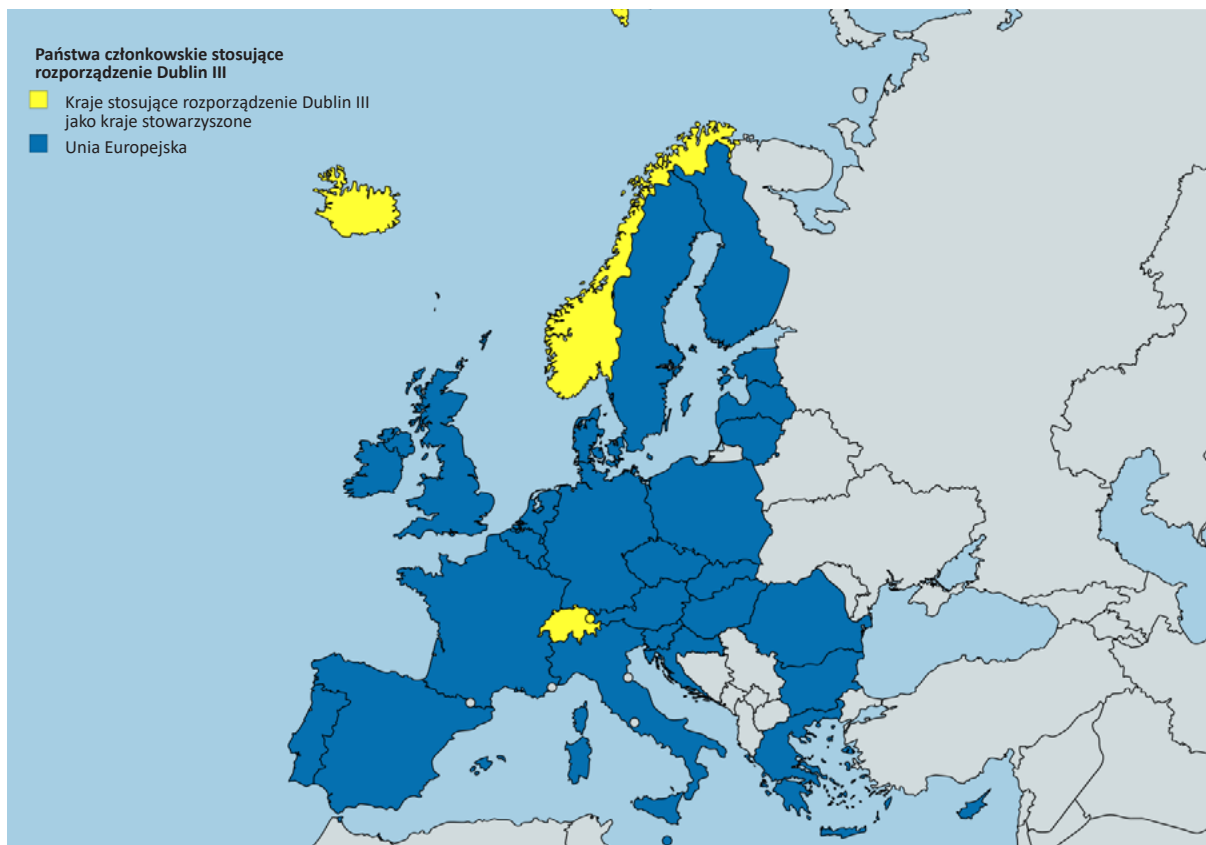
„System dubliński, [...], zmierza, jak wynika to z jego motywów 4 i 5, do umożliwienia w szczególności szybkiego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

Wyrok TSUE z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii, C-578/16 PPU, pkt 57

Zakres terytorialny stosowania rozporządzenia Dublin III

Opracowany na podstawie konwencji dublińskiej z 1990 r. system dubliński został wcielony do prawa Unii Europejskiej rozporządzeniem Dublin II i rozporządzeniem Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczącym ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania konwencji dublińskiej (rozporządzeniem w sprawie Eurodac). W 2001 r. Norwegia i Islandia zdecydowały się dołączyć do niego jako kraje stowarzyszone. Dania podjęła decyzję o przystąpieniu na podstawie porozumienia z 2006 r. i potwierdziła wdrożenie rozporządzenia Dublin III decyzją parlamentu z grudnia 2013 r. Szwajcaria i Liechtenstein jako kraje stowarzyszone dołączyły odpowiednio w 2008 r. i 2011 r.

Rozporządzenie ma zatem zastosowanie do 32 państw członkowskich.

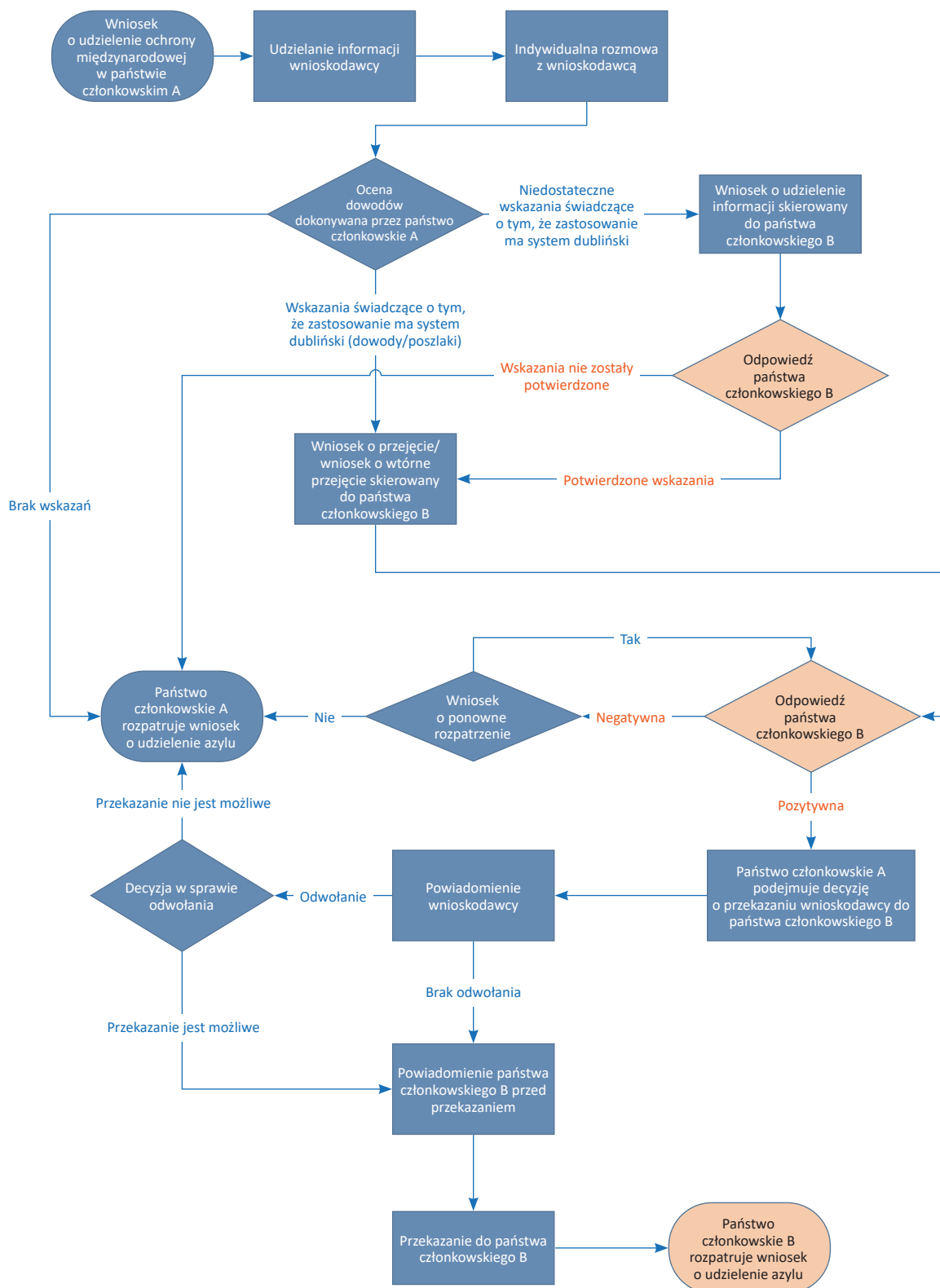
Zakres podmiotowy rozporządzenia Dublin III

Rozporządzenie Dublin III ma zastosowanie do obywateli państw trzecich (zdefiniowanych w art. 2 lit. a) rozporządzenia Dublin III) lub bezpaństwowców, którzy wnioskowali o udzielenie ochrony międzynarodowej w jednym z państw członkowskich. Zakres rozporządzenia Dublin III obejmuje osoby wnioskujące o udzielenie ochrony międzynarodowej. Beneficjenci ochrony międzynarodowej nie są objęci zakresem stosowania rozporządzenia Dublin III. Pojęcie „wnioskodawcy” zdefiniowano w art. 2 lit. c) rozporządzenia Dublin III.

W rozdziale V rozporządzenia Dublin III, a w szczególności art. 18 ust. 1 lit. b), znajduje się odwołanie do wnioskodawców, których wniosek jest rozpatrywany, zaś art. 18 ust. 1 lit. c) – do „obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który wycofał wniosek w trakcie jego rozpatrywania i który złożył wniosek w innym państwie członkowskim” lub który „przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu”. W art. 18 ust. 1 lit. d) znalazło się odwołanie do „obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego wniosek został odrzucony, i który złożył wniosek w innym państwie członkowskim lub który przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu”.

Jeżeli chodzi o wnioskodawców, których wnioski zostały odrzucone na podstawie pierwszej lub ostatecznej decyzji przez inne państwo członkowskie i którzy nie złożyli nowego wniosku w państwie członkowskim, w którym obecnie przebywają, art. 24 rozporządzenia Dublin III umożliwia państwom członkowskim podjęcie decyzję o zastosowaniu rozporządzenia Dublin III lub [dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich](#) (dyrektywy powrotowej).

Począwszy od wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim A, procedurę przewidzianą systemem dubliński w państwie członkowskim B można w uproszczeniu przedstawić następująco:

DORADZTWO

- ▶ *Zwięzłe i obrazowe wyjaśnienie poszczególnych elementów przy prowadzeniu indywidualnej rozmowy i oceny dowodów w kontekście systemu dublińskiego*

1. Stosowanie rozporządzenia Dublin III [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

W celu ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca art. 7 ust. 1 rozporządzenia Dublin III zobowiązuje państwa członkowskie do stosowania kryteriów określonych w rozdziale III („hierarchia kryteriów”) **przy złożeniu wniosku po raz pierwszy**.

Rozporządzenie Dublin III

Rozdział III

Istnieją dwa zestawy kryteriów:

- 1) kryteria służące ochronie jedności rodziny (art. 8–11, 16–17); oraz
- 2) kryteria dotyczące odpowiedzialności „państwa członkowskiego, które odegrało największą rolę w kontekście wjazdu wnioskodawcy na terytorium państw członkowskich i pobytu na tym terytorium”(1) (art. 12–15).

„Hierarchia kryteriów” na potrzeby ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego określona w rozdziale III rozporządzenia Dublin III oznacza, że kryteria należy stosować w kolejności przedstawionej poniżej:

Jedność rodziny	• Małoletni bez opieki (art. 8) • Członkowie rodziny będący beneficjentami ochrony międzynarodowej (art. 9) • Członkowie rodziny, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej (art. 10) • Postępowanie dotyczące rodziny (art. 11)
Największa rola w kontekście wjazdu lub pobytu	• Wydanie dokumentu pobytu lub wize (art. 12) • Nielegalny wjazd lub pobyt (art. 13) • Wjazd bezwizowy (art. 14) • Wniosek złożony w strefie tranzytu międzynarodowego lotniska (art. 15)

Odpowiedzialne państwo członkowskie „ustalane jest na podstawie stanu istniejącego w chwili, w której wnioskodawca po raz pierwszy złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie członkowskim” (art. 7 ust. 2 rozporządzenia Dublin III). Takie państwo członkowskie musi wziąć pod uwagę wszystkie dostępne dowody dotyczące członków rodziny, krewnych lub innych osób należących do rodziny wnioskodawcy (art. 7 ust. 2 i art. 7 ust. 3 rozporządzenia Dublin III).

Państwa członkowskie stosują rozporządzenie Dublin III zgodnie z europejskimi i międzynarodowymi obowiązkami w zakresie praw człowieka, w tym konwencją dotyczącą statusu uchodźców z 1951 r., a w szczególności Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej („Kartą”), europejską konwencją praw człowieka (EKPC) oraz odpowiednim orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), jak również Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC).

W celu skutecznego wdrożenia rozporządzenia Dublin III państwa członkowskie ustanawiają stabilną współpracę w ramach rozporządzenia i stosują wobec siebie zasadę wzajemnego zaufania w odniesieniu do polityki azylowej.

Celem systemu dublińskiego jest zagwarantowanie, aby dla każdego wniosku o udzielenie azylu w dowolnym państwie członkowskim istniało tylko jedno państwo członkowskie odpowiedzialne za jego rozpatrzenie.

- Jeżeli nie mają zastosowania żadne z kryteriów wymienionych w rozdziale III, „odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku jest **pierwsze państwo członkowskie**, w którym wniosek ten został złożony” (art. 3 ust. 2 akapit pierwszy).
- Jeżeli przekazania nie można przeprowadzić ze względu na to, że w odpowiedzialnym państwie członkowskim „w procedurze azylowej i w warunkach przyjmowania wnioskodawców w tym państwie członkowskim

(1) Wniosek – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela kraju trzeciego lub bezpaństwowca (SEK(2008) 2962) (SEK(2008) 2963) (COM(2008) 820 final – COD 2008/0243).

występują wady systemowe” (art. 3 ust. 2 akapit drugi) lub ponieważ organy w przekazującym państwie członkowskim mogą rozsądnie przypuszczać, że przekazanie doprowadziłoby do rzeczywistego ryzyka naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE, wówczas w toku ustalenia odpowiedzialności państwo członkowskie, w którym zachodzi takie prawdopodobne ryzyko, zostanie wykluczone.

Rozważania szczególne: osoba zależna i klauzule dyskrecjonalne

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuły 16 i 17	Artykuł 11

Poza kryteriami wymienionymi powyżej w świetle rozporządzenia Dublin III można ustalać odpowiedzialność również na podstawie klauzul o osobach zależnych i klauzul dyskrecjonalnych.

Artykuł 16 przewiduje możliwość połączenia wnioskodawcy, który jest zależny od pomocy swojego dziecka, rodzeństwa lub rodzica legalnie zamieszkującego w jednym z państw członkowskich, z taką osobą. Przewiduje on ponadto możliwość połączenia dziecka, rodzeństwa lub rodzica wnioskodawcy legalnie zamieszkujących w jednym z państw członkowskich, jeżeli dana osoba jest zależna od pomocy wnioskodawcy z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, poważnej choroby, poważnego upośledzenia lub podeszłego wieku.

Orzecznictwo

W wyroku z dnia 6 listopada 2012 r. wydanego w sprawie *K/Bundesasylamt*, C-245/11, TSUE doprecyzował: „Stosunek zależności jest decydujący dla ustalenia odpowiedzialności, jeżeli nie zachodzą okoliczności wyjątkowe uniemożliwiającego jego zastosowanie”. Artykuł 16 stanowi zatem dodatkowe „quasi-kryterium”.

W art. 17 rozporządzenia Dublin III zawarto klauzule dyskrecjonalne. „**Klauzula suwerenności**” (art. 17 ust. 1) umożliwia państwu członkowskim przejście odpowiedzialności za wniosek złożony w tym państwie, nawet jeżeli nie jest ono odpowiedzialnym państwem członkowskim w świetle kryteriów. „**Klauzula humanitarna**” (art. 17 ust. 2) może być zastosowana na wniosek państwa członkowskiego, „by połączyć wszelkie osoby należące do rodziny ze względów humanitarnych opartych w szczególności na względach rodzinnych lub kulturowych”.

2. Udzielanie informacji [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III

Artykuł 4

Prawo wnioskodawcy do informacji określone w art. 4 rozporządzenia Dublin III jest centralnym warunkiem zagwarantowania rzetelności proceduralnej. Zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia Dublin III niezwłocznie po złożeniu w państwie członkowskim wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwe organy informują wnioskodawcę o stosowaniu rozporządzenia, w szczególności o:

- **celach** rozporządzenia Dublin III oraz **konsekwencjach** złożenia kolejnego wniosku w innym państwie członkowskim, a także o konsekwencjach przeniesienia się z jednego państwa członkowskiego do innego w trakcie procedury przewidzianej systemem dublińskim lub rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- **hierarchii kryteriów** odpowiedzialności, w tym możliwości, że wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony w jednym państwie członkowskim może spowodować, iż to państwo członkowskie zostanie uznane za odpowiedzialne, nawet jeżeli odpowiedzialność ta nie wynika z kryteriów;
- **indywidualnej rozmowie** i możliwości **przedstawienia informacji** na potrzeby procedury ustalenia odpowiedzialności, w tym informacji o przebywaniu w państwach członkowskich członków rodziny, krewnych lub innych osób należących do rodziny;
- możliwości **zaskarżenia decyzji o przekazaniu** oraz, w stosownych przypadkach, możliwości wnioskowania o zawieszenie przekazania, jak również terminach na wniesienie środków zaskarżenia;
- możliwości **wymiany danych** przez państwo członkowskie, w którym znajduje się obecnie wnioskodawca, z innymi państwami członkowskimi w celu ustalenia odpowiedzialności;
- **prawie dostępu wnioskodawcy do danych**, które go dotyczą, oraz prawie do żądania poprawienia takich danych, jeśli są nieprawidłowe lub ich usunięcia, w przypadku gdy były przetwarzane niezgodnie z prawem, oraz o procedurach wykonywania tych praw.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 informacje przekazuje się:

- na piśmie;
- „w języku zrozumiałym dla wnioskodawcy lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały”;
- gdy jest to konieczne (w przypadku osób ze szczególnymi potrzebami proceduralnymi) dla właściwego zrozumienia – również w formie ustnej;
- informacje przekazywane są w postaci wspólnych ulotek zawartych w załączniku X i XI rozporządzenia wykonawczego przewidzianego w art. 4 ust. 3 rozporządzenia Dublin III oraz
- uzupełnione o informacje właściwe dla danego państwa członkowskiego.

3. Indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim: cele, wymogi i techniki prowadzenia rozmowy [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III	Dyrektywa w sprawie procedur azylowych
Artykuł 5	Artykuł 14

Cele indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim

Zgodnie z rozporządzeniem Dublin III państwo członkowskie ustalające państwo odpowiedzialne ma obowiązek przeprowadzenia indywidualnej rozmowy z wnioskodawcą (indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim).

Rozmowa służy przede wszystkim zebraniu wszystkich faktów, które mogą być istotne dla ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W rezultacie indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim różni się zakresem i przedmiotem od indywidualnej rozmowy na temat zasadności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przewidzianej art. 14 dyrektywy w sprawie procedur azylowych.

Indywidualnej rozmowie przewidzianej systemem dublińskim przyświecają dwa cele:

W tym kontekście indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim może potencjalnie służyć wielu celom:

- umożliwi ona organom udzielenie ustnej informacji o stosowaniu rozporządzenia Dublin III;
- pozwala wnioskodawcom dążyć do uzyskania wyjaśnień co do wszelkich aspektów funkcjonowania rozporządzenia Dublin III, których nie rozumieją;
- umożliwi wnioskodawcom przedstawienie informacji koniecznych do prawidłowego ustalenia odpowiedzialności, w tym przebywania członków rodziny w innym państwie członkowskim;
- umożliwi wnioskodawcy skuteczne przedstawienie swoich opinii;
- pozwala organom bezpośrednio doprecyzować określone aspekty informacji przedstawionych przez wnioskodawcę w skuteczny sposób.

Państwo członkowskie prowadzące procedurę ustalenia państwa odpowiedzialnego może również zdecydować się na wystosowanie wniosku o udzielenie informacji na podstawie art. 34 rozporządzenia Dublin III (zob. załącznik V rozporządzenia wykonawczego) w celu zdobycia wszelkich dodatkowych istotnych informacji.

W niniejszej części zawarto ogólne rozważania dotyczące indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim. Konkretny temat, który należy poruszyć podczas rozmowy, zostaną omówione szczegółowo w części [Ocena dowodów](#).

Prowadzenie indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim **jest obowiązkowe**, z zastrzeżeniem kilku wyjątków.

Indywidualną rozmowę można pominąć, jeżeli:

- wnioskodawca zbiegł; lub
- „wnioskodawca, po otrzymaniu informacji, o których mowa w art. 4, przedstawił już w inny sposób informacje mające znaczenie dla ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Państwo członkowskie, które odstępuje od przeprowadzenia rozmowy, daje wnioskodawcy możliwość przedstawienia wszystkich dodatkowych informacji mających znaczenie dla prawidłowego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego przed podjęciem decyzji o przekazaniu wnioskodawcy do odpowiedzialnego państwa członkowskiego na mocy art. 26 ust. 1” (art. 5 ust. 2).

Wymogi dotyczące indywidualnej rozmowy

Istnieje szereg wymogów, które należy spełnić przy prowadzeniu indywidualnej rozmowy.

Indywidualna rozmowa:

- „przeprowadzana jest w odpowiednim czasie, a w każdym razie przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji o przekazaniu wnioskodawcy do odpowiedzialnego państwa członkowskiego [...]” (art. 5 ust. 3)
- „przeprowadzana jest w języku zrozumiałym dla wnioskodawcy lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały i w którym jest on w stanie się porozumiewać. W razie potrzeby państwa członkowskie korzystają z tłumacza, który jest w stanie zapewnić właściwą komunikację między wnioskodawcą a osobą przeprowadzającą indywidualną rozmowę” (art. 5 ust. 4)
- „przeprowadzana jest w warunkach zapewniających odpowiednią poufność” (art. 5 ust. 5)
- „przeprowadzana jest przez osobę, która zgodnie z prawem krajowym ma odpowiednie kwalifikacje” (art. 5 ust. 5)

Państwo członkowskie prowadzące indywidualną rozmowę przewidzianą systemem dublińskim „sporządza jej pisemne podsumowanie” zawierające „co najmniej najważniejsze informacje przekazane przez wnioskodawcę podczas rozmowy”. Ponadto państwo członkowskie „dba o to, by wnioskodawca lub doradca prawny, lub inny doradca, który reprezentuje wnioskodawcę, miał na czas dostęp do tego podsumowania” (art. 5 ust. 6).

Termin indywidualnej rozmowy

Głównym celem indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim jest usprawnienie procesu ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W celu uniknięcia przedłużania się procesu ustalania lub nawet błędnego ustalenia odpowiedzialności zaleca się prowadzenie rozmowy krótko po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 20 ust. 2 rozporządzenia Dublin III. Najodpowiedniejszym

czasem na przeprowadzenie rozmowy jest moment przed przesłaniem do innego państwa członkowskiego wniosku o wtórne przejęcie lub wniosku o przejęcie wnioskodawcy. Stanowiłoby to zabezpieczenie prawidłowego rozumienia przez wnioskodawcę działania i zasad systemu dublińskiego zgodnie z art. 4 rozporządzenia Dublin III.

Niemniej jednak rozporządzenie Dublin III nie określa dokładnie, kiedy należy przeprowadzić rozmowę, a jedynie, że **rozmowę należy przeprowadzić w odpowiednim czasie, a w każdym razie przed podjęciem decyzji o przekazaniu**. W rezultacie rozmowę należy zaplanować najpóźniej po tym, gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, zaakceptowało wniosek i zgodziło się na przejęcie lub wtórne przejęcie wnioskodawcy.

W zależności od konfiguracji krajowego systemu azylowego indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim może być połączona z rozmową rejestracyjną, pod warunkiem, że spełnione zostaną wymogi dotyczące indywidualnej rozmowy. Ponieważ jednak w praktyce informacje istotne dla ustalenia odpowiedzialności są gromadzone za pośrednictwem bazy danych Eurodac, należy zapewnić, aby urzędnik prowadzący sprawę, który prowadzi rozmowę, znał wynik porównania odcisków palców z istniejącymi danymi w systemie Eurodac. Jeżeli tak nie jest, należy przeprowadzić drugą indywidualną rozmowę przewidzianą systemem dublińskim, jeżeli system centralny informuje o trafieniu na podstawie art. 9 ust. 5, art. 15 ust. 2 lub art. 17 ust. 5 rozporządzenia Eurodac II w celu zadania wnioskodawcy kolejnych pytań w związku z informacjami, na podstawie których inne państwo członkowskie uważane jest za odpowiedzialne, ponieważ mogą zachodzić indywidualne okoliczności mogące wpływać na procedurę ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Metodyka

Przygotowanie

Przygotowanie jest kluczowe dla skutecznego przeprowadzenia indywidualnej rozmowy. Im lepiej przygotowany jest urzędnik prowadzący sprawę, tym bardziej istotne pytania zadaje, a więc indywidualna rozmowa jest bardziej wydajna. Nieprzygotowanie często skutkuje nieistotnymi pytaniami i może prowadzić do konieczności dalszego gromadzenia informacji i potencjalnie – dodatkowej rozmowy.

Skuteczna rozmowa służąca zgromadzeniu istotnych dowodów o najważniejszych aspektach ustalania odpowiedzialności jest kluczowa dla ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Zapoznanie się ze sprawą

Podstawowym elementem zapoznania się ze sprawą jest zgromadzenie ważnych informacji i dokumentów przed przeprowadzeniem rozmowy.

Jeżeli procedura krajowa dopuszcza taką możliwość, przed rozmową należy:

- sprawdzić dostępne bazy danych (Eurodac, VIS, system krajowy).

Informacje przechowywane w dostępnych bazach danych lub systemach są istotne dla oceny odpowiedzialności innego państwa członkowskiego. Informacje te mogą obejmować: informacje o członkach rodziny, wizie, zezwoleniu na pobyt, wjeździe, trafieniu w bazie Eurodac, wcześniejszych procedurach.

- sprawdzić dodatkowe informacje istotne dla ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego (formularze rejestracyjne, inne dokumenty, dokumenty złożone przez wnioskodawcę itp.).

W szczególności dostępne mogą być już dodatkowe informacje lub dokumenty dotyczące tożsamości wnioskodawcy, przynależności państwowej, sytuacji rodzinnej, okoliczności osobistych oraz trasy podróży.

Ustalenia praktyczne

W celu sprawnego przeprowadzenia rozmowy w wyznaczonym czasie urzędnik prowadzący sprawę musi zapewnić, aby zrealizowano wszystkie wcześniejsze uzgodnienia służące zapewnieniu bezpiecznego i przyjaznego otoczenia. Takie otoczenie podczas rozmowy pomoże w uzyskaniu koniecznych informacji na potrzeby ustalenia odpowiedzialności.

W zależności od przepisów i praktyk krajowych urzędnik prowadzący sprawę powinien dokonać koniecznych ustaleń z przedstawicielem prawnym wnioskodawcy lub innymi osobami, które mogą być dopuszczone do udziału w rozmowie, takimi jak przedstawiciel biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców lub osoba udzielająca doradztwa prawnego lub innego rodzaju doradztwa, wsparcia psychologicznego lub pomocy medycznej. Może to być istotne zwłaszcza w przypadku wnioskodawców o szczególnych potrzebach związanych z przebiegiem procedury.

Odpowiedni urzędnik prowadzący sprawę i tłumacz ustny

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia Dublin III „indywidualna rozmowa przeprowadzana jest w warunkach zapewniających odpowiednią poufność. Rozmowa jest przeprowadzana przez osobę, która zgodnie z prawem krajowym ma odpowiednie kwalifikacje”.

Osoba przeprowadzająca rozmowę powinna być w stanie uwzględnić wszystkie istotne okoliczności osobiste i ogólne dotyczące wniosku. Na żądanie wnioskodawcy i jeżeli to możliwe, zaleca się, aby osoba przeprowadzająca rozmowę i tłumacz byli tej samej płci co wnioskodawca.

Prowadzenie rozmowy

Sposób przeprowadzania rozmowy przez urzędnika prowadzącego sprawę ma istotny wpływ na ogólną jakość i ilość zgromadzonych informacji. Mowa tu zarówno o postawie urzędnika prowadzącego sprawę, a także stosowanej przez niego komunikacji werbalnej i niewerbalnej.

Moduł szkoleniowy EASO dotyczący technik prowadzenia rozmowy oraz rozporządzenia Dublin III

Organy administracji krajowej mogą zdecydować, czy personel przeprowadzający indywidualne rozmowy przewidziane systemem dublińskim, w tym strażnicy graniczni i urzędnicy dokonujący rejestracji, mają realizować moduły szkoleniowe EASO dotyczące technik prowadzenia rozmowy oraz rozporządzenia Dublin III. Celem modułu dotyczącego technik prowadzenia rozmowy jest ułatwienie urzędnikom prowadzącym sprawę zdobywanie wiedzy, rozwijanie umiejętności i kształtowanie postaw, które umożliwią im prowadzenie indywidualnych rozmów w profesjonalny sposób. W ramach modułu szkoleniowego EASO uczestnicy uzyskują wiedzę i umiejętności w zakresie podstawowych zagadnień związanych ze stosowaniem rozporządzenia Dublin III i w zakresie funkcjonowania jego przepisów. Uczestnicy szkoleń mają również możliwość zapoznania się z bazą danych Eurodac oraz z elektroniczną siecią Dublinet. Oprócz zapoznania się z celem i treścią rozporządzenia uczestnicy dowiadują się również, jak stosować szczegółowe przepisy rozporządzenia dotyczące, na przykład, łączenia rodzin lub gwarancji odnoszących się do małoletnich bez opieki.

Postawa

Neutralność. Urzędnik prowadzący sprawę musi zachować neutralność. Urzędnik prowadzący sprawę powinien podjąć starania, by być możliwie obiektywnym i zrozumiałym. Nie powinien kierować się innymi sprawami lub własnymi, osobistymi przekonaniem lub opiniami.

Brak osądu. Urzędnik prowadzący sprawę powinien podczas rozmowy używać odpowiedniego tonu, wykazywać się postawą pozbawioną osądu oraz zachować neutralność i dociekliwość w postawie i reakcjach na stwierdzenia wnioskodawcy, również wówczas, gdy – przykładowo – występują niespójności, stwierdza się sfalszowanie dokumentów lub działania podlegające wykluczeniu.

Unikaj nieporozumień wynikających z przyjętych założeń, wyznawanych wartości lub oczekiwań związanych z kwestiami kulturowymi. Nawet jeżeli urzędnik prowadzący sprawę dysponuje wiedzą na temat kultury i tradycji wnioskodawcy, nie oznacza to, że urzędnik i wnioskodawca będą się automatycznie rozumieć. Samoświadomość i autorefleksja to istotne czynniki przyczyniające się do otwartej atmosfery i uchwycenia istotnych faktów z perspektywy wnioskodawcy.

Zarządzanie przebiegiem rozmowy

Stwórz i utrzymaj atmosferę zaufania. W art. 5 ust. 5 rozporządzenia Dublin III podkreślono znaczenie poufności i zaufania we wszystkich rozmowach, w tym indywidualnych rozmowach przewidzianych systemem dublińskim. Wymogu tego należy przestrzegać.

W indywidualnej rozmowie przewidzianej systemem dublińskim urzędnik prowadzący sprawę gromadzi zgodne ze stanem faktycznym i wiarygodne informacje dotyczące trasy podróży wnioskodawcy, złożonych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w dowolnym państwie członkowskim oraz sytuacji osobistej/rodzinnej. Sposób prowadzenia komunikacji interpersonalnej w trakcie rozmowy może wywrzeć ogromny wpływ zarówno na jakość, jak i na ilość uzyskanych informacji. Urzędnik prowadzący sprawę ma obowiązek stworzyć atmosferę zaufania i poufności. Profesjonalna postawa jest nieodzowna, a okazanie empatii może pomóc w osiągnięciu tego celu. Budowanie dobrej atmosfery komunikacji, w której wszystkie osoby zaangażowane czują się bezpiecznie i wchodzą ze sobą w pozytywną interakcję, pomaga wnioskodawcy ograniczyć stres, obawy lub nieufność, a także zachęca wnioskodawcę do przekazywania informacji. W tworzeniu atmosfery zaufania może pomóc subtelne odwzorowywanie mowy ciała, postawy i tempa wnioskodawcy.

Skoncentruj się na wnioskodawcy. Indywidualna rozmowa powinna być postrzegana jako dialog, podczas którego to przede wszystkim wnioskodawca powinien mówić. Komunikacja werbalna i niewerbalna urzędnika prowadzącego sprawę powinna wyraźnie pokazywać wnioskodawcy, że to na wnioskodawcy skupia się uwaga. Urzędnik prowadzący sprawę powinien również dostosować swój sposób komunikowania się do potrzeb wnioskodawcy. W praktyce oznacza to stosowanie odpowiedniego języka, udzielanie informacji w sposób, który wnioskodawca potrafi zrozumieć, odczytywanie sygnałów komunikacji niewerbalnej oraz uwzględnianie wszelkich zagadnień międzykulturowych.

Zarządzaj dialogiem. Urzędnik prowadzący sprawę odpowiada za uzyskanie podczas rozmowy istotnych informacji i wsparcie wnioskodawcy w przedstawieniu wszystkich ważnych elementów na potrzeby procedury ustalania odpowiedzialności. Urzędnik prowadzący sprawę może skorzystać ze scenariusza rozmowy (opartego na ciągu logicznym, chronologicznym lub strukturze tematycznej), ale równie ważne jest zachowanie elastyczności.

Zarządzaj tłumaczem. Ważną rolę w przeprowadzaniu wywiadu odgrywa tłumacz ustny. Dwoma istotnymi elementami są umiejętności językowe tłumacza oraz umiejętność radzenia sobie w delikatnych sytuacjach. Tłumacz tłumaczy dokładnie to, co zostało powiedziane. Ważne jest, by urzędnik prowadzący sprawę zwracał się bezpośrednio do wnioskodawcy (w drugiej osobie), a nie przez tłumacza przy użyciu w odniesieniu do wnioskodawcy zwrotów w trzeciej osobie. Tłumacz ustny nie powinien wyrażać opinii ani udzielać porad urzędnikowi prowadzącemu sprawę ani wnioskodawcy. Tłumacz nie powinien być w żaden sposób powiązany z wnioskodawcą.

Urzędnik prowadzący sprawę powinien potwierdzić, że wybrany tłumacz posiada umiejętności i wiedzę oraz jest w stanie zapewnić dokładne i bezstronne tłumaczenie relacji wnioskodawcy zgodnie z procedurą krajową. Urzędnik prowadzący sprawę powinien dopilnować, aby tłumacz działał w sposób neutralny i bezstronny. Jeżeli urzędnik prowadzący sprawę ma wątpliwości dotyczące umiejętności tłumacza, należy rozwiązać tę kwestię zgodnie z procedurami krajowymi.

Zachęcaj wnioskodawcę postawą aktywnego słuchacza. Urzędnik prowadzący sprawę powinien słuchać wnioskodawcy i kierować ku niemu swoją uwagę, werbalnie i niewerbalnie, aby poprawić komunikację oraz pomóc w uniknięciu nieporozumień. Ponieważ rozmowa nie służy rozpatrzeniu kwalifikowania się wnioskodawcy do ochrony międzynarodowej, ale zastosowaniu rozporządzenia Dublin III, urzędnik prowadzący sprawę powinien skoncentrować się na odpowiednich zagadnieniach. Urzędnik prowadzący sprawę powinien wykazać się aktywnym słuchaniem wnioskodawcy przez cały czas trwania rozmowy; należy starać się podjąć aktywniejsze działania, jeżeli wnioskodawca ma trudności ze swobodnym mówieniem; w przypadku poruszania nowego zagadnienia należy za każdym razem wprowadzić temat; należy dać wnioskodawcy dostatecznie dużo czasu na to, by mógł się skoncentrować i udzielić odpowiedzi. Jeżeli wnioskodawca odbiega od tematu, urzędnik prowadzący sprawę powinien z wyczuciem podjąć próbę skierowania odpowiedzi z powrotem na właściwe tory.

Techniki prowadzenia rozmowy i rodzaje pytań

Urzędnik prowadzący sprawę podczas indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim powinien korzystać ze wszystkich sugerowanych technik rozmowy i dostosowywać je do konkretnego celu. Główna różnica między przesłuchaniem na podstawie art. 14 dyrektywy w sprawie procedur azylowych a indywidualną rozmową przewidzianą systemem dublińskim polega na tym, że druga z wymienionych – z uwagi na ograniczony cel – niekoniecznie uwzględnia etap swobodnej wypowiedzi. Niemniej jednak wszystkie zagadnienia poruszane podczas rozmowy powinny zostać przedstawione w sposób jasny dla wnioskodawcy.

Techniki prowadzenia rozmowy powinny być stosowane w następujący sposób:

Zadawaj krótkie, proste i łatwe do zrozumienia pytania

Poziom języka i sposób zadawania pytań przez urzędników prowadzących sprawę mogą prowadzić do poważnych nieporozumień i błędnych wniosków. Pytania zadawane podczas rozmowy powinny być możliwie krótkie. Należy unikać zadawania kilku pytań jednocześnie.

Stosuj pytania otwarte

Ważne jest, aby wnioskodawca przedstawił, według swojej najlepszej wiedzy, możliwie wiele informacji o zdarzeniu lub sytuacji, o ile są one istotne dla ustalenia odpowiedzialności.

W stosownych przypadkach zadawaj pytania zamknięte

Urzędnik prowadzący sprawę powinien polegać przede wszystkim na pytaniach otwartych, a pytania zamknięte należy zadawać w celu uzyskania konkretnych informacji. Ponieważ indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim jest prowadzona w celu uzyskania konkretnych informacji, zadawanie pytań zamkniętych jest również bardzo ważne. Urzędnik prowadzący sprawę musi jednak uważać, aby nie sprawiać wrażenia, że wnioskodawca ma jedynie odpowiadać na szereg zamkniętych pytań, co przypominałoby rodzaj przesłuchania prowadzonego przez policję. Pytania otwarte pomogą wnioskodawcy w zrozumieniu, że rozmowa to okazja do wyrażenia własnych opinii.

Stosuj pytania doprecyzowujące i refleksyjne

Takie pytania są ważne, jeżeli urzędnik prowadzący sprawę chce uzyskać od wnioskodawcy możliwy do sprawdzenia opis zdarzenia.

Zadawaj pytania w prawidłowy i sprawiedliwy sposób

Pytania powinny być zadawane w sprawiedliwy sposób i nie powinny sugerować odpowiedzi.

Zadawaj pytania dostosowane do możliwości i poziomu wykształcenia wnioskodawcy

Urzędnik prowadzący sprawę powinien zawsze zweryfikować poziom wykształcenia lub możliwości zrozumienia pewnych pojęć przez wnioskodawcę, aby uniknąć kryzysu komunikacyjnego spowodowanego stosowaniem języka, który jest albo zbyt prosty, albo zbyt trudny i złożony.

Zapewnij możliwość wyjaśnienia niespójności i sprzeczności

Urzędnik prowadzący sprawę powinien dać wnioskodawcy możliwość wyjaśnienia potencjalnych rozbieżności, sprzeczności i niespójności.

Rozpoczęcie rozmowy

Powitanie/wprowadzenie

Ważne, aby urzędnik prowadzący sprawę powitał wnioskodawcę w sposób profesjonalny, przedstawił wszystkie osoby biorące udział w rozmowie i wyjaśnił ich zadania. Co więcej, wyjaśniając zadania każdej z obecnych osób, każdy z kroków i każde z działań w procesie, urzędnik prowadzący sprawę może ograniczyć poczucie napięcia i lęku.

Sprawdzenie, czy wnioskodawca i tłumacz ustny się rozumieją

Urzędnik prowadzący sprawę powinien zapytać wnioskodawcę, czy rozumie tłumacza i na odwrót.

Informowanie wnioskodawcy o celu i treści indywidualnej rozmowy, a także systemie dublińskim

Ważne, aby wnioskodawca rozumiał system dubliński, a także kolejne kroki. Z tego względu niezbędne jest przekazywanie informacji. Urzędnik prowadzący sprawę powinien wyjaśnić odpowiednie zagadnienia, uwzględniając poziom zrozumienia zagadnień przez wnioskodawcę. Ważne jest, aby przekazać istotne informacje na początku rozmowy. Przekazanie istotnych informacji we właściwym czasie daje wnioskodawcy okazję do zapoznania się z zarysem procedury.

Szczególnie ważne jest poinformowanie wnioskodawcy o:

- czasie trwania indywidualnej rozmowy i możliwych rezultatach;
- poufności;
- celu rozmowy;
 - a. przekazanie informacji o rozporządzeniu Dublin III;
 - b. ustalenie odpowiedzialności;
- pisemnym podsumowaniu;
- kolejnych krokach procedury;
- wszelkich innych kwestiach dotyczących systemu dublińskiego, o których doprecyzowanie zwróci się wnioskodawca. W tym kontekście ważne jest, by państwa członkowskie odniosły się do nieprawidłowych lub wprowadzających w błąd informacji krążących wśród uchodźców, między innymi poprzez korzystanie z pomocy mediatorów kulturowych.

Ważne jest, aby urzędnik zapewnił zrozumienie przez wnioskodawcę **przekazanych informacji**, a w razie konieczności udzielili dodatkowych informacji.

Obowiązek współpracy

Wnioskodawca ma obowiązek współpracować z organami w celu ustalenia jego tożsamości, wieku, pochodzenia, w tym również w celu ustalenia powyższych informacji w odniesieniu do jego odpowiednich krewnych; narodowości, państwa i miejsc poprzedniego zamieszkania, wcześniejszych wniosków o udzielenie azylu, tras podróży, dokumentów podróży i przyczyn wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej (art. 13 dyrektywy w sprawie procedur azylowych lub inne obowiązujące przepisy krajowe). Wnioskodawca powinien zostać poinformowany o obowiązkach, które mogą być na niego nałożone, o ile takie obowiązki są konieczne dla rozpatrzenia wniosku zgodnie z przepisami krajowymi (np. obowiązek przedstawienia informacji, dostarczenia dokumentów itp.).

Urzędnik prowadzący sprawę powinien wyjaśnić, dlaczego udzielenie wszystkich istotnych i prawidłowych informacji jest korzystne na potrzeby wydania odpowiedniej decyzji. Ważne jest również zasygnalizowanie, że negatywne konsekwencje mogą nastąpić tylko w przypadku świadomego udzielania przez wnioskodawcę nieprawdziwych informacji.

Urzędnik prowadzący sprawę powinien poinstruować wnioskodawcę, że jeżeli wnioskodawca nie zna odpowiedzi na pytanie, powinien to przyznać, a nie starać się ją odgadnąć.

Aspekt merytoryczny rozmowy

W celu przeprowadzenia skutecznej indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim urzędnik prowadzący sprawę powinien poruszyć wszystkie zagadnienia istotne dla wdrożenia kryteriów z rozporządzenia Dublin III. Technik rozmowy nie można rozpatrywać w odosobnieniu, bez zrozumienia, co należy poruszyć podczas rozmowy. Celem tej części *Poradnika praktycznego EASO: Wdrażanie rozporządzenia Dublin III* jest umożliwienie urzędnikowi prowadzącemu sprawę zgromadzenie zgodnych ze stanem faktycznym i wiarygodnych informacji o potencjalnym wdrożeniu rozporządzenia Dublin III w indywidualnej sprawie wnioskodawcy.

Należy poruszyć dwie główne kategorie tematyczne:

- po pierwsze, wszystkie tematy związane z sytuacją osobistą wnioskodawcy i więzami rodzinnymi,
- po drugie, wszystkie tematy związane z trasą podróży wnioskodawcy.

Ponieważ oświadczenia wnioskodawcy w wielu przypadkach stanowią jedyny i główny dowód, szczegółowy opis sposobu poruszenia tych dwóch tematów podczas rozmowy można znaleźć w odpowiedniej części rozdziału poświęconego [ocenie dowodów](#), który znajduje się poniżej. W przedstawionych przeglądach zagadnień omówiono kwestie wymagające zbadania podczas rozmowy w zależności od szczególnych okoliczności wniosku, co ma służyć zdobyciu informacji niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności.

- Zagadnienia wymagające zbadania podczas rozmowy dotyczące jedności rodziny (przejdź do [zagadnień do zbadania podczas rozmowy: więzy rodzinne](#))
- Zagadnienia, które należy zbadać podczas rozmowy, dotyczące pobytu, wizy, nielegalnego wjazdu i pobytu, wcześniejszych wniosków o azyl i ustania odpowiedzialności (zob. [zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski](#))

Zakończenie przesłuchania

Zakończenie służy głównie upewnieniu się, że wszystkie informacje istotne dla sprawy zostały odpowiednio zbadane, a wnioskodawca przed zakończeniem rozmowy uzyskał wszystkie konieczne informacje na temat dalszych kroków.

Upewnij się, że wszystkie istotne fakty zostały poruszone w trakcie rozmowy

Urzędnik prowadzący sprawę powinien dopilnować, aby wnioskodawca miał możliwość przedstawienia wszystkich istotnych elementów.

Zapytaj wnioskodawcę, czy chciałby coś dodać

Zapytanie wnioskodawcy, czy ma coś do dodania, daje mu poczucie, że urzędnik prowadzący sprawę traktuje go sprawiedliwie i słucha go. Nawet jeżeli urzędnik prowadzący sprawę jest zdania, że zebrano wszystkie istotne informacje, powinien pozostać elastyczny i otwarty na dodatkowe informacje.

Poinformuj o możliwości dostarczenia dokumentów na poparcie przedstawionych twierdzeń

Urzędnik prowadzący sprawę powinien poinformować wnioskodawcę o możliwości przedstawienia dodatkowych informacji istotnych na potrzeby prawidłowego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego przed podjęciem decyzji o przekazaniu wnioskodawcy odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu. Należy poinformować wnioskodawcę o terminach na dostarczenie dokumentów lub dowodów.

Poinformuj wnioskodawcę o kolejnych krokach procesu

W większości przypadków nie będzie możliwe podanie dokładnej daty wydania decyzji, ale urzędnik prowadzący sprawę powinien podać przynajmniej orientacyjne ramy czasowe, w których powinno to nastąpić. Wnioskodawcę należy poinformować o tym, w jaki sposób uzyskać informacje o wyniku procesu.

Poinformuj wnioskodawcę o terminach określonych w rozporządzeniu Dublin III

Brak wiedzy na temat tego, kiedy może zapaść decyzja może powodować stres u wnioskodawcy. Aby unikać takiej sytuacji, użyteczne może być ogólne wyjaśnienie terminów, o których mowa w rozporządzeniu. W zależności od sprawy, może to obejmować: ostateczny termin, w którym musi zostać wystosowany do innego państwa członkowskiego wniosek o wtórne przejęcie/wniosek o przejęcie, a także termin, w którym państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi udzielić odpowiedzi, jak również termin na przeprowadzenie przekazania osoby. W każdym razie wnioskodawców należy poinformować o terminie na złożenie odwołania od decyzji o przekazaniu po uzyskaniu powiadomienia o tej decyzji.

Poinformuj wnioskodawcę o pisemnym podsumowaniu i sposobie uzyskania dostępu do niego

Zgodnie z art. 5 ust. 6 rozporządzenia Dublin III państwo członkowskie przeprowadzające indywidualną rozmowę sporządza jej pisemne podsumowanie zawierające co najmniej najważniejsze informacje przekazane przez

wnioskodawcę podczas rozmowy. Podsumowanie najważniejszych informacji przekazanych przez wnioskodawcę to skuteczny sposób na zweryfikowanie, że urzędnik prowadzący sprawę omówił w pisemnym protokole lub standardowym formularzu wszystkie zagadnienia konieczne do dokonania ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Jeżeli wnioskodawca ma wątpliwości co do tego, co zostało powiedziane, ma możliwość przedstawienia uwag, sprostowania lub udzielenia wyjaśnień.

W zależności od systemu krajowego urzędnik prowadzący sprawę może być również odpowiednią osobą do tego, by zapewnić, aby wnioskodawca, prawnik lub innego rodzaju doradca reprezentujący wnioskodawcę uzyskał na czas dostęp do podsumowania, zgodnie z art. 5 ust. 6.

Specyficzne aspekty dotyczące osób o szczególnych potrzebach

Przed ustaleniem odpowiedzialności w oparciu o hierarchię kryteriów z rozdziału III, jak również inne przepisy rozporządzenia Dublin III (w tym względy humanitarne, ustanie odpowiedzialności oraz przekazanie odpowiedzialności ze względu na upływ terminów), urzędnik prowadzący sprawę powinien zweryfikować, czy należy uwzględnić szczególnie kwestie wpływające na ustalenie odpowiedzialności.

Szczególne potrzeby proceduralne, o których mowa w art. 24 dyrektywy w sprawie procedur azylowych, mogą wpłynąć na organizację indywidualnej rozmowy. W odniesieniu do dzieci rozporządzenie Dublin III przewiduje szczególne gwarancje w art. 6. W odniesieniu do małoletnich bez opieki art. 8 rozporządzenia Dublin III przewiduje szczególne kryterium na potrzeby zasad ustalania odpowiedzialności w takich przypadkach.

Znaczenie identyfikowania szczególnych potrzeb

Wnioskodawca o szczególnych potrzebach to wnioskodawca, którego zdolność do zrozumienia i skutecznego przedstawiania swojej sprawy lub pełnego uczestnictwa w procesie, jest ograniczona ze względu na indywidualne okoliczności. Doświadczenia wnioskodawców z państwa ojczystego, podróży lub państwa azylu mogą mocno wpływać na ich szczególne potrzeby. Przykładowo bariera językowa lub poczucie wykluczenia społecznego, którego doznają, może prowadzić ich do sytuacji zwiększonego narażenia.

Zgodnie z art. 22 dyrektywy w sprawie przyjmowania wniosków państwa członkowskie oceniają, czy wnioskodawca jest osobą o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania. Obowiązek ten ma zastosowanie również do osób objętych systemem dublińskim. Zgodnie z art. 24 dyrektywy w sprawie procedur azylowych państwa członkowskie zapewniają udzielenie wnioskodawcom uznanym za potrzebujących szczególnych gwarancji proceduralnych odpowiedniego wsparcia, aby umożliwić im korzystanie z praw i wywiązywanie się z obowiązków w trakcie całej procedury azylowej.

Warto zaznaczyć, że zidentyfikowanie wnioskodawcy o szczególnych potrzebach jest istotne nie tylko ze względu na zainicjowanie odpowiedniego mechanizmu kierowania do właściwych organów lub prowadzenia rozmowy w odpowiedni sposób, ale ze względu na fakt, że szczególne potrzeby mogą mieć bezpośredni wpływ na proces ustalania odpowiedzialności w kontekście art. 16 i 17 rozporządzenia Dublin III, a także występowanie potencjalnego naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE. Omówiono to w części [Ocena dowodów](#).

Rozpoznawanie szczególnych potrzeb ma również istotne znaczenie dla celów wymiany informacji związanych ze stanem zdrowia podczas przekazywania osoby na podstawie rozporządzenia dublińskiego, zgodnie z art. 32 rozporządzenia Dublin III.

Orzecznictwo: Warunki zdrowotne i realizacja przekazania osoby na podstawie rozporządzenia dublińskiego

TSUE orzekł, że nawet jeżeli nie występują poważne podstawy, by przypuszczać, że w procedurze azylowej i warunkach przyjmowania osób ubiegających się o azyl występują systemowe uchybienia, przekazanie samo w sobie może wiązać się z rzeczywistym ryzykiem nieludzkiego lub poniżającego traktowania w znaczeniu art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Mogłoby tak być zwłaszcza wówczas, gdyby przekazanie osoby ubiegającej się o azyl, której stan psychiczny lub fizyczny jest szczególnie poważny, mogło skutkować rzeczywistym i udowodnionym ryzykiem istotnego i trwałego pogorszenia stanu zdrowia wnioskodawcy.

Organy państwa członkowskiego muszą wziąć pod uwagę czynniki obiektywne, takie jak zaświadczenia lekarskie, które mogą wykazać szczególną powagę choroby danej osoby oraz istotne i nieodwracalne konsekwencje, jakie może spowodować u takiej osoby procedura przekazania. Następnie to do organów należy wyeliminowanie poważnych wątpliwości co do wpływu procedury przekazania na stan zdrowia osoby

zainteresowanej poprzez zapewnienie, aby osobie ubiegającej się o azyl towarzyszył podczas faktycznego przekazania odpowiedni personel medyczny wyposażony w odpowiedni sprzęt, zasoby i leki, co ma zapobiec pogorszeniu jej stanu zdrowia lub aktowi przemocy wobec siebie lub osób trzecich. Państwa członkowskie muszą również dopilnować, aby osoba ubiegająca się o azyl została objęta opieką po przybyciu do odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

W razie konieczności państwo członkowskie powinno zawiesić realizację przekazania do momentu, w którym stan zdrowia wnioskodawcy umożliwi przeprowadzenie przekazania. Wnioskujące państwo członkowskie może podjąć decyzję o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej we własnym zakresie poprzez zastosowanie „klauzuli dyskrecjonalnej” przewidzianej w art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Jeżeli stan zdrowia osoby ubiegającej się o azyl nie pozwala wnioskującemu państwu członkowskiemu na przekazanie wnioskodawcy w terminie sześciu miesięcy, odpowiedzialne państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku przejęcia lub wtórnego przejęcia zainteresowanej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie zgodnie z art. 29 ust. 2 rozporządzenia Dublin III.

(Wyrok TSUE z dnia 16 lutego 2017 r., *C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii*, C-578/16 PPU)

Najczęściej spotykane kategorie osób o szczególnych potrzebach to:

W celu zidentyfikowania osób o szczególnych potrzebach należy korzystać z narzędzia [EASO IPSN](#). Głównym celem przedmiotowego narzędzia jest usprawnienie procesu terminowej identyfikacji osób o szczególnych potrzebach proceduralnych lub o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania. Można z niego korzystać na dowolnym etapie procedury azylowej oraz na dowolnym etapie procesu przyjmowania. Jest to praktyczne narzędzie wspierające urzędników zajmujących się procedurą azylową i przyjmowaniem, które nie zakłada z góry posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu medycyny, psychologii lub innych dziedzin nie objętych procedurą azylową. Narzędzie ma pomóc urzędnikom prowadzącym sprawę we wprowadzeniu odpowiednich gwarancji proceduralnych.

Szczególne względy: najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Motyw 13, art. 6 i 8	Artykuł 12

Rozmowa z dziećmi

Rozmowa z dziećmi wymaga szczególnych umiejętności i technik. Tego rodzaju sytuację omówiono szczegółowo w opublikowanym w 2019 r. *Poradniku praktycznym EASO: Najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka w procedurach azylowych*.

Moduł szkoleniowy EASO dotyczący rozmowy z udziałem dzieci

Prowadzenie rozmowy z dziećmi wymaga szczególnych umiejętności i wiedzy, ponieważ dzieci znacznie różnią się od dorosłych, jeżeli chodzi o sposób postrzegania otoczenia, funkcje pamięciowe i poczucie czasu. Niezmiernie ważne jest zatem zagwarantowanie, aby urzędnicy prowadzący sprawy byli w pełni świadomi tych różnic podczas prowadzenia rozmowy z dziećmi. EASO opracował moduł szkoleniowy poświęcony prowadzeniu rozmowy z dziećmi. Celem modułu jest przekazanie uczestnikom szkolenia wiedzy i umiejętności w zakresie etapów rozwojowych dziecka oraz sposobu dokonywania oceny informacji przekazywanych przez dziecko, jak również szczególnych technik prowadzenia rozmowy z dziećmi.

Gwarancje proceduralne – ocena najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka

W całym rozporządzeniu Dublin III podkreśla się, że we wszystkich procedurach związanych z małoletnimi przy stosowaniu rozporządzenia należy kierować się przede wszystkim najlepszym zabezpieczeniem interesów dziecka. Szczególnie podkreślono to w art. 6 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Uwzględniona w art. 6 rozporządzenia Dublin III zasada uwzględnienia najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka obejmuje również prawo małoletniego do informacji i do bycia wysłuchanym. W art. 6 ust. 3 rozporządzenia Dublin III, jak również art. 12 rozporządzenia wykonawczego określono czynniki, które muszą być wzięte „w szczególności” pod uwagę, a należą do nich:

- a) możliwość ponownego połączenia rodziny;
- b) dobrostan i rozwój społeczny małoletniego;
- c) względy bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności jeżeli istnieje ryzyko, że dziecko padło lub potencjalnie może paść ofiarą handlu ludźmi;
- d) opinię małoletniego odpowiednio do jego wieku i dojrzałości.

Czynniki te mogą mieć decydujące znaczenie przy ustalaniu odpowiedzialności, szczególnie mając na uwadze potencjalne naruszenie art. 4 Karty praw podstawowych UE lub art. 3 EKPC, które dotyczą zakazu tortur lub niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. W wyroku ETPC z dnia 4 listopada 2014 r. *Tarakhel przeciwko Szwajcarii*⁽²⁾ dotyczącym afgańskiej rodziny z czworgiem małoletnich dzieci, ETPC orzekł, że przekazanie ich ze Szwajcarii do Włoch nie byłoby zgodne z prawem w świetle art. 3 EKPC, jeżeli wnioskodawcy mieliby „zostać przekazani do Włoch bez uzyskania wprzód przez władze szwajcarskie od władz włoskich indywidualnych gwarancji, że wnioskodawcy zostaną potraktowani w sposób odpowiedni do wieku dzieci, a rodzina pozostanie razem”. W świetle sprawy *Tarakhel* jasne jest, że należy mieć na uwadze najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka, zarówno jeżeli dziecko znajduje się pod opieką, jak i w przypadku dziecka bez opieki. Odzwierciedla to obecnie art. 6 ust. 1 rozporządzenia Dublin III.

Ponadto art. 6 rozporządzenia Dublin III przewiduje kilka dodatkowych gwarancji i działań, które należy podjąć w przypadku małoletnich bez opieki. Gwarancje te zawarto w art. 6 ust. 2 i 4, które stanowią, że:

- państwa członkowskie muszą zapewnić, by w ramach wszelkich procedur przewidzianych w rozporządzeniu Dublin III małoletni bez opieki był reprezentowany lub wspomagany przez przedstawiciela. Przedstawiciel musi mieć kwalifikacje i wiedzę fachową pozwalającą na jak najlepsze uwzględnienie interesów dziecka;
- przedstawiciel taki „musi mieć dostęp do treści stosownych dokumentów w aktach wnioskodawcy, w tym do specjalnej ulotki dla małoletnich bez opieki”;
- państwo członkowskie, w którym złożono wniosek, „najszybciej jak to możliwe podejmuje stosowne działania w celu zidentyfikowania członków rodziny, rodzeństwa lub krewnych małoletniego bez opieki na terytorium państw członkowskich, dbając przy tym o jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka”;
- wymagane jest, aby cały personel właściwych organów zajmujących się wnioskami dotyczącymi małoletnich bez opieki przeszedł i przechodził nadal odpowiednie szkolenia dotyczące szczególnych potrzeb małoletnich.

⁽²⁾ Wyrok ETPC z dnia 4 listopada 2014 r., *Tarakhel przeciwko Szwajcarii*, skarga nr 29217/12.

Wymóg ścisłej współpracy państw członkowskich na rzecz oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka oznacza, że zarówno wnioskujące państwo członkowskie, jak i państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, muszą współpracować w celu skutecznego dokonania oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, łącząc dostępną im wiedzę, a w razie konieczności – wymieniając istotne informacje dotyczące oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka.

Artykuł 12 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego stanowi, że w poszukiwaniu członków rodziny powinno się w największym możliwym zakresie zaangażować przedstawiciela. W art. 12 ust. 4 uregulowano wymianę informacji między państwami członkowskimi na potrzeby ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku małoletniego bez opieki. W szczególności jeżeli państwo członkowskie jest w posiadaniu informacji umożliwiających rozpoczęcie identyfikacji lub określenie miejsca pobytu członka rodziny, rodzeństwa lub krewnego, prowadzi ono, w stosownych przypadkach, konsultacje z innymi państwami członkowskimi oraz wymianę informacji w celu:

- zidentyfikowania członków rodziny, rodzeństwa lub krewnych małoletniego bez opieki, którzy przebywają na terytorium państw członkowskich;
- ustalenia istnienia udowodnionych więzów rodzinnych;
- dokonania oceny zdolności krewnego do zaopiekowania się małoletnim bez opieki, w tym w przypadku, gdy członkowie rodziny, rodzeństwo lub krewni małoletniego bez opieki przebywają w więcej niż jednym państwie członkowskim.

Krajowe praktyki i procedury państw członkowskich związane z oceną najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka mogą znacznie różnić się między sobą, a celem niniejszego praktycznego poradnika nie jest szczegółowe omówienie wszelkich aspektów oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. Należy mimo wszystko podkreślić, że:

- Ocenę najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka należy przeprowadzać indywidualnie w każdej sprawie, biorąc pod uwagę konkretną sytuację danego dziecka. Do konkretnej sytuacji należą takie czynniki jak tożsamość kulturowa dziecka i jego doświadczenia, wiek i dojrzałość, płeć i tożsamość płciowa, poziom wykształcenia oraz ewentualne szczególne potrzeby, w tym problemy ze zdrowiem (psychicznym) i doznane urazy psychiczne.
- Ocena najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka stanowi ogólną ocenę wszystkich istotnych elementów najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka.
- W praktyce, oceniając najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka w kontekście stosowania rozporządzenia Dublin III, szczególnie ważne jest zgromadzenie informacji o konkretnej sytuacji dziecka, z uwzględnieniem możliwości ponownego połączenia rodziny (rodziny lub krewnych znajdujących się na obszarze państw członkowskich), umożliwienie dziecku przedstawienia swoich własnych poglądów organom, a także zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i ochrony przed wszelkimi formami przemocy oraz zapewnienie mu opieki zdrowotnej i podstawowej opieki. Wskazówki dotyczące oceny wieku można znaleźć w *Poradniku praktycznym EASO: Ocena wieku*.
- Ponadto ważne jest, aby państwa członkowskie zapoznały się z opiniami przedstawiciela dziecka i wzięły je pod uwagę zgodnie z zasadą angażowania przedstawiciela w proces ustalania odpowiedzialności w najszerszym możliwym zakresie. Należy dążyć również do uzyskania opinii odpowiednich podmiotów krajowych odpowiedzialnych za opiekę nad dziećmi lub ich ochronę i uwzględnić je w stosownych przypadkach przy ocenie najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka.

Praktyczny poradnik EASO dotyczący najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka w procedurach azylowych pomaga zidentyfikować i podkreślić najważniejsze etapy i sygnały ostrzegawcze w celu realizacji najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. Ma to pomóc państwom członkowskim w stosowaniu zasady najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka i wzmacnianiu gwarancji dla dzieci w procedurach azylowych.

Ustalanie odpowiedzialnego państwa członkowskiego w przypadku dzieci bez opieki: artykuł 8 rozporządzenia Dublin III

W art. 8 określono trzy podstawowe zasady ustalania odpowiedzialności w odniesieniu do dzieci bez opieki.

- Zasada uwzględnienia **najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka** podkreślana jest w treści wszystkich ustępów tego artykułu. Stosowanie jednego z tych ustępów odbywa się pod warunkiem, że służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów dziecka.

- Zasadę **ponownego połączenia małoletniego dziecka z członkiem rodziny, rodzeństwem lub krewnym** przebywającym legalnie na obszarze państwa członkowskiego przedstawiono jako podstawowe kryterium ustalania odpowiedzialności.
- Zasada, w myśl której, jeżeli w państwach członkowskich nie przebywają członkowie rodziny lub krewni małoletniego, nadrzędne znaczenie ma **zagwarantowanie dziecku szybkiego dostępu do procedury udzielania ochrony międzynarodowej, a dziecko – co do zasady – nie powinno być przekazane**. Z tego względu jeżeli w państwach członkowskich nie przebywają członkowie rodziny lub krewni, państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku jest na ogół państwo członkowskie, w którym dziecko się znajduje i w którym złożyło wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wynika to z wyroku TSUE z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie *MA i in./Secretary of State for the Home Department*⁽³⁾, w którym stwierdzono, że **o ile służy to najlepszemu zabezpieczeniu interesów dziecka:**

„[...] w przypadku gdy małoletni pozbawiony opieki, którego żaden z członków rodziny nie przebywa zgodnie z prawem w państwie członkowskim, złożył wnioski o udzielenie azylu w więcej niż jednym państwie członkowskim, przepis ten wskazuje jako »państwo członkowskie odpowiedzialne« za rozpatrzenie tego wniosku to państwo członkowskie, w którym ów małoletni znajduje się po złożeniu w nim wniosku o azyl”.

W rezultacie w dalszym ciągu konieczne jest dokonanie oceny najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. Ocena ta stanowi warunek przewidziany art. 8 ust. 4: jeżeli pobyt w państwie członkowskim, w którym małoletni przebywa, nie służy zabezpieczeniu jego najlepszych interesów, za odpowiedzialne państwo członkowskie należy uznać państwo członkowskie, do którego powrót będzie służyć zabezpieczeniu jego najlepszych interesów.

⁽³⁾ Wyrok TSUE z dnia 6 czerwca 2013 r., *MA i in./Secretary of State for the Home Department*, C-648/11.

4. Ocena dowodów [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuł 20 ust. 1, art. 22 ust. 2–5	Załącznik II

Wprowadzenie

Po zgromadzeniu wszystkich istotnych informacji rozpoczyna się proces oceny dowodów w celu ustalenia odpowiedzialności. Indywidualna rozmowa przewidziana systemem dublińskim stanowi ważne źródło informacji, dlatego też jest ona ściśle powiązana z oceną dowodów. Celem indywidualnej rozmowy przewidzianej systemem dublińskim jest zgromadzenie zgodnych ze stanem faktycznym i wiarygodnych informacji na temat potencjalnego zastosowania rozporządzenia Dublin III w sprawie danego wnioskodawcy. Istotne zagadnienia, które należy poruszyć podczas rozmowy, dotyczą na ogół kryteriów ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego (rozdział III rozporządzenia Dublin III), przepisów dotyczących osób zależnych i klauzul dyskrecjonalnych (rozdział IV rozporządzenia Dublin III), trasy podróży, wcześniejszych wniosków, a także ustania odpowiedzialności (rozdział V rozporządzenia Dublin III). Urzędnik prowadzący sprawę powinien poruszyć wszystkie kwestie istotne dla oceny kryteriów z rozporządzenia Dublin III.

Należy ocenić wszystkie informacje zabrane podczas rozmowy oraz uzyskane z baz danych (np. dokumentów osobistych, systemu Eurodac, systemu VIS) oraz wszelkie informacje przekazane przez wnioskodawcę lub pochodzące z innych istotnych źródeł (np. od członków rodziny, organizacji pozarządowych itp.).

Znaczenie oceny dowodów

Komisja Europejska oceniła znaczenie oceny dowodów w swoim przedstawionym w 2001 r. wniosku w sprawie rozporządzenia Dublin II w następujący sposób:

„Mechanizm ustalania, które państwo członkowskie jest państwem odpowiedzialnym, nie będzie funkcjonował, dopóki państwa członkowskie nie stworzą systemu uczciwej współpracy z myślą o gromadzeniu niezbędnych dowodów, przetwarzaniu wniosków w uzgodnionych terminach oraz organizowaniu przekazywania osób w jak najlepszych warunkach” COM(2001) 447.

Wykorzystanie dowodów ma kluczowe znaczenie w systemie dublińskim przy ustalaniu państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Urzędnik prowadzący sprawę może zostać poproszony o ocenę dowodów na dowolnym etapie procedury, a zwłaszcza w dwóch momentach:

- przed wysłaniem do innego państwa członkowskiego wniosku o przejęcie lub wtórne przejęcie wnioskodawcy ubiegającego się o udzielenie ochrony międzynarodowej (dla przypadków wystosowywania wniosków o przejęcie (art. 21 ust. 3) i wniosków o wtórne przejęcie (art. 23 ust. 3 i art. 24 ust. 5 rozporządzenia Dublin III); oraz
- przed udzieleniem odpowiedzi na taki wniosek (odpowiedź na wniosek o przejęcie (art. 22 ust. 2–5) oraz odpowiedź na wniosek o wtórne przejęcie (art. 25 ust. 1 rozporządzenia Dublin III)).

Sposób oceny dowodów różni się w zależności od odpowiednich kryteriów dla wniosku o wtórne przejęcie lub wniosku o przejęcie.

Wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński

Zgodnie z art. 20 ust. 1 rozporządzenia Dublin III procedurę przewidzianą systemem dublińskim wszczyna się, „gdy tylko wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie po raz pierwszy złożony w państwie członkowskim”. W przypadku wystosowywania wniosku o wtórne przejęcie lub wniosku o przejęcie państwa członkowskie muszą korzystać ze standardowych formularzy zawartych w rozporządzeniu wykonawczym i są

zobowiązane zawrzeć we wniosku dowody lub poszlaki. O dwóch wykazach „**dowodów**” oraz „**poszlak**” mowa jest w art. 22 ust. 3 rozporządzenia Dublin III. W ww. przepisie stwierdzono, że Komisja „ustanawia i okresowo zmienia dwa wykazy określające odpowiednie środki dowodowe i poszlaki”. W załączniku II rozporządzenia wykonawczego przedstawiono dwa wykazy, w których w odniesieniu do poszczególnych artykułów określono, jakie środki dowodowe mogą zostać wykorzystane.

Załącznik II do rozporządzenia wykonawczego:

Środki dowodowe (załącznik II wykaz A)	Poszlaki (załącznik II wykaz B)

Środki dowodowe

Pojęcie **dowód** odnosi się do dowodów formalnych, „które określają odpowiedzialność na mocy niniejszego rozporządzenia, o ile nie zostały one obalone przez dowód przeciwny” (art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)).

➔ **Dowód wskazuje, że odpowiedzialne jest inne państwo członkowskie.**

Artykuł 22 ust. 4 stanowi w tym względzie: „Wymagania dowodowe nie powinny wykraczać poza to, co jest niezbędne dla właściwego stosowania niniejszego rozporządzenia”.

Poszlaki

Pojęcie **poszlaki** „odnosi się [...] do przesłanek, które, chociaż możliwe do obalenia, mogą okazać się wystarczające w niektórych przypadkach, zgodnie z przypisywaną im wartością dowodową”. Ich wartość dowodową ustala się odrębnie w każdym przypadku.

➔ **Poszlaki mogą prowadzić do ustalenia, że odpowiedzialne jest inne państwo członkowskie.**

W art. 22 ust. 5 zawarto przepis regulujący korzystanie z poszlak: „Jeżeli nie dostarczono dowodu formalnego, państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, uznaje swoją odpowiedzialność, jeżeli poszlaki są **spójne, nadające się do zweryfikowania i wystarczająco szczegółowe dla ustalenia odpowiedzialności**”.

Niedostateczne wskazania świadczące o tym, że zastosowanie ma system dubliński

Często nie ma dowodów na odpowiedzialność danego państwa członkowskiego, co sprawia, że w celu skutecznego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego konieczna jest ocena wszelkich istniejących poszlak. Jeżeli nie istnieją dowody takie jak dane z systemu Eurodac lub systemu VIS dotyczące wnioskodawcy, w większości przypadków to sama osoba ubiegająca się o azyl stanowi główne źródło informacji na potrzeby ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Wnioski o udzielenie informacji

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuł 34	Załącznik V

Bardzo często wskazania świadczące o tym, że w danej sprawie zastosowanie ma system dubliński, są niewystarczające. Jeżeli dowody lub poszlaki nie są wystarczające, aby można było ustalić odpowiedzialność lub choćby stwierdzić, czy rozporządzenie Dublin III ma zastosowanie, państwo członkowskie prowadzące procedurę przewidzianą systemem dublińskim może na podstawie art. 34 rozporządzenia Dublin III zwrócić się do innego państwa członkowskiego o dodatkowe informacje istotne przy ustalaniu odpowiedzialności, stosując w tym celu standardowy formularz z załącznika V do rozporządzenia wykonawczego. Możliwe jest wysłanie bardziej szczegółowych zapytań, zwłaszcza jeżeli żądane informacje dotyczą więzów rodzinnych i zależności.

W tym celu państwa członkowskie dysponują standardowymi formularzami zawartymi w załącznikach VII i VIII rozporządzenia wykonawczego. Informacje przekazywane przez państwo członkowskie udzielające odpowiedzi są uznawane za dowód, a zatem mają wartość dowodową.

Przeprowadzenie oceny dowodów

Zasady oceny dowodów w systemie dublińskim

System dubliński to obiektywny proces służący ustaleniu odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Ocena dowodów w systemie dublińskim zdecydowanie różni się od oceny dowodów w procedurze rozpatrywania pod względem merytorycznym wniosku o udzielenie azylu. Niemniej jednak niekoniecznie zmienia się wymagany standard dowodzenia.

Również jeżeli ocenie podlega kwestia potencjalnego naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, standardy oceny dowodów są bardziej zbliżone do badania przeszkody w wydaleniu podczas procedury rozpatrywania pod względem merytorycznym wniosku o udzielenie azylu.

Proces ustalania odpowiedzialności stanowi wspólną procedurę prowadzoną z udziałem dwóch zaangażowanych państw członkowskich. Współpraca między państwami członkowskimi ma duże znaczenie przy dokonywaniu oceny dowodów w celu szybkiego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego poprzez dotrzymanie terminów określonych w rozporządzeniu.

Korzystanie z dowodów w celu ustalenia odpowiedzialności

Gdy istotne informacje zostały zebrane na etapie rejestracji, podczas indywidualnej rozmowy z wnioskodawcą lub w drodze wymiany informacji z innymi państwami członkowskimi urzędnik prowadzący sprawę przeprowadzi ocenę dowodów w celu ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Ocena dowodów jest przeprowadzana indywidualnie przez urzędnika prowadzącego sprawę, który musi wziąć pod uwagę charakter i wagę każdego dowodu lub poszlaki.

Jak już wspomniano, wysyłając wniosek o przejęcie lub wniosek o wtórne przejęcie wnioskujące państwo członkowskie ma obowiązek przedstawić dowody lub poszlaki. Musi ono uwzględnić materiał dowodowy przedstawiony przez wnioskodawcę.

Wnioskujące państwo członkowskie jest zobowiązane do przekazania kopii wszystkich dostępnych dowodów i poszlak świadczących o odpowiedzialności państwa członkowskiego, do którego skierowany jest wniosek. Treść wniosku umożliwia państwu członkowskiemu, do którego skierowany jest wniosek, ustalenie, czy faktycznie jest ono odpowiedzialne. W przypadku wniosku o przejęcie wymóg ten określono w art. 21 ust. 3 rozporządzenia Dublin III i art. 1 rozporządzenia wykonawczego. W przypadku wniosku o wtórne przejęcie wymóg ten określono w art. 23 ust. 3 i art. 24 ust. 3 oraz w art. 2 rozporządzenia wykonawczego.

W przypadku ustania – na podstawie art. 19 ust. 2 i 3 lub art. 20 ust. 5 – odpowiedzialności państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, państwo to musi ustalić, że nie jest już państwem odpowiedzialnym.

Ponieważ głównym celem rozporządzenia Dublin III jest zagwarantowanie skutecznego dostępu do jednej procedury wnioskowania o udzielenie azylu, państwa członkowskie powinny dążyć do szybkiego ustalenia w oparciu o istniejące dowody jednego odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Dobra praktyka dotycząca współpracy państw członkowskich

Za dobrą praktykę uważa się obecność urzędników łącznikowych w innych państwach członkowskich. Urzędnicy łącznikowi mogą pomagać w poprawie wzajemnego zrozumienia i przyspieszeniu procedur, zwłaszcza w konkretnych przypadkach wymagających szczególnej uwagi, takich jak sprawy dotyczące dzieci, lub w sytuacji szczególnej presji na dane państwo członkowskie.

Ogólne uwagi dotyczące oceny dokumentów

Dokumenty stanowią ważny element materiału dowodowego. W niektórych przypadkach wnioskodawca ma ze sobą dokumenty. Proces oceny znaczenia dokumentów dla ustalenia odpowiedzialności wymaga wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.

Urzędnik prowadzący sprawę przy dokonywaniu ustalenia odpowiedzialności może przyjrzeć się następującym kwestiom:

- ▶ **Charakter dokumentów**
 - Odnosi się do formy dokumentu: oryginał, kopia lub wyciąg/wypis.
- ▶ **Autentyczność dokumentów**
 - Ustalenie, czy dokument jest autentyczny, czy został sfałszowany, ma kluczowe znaczenie dla ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Sporządzenie protokołu dotyczącego autentyczności dokumentów nie jest wymogiem przewidzianym w rozporządzeniu wykonawczym. Dla wielu dokumentów tego rodzaju kontrola może nie być wykonalna (np. aktów urodzenia, aktów małżeństwa).
- ▶ **Ważność dokumentów**
 - Na potrzeby ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego istotne są również dokumenty, które wygasły (np. dokument pobytu do dwóch lat po wygaśnięciu w chwili składania wniosku, wiza do sześciu miesięcy po wygaśnięciu).
- ▶ **Pochodzenie**
 - Organ wydający dokument.
- ▶ **Osoba zainteresowana**
 - Czy dokument należy do wnioskodawcy.

Kryteria związane z jednością rodziny [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuł 2 lit. g)–j), art. 8–11, art. 16–17	Artykuły 11–12

Istotne definicje i kwestie do rozważenia

Zgodnie z motywem 14, 15, 16, 17, a także rozdziałem III i IV rozporządzenia Dublin III jedność rodziny stanowi główną kwestię wymagającą rozważenia, którą urzędnik prowadzący sprawę musi wziąć pod uwagę. Co więcej, urzędnik prowadzący sprawę powinien mieć świadomość, że różne przepisy rozdziału III należy stosować w porządku przewidzianym ich hierarchią.

Szczególne względy dotyczące członków rodziny i krewnych

Urzędnicy prowadzący sprawę, stosując przepisy dotyczące jedności rodziny przewidziane rozporządzeniem Dublin III, powinni mieć na uwadze różnice między pojęciem członka rodziny a krewnego oraz innej osoby należącej do rodziny. Konieczne może być wyjaśnienie tych różnic wnioskodawcy w trakcie indywidualnej rozmowy.

► Członkowie rodziny

Zgodnie z art. 2 lit. g) rozporządzenia Dublin III za członków rodziny przebywających na terytorium państw członkowskich „o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia” uważa się:

- małżonka wnioskodawcy lub jego partnera stanu wolnego, z którym pozostaje on w stałym związku;
- biologiczne lub przysposobione małoletnie dzieci pochodzące ze związków, o których mowa w tiret pierwszym, lub małoletnie dzieci wnioskodawcy, pod warunkiem że nie pozostają one w związku małżeńskim;
- ojca, matkę lub inną dorosłą osobę odpowiedzialną za wnioskodawcę, jeżeli wnioskodawca jest małoletnim i nie pozostaje w związku małżeńskim.

► Krewny

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 lit. h) rozporządzenia Dublin III, jeżeli wnioskodawcą jest dziecko bez opieki, „krewny” oznacza dorosłą ciotkę, dorosłego wujka lub dziadków wnioskodawcy, którzy przebywają na terytorium państw członkowskich, niezależnie od tego czy wnioskodawca urodził się w małżeństwie, czy poza małżeństwem lub został przysposobiony, zgodnie z definicją w prawie krajowym.

► Małoletni

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 lit. i) „małoletni” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca w wieku poniżej 18 lat.

► Małoletni bez opieki

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 lit. j) „małoletni bez opieki” oznacza „małoletniego, który przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby dorosłej odpowiedzialnej za niego z mocy prawa danego państwa członkowskiego lub z mocy praktyki stosowanej w danym państwie członkowskim, dopóki nie zostanie on faktycznie objęty opieką przez taką osobę; pojęcie to obejmuje również małoletniego, który zostaje pozbawiony opieki po przybyciu na terytorium państw członkowskich”.

W kontekście art. 16 i art. 17 ust. 2 na potrzeby ustalenia odpowiedzialności znaczenie mają również szerzej rozumiane powiązania rodzinne.

- Relacja zależności
W szczególności w art. 16 rozporządzenia Dublin III mowa jest o (dorosłym) dziecku, rodzeństwie, rodzicach w sytuacji występowania stosunku zależności.
- Rodzina w szerokim znaczeniu
W art. 17 ust. 2 znajduje się odniesienie do innych osób należących do rodziny w szerszym znaczeniu.

Małoletni bez opieki (art. 8)

Artykuł 8, który dotyczy małoletnich bez opieki, stanowi, że za odpowiedzialne państwo członkowskie należy uznać to, w którym legalnie przebywa członek rodziny lub rodzeństwo małoletniego. Jeżeli małoletni ma krewnego, należy ustalić, czy krewny może sprawować nad nim opiekę. Zdolność do sprawowania opieki nad dzieckiem należy ustalić na podstawie indywidualnego badania. Jeżeli wnioskodawca jest osobą małoletnią i pozostaje w związku małżeńskim, a jego małżonek lub małżonka nie przebywa legalnie na terytorium państw członkowskich, wówczas odpowiedzialnym państwem członkowskim jest państwo członkowskie, w którym legalnie przebywa ojciec, matka lub inna dorosła osoba odpowiedzialna za wnioskodawcę z mocy prawa lub zgodnie z praktyką. Niemniej jednak urzędnik prowadzący sprawę musi ustalić, czy połączenie z członkiem rodziny, rodzeństwem lub krewnym stanowi najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

Członek rodziny będący beneficjentem ochrony międzynarodowej (art. 9)

Artykuł 9 stanowi, że za odpowiedzialne państwo członkowskie należy uznać to, w którym wnioskodawca ma członka rodziny, któremu zezwolono na pobyt w tym państwie jako beneficjentowi ochrony międzynarodowej. Należy przy tym zaznaczyć, że w tej sytuacji nie jest wymagane, aby rodzina została założona wcześniej w państwie pochodzenia. Niemniej jednak musi być założona przed złożeniem przez wnioskodawcę pierwszego wniosku (art. 7 ust. 2).

Zarówno wnioskodawca, jak i członek rodziny powinni wyrazić zgodę na piśmie.

Członek rodziny, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej (art. 10)

Artykuł 10 stanowi, że za odpowiedzialne państwo członkowskie należy uznać państwo, w którym wnioskodawca ma członka rodziny, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Zarówno wnioskodawca, jak i członek rodziny powinni wyrazić zgodę na piśmie.

Zasady dotyczące równoczesnych wniosków (art. 11)

W art. 11 przewidziano zasady regulujące przypadkami, w których kilku członków rodziny lub „małoletnie rodzeństwo niepozostające w związku małżeńskim przedkłada wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym samym państwie członkowskim równocześnie lub w wystarczająco krótkim odstępie czasu, by postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego mogły zostać przeprowadzone łącznie”, a stosowanie systemu dublińskiego prowadziłoby do rozdzielenia członków rodziny. W tych przypadkach za odpowiedzialne państwo członkowskie należy uznać państwo odpowiedzialne za przejęcie największej liczby członków rodziny. Jeżeli to nie wystarczy, odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim, które kryteria wskazują jako odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku najstarszego z nich.

Osoby zależne (art. 16)

Zgodnie z art. 16 „wnioskodawca jest uzależniony – z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, poważnej choroby, poważnego upośledzenia lub podeszłego wieku – od pomocy swojego dziecka, rodzeństwa lub rodzica legalnie zamieszkującego w jednym z państw członkowskich lub jeżeli dziecko, rodzeństwo lub rodzic wnioskodawcy legalnie zamieszkujący w jednym z państw członkowskich są uzależnieni od pomocy wnioskodawcy, państwa członkowskie w normalnej sytuacji nie rozłączają wnioskodawcy z tym dzieckiem, rodzeństwem lub rodzicem lub łączą je ze sobą, pod warunkiem że”:

- więzy rodzinne istniały w kraju pochodzenia;
- dziecko, rodzeństwo lub rodzic są w stanie zaopiekować się tą osobą zależną;
- i że osoby te wyrażą taką wolę na piśmie.

Wysyłając wniosek o wtórne przejęcie urzędnik prowadzący sprawę musi rozwinąć następujące punkty:

- przyczyny zależności;
- charakter relacji między osobami zależnymi;
- zdolność osoby do opieki nad osobą zależną.

Klauzule dyskrecjonalne (art. 17)

Zgodnie z art. 17 rozporządzenia Dublin III („klauzule dyskrecjonalne”) członkowie rodziny mogą nie zostać rozdzieleni lub mogą zostać połączeni również wówczas, gdy relacje rodzinne wychodzą poza zakres kryteriów rodziny, co prowadziłoby do rozdzielenia rodziny: zależy to jednak w pełni od uznania zaangażowanego państwa członkowskiego (zaangażowanych państw członkowskich).

Zgodnie z klauzulami dyskrecjonalnymi taka sytuacja staje się nieco bardziej skomplikowana pod względem oceny dowodów. Stosowanie tych klauzul może wymagać również kierowania się dodatkowymi wytycznymi krajowymi. Korzystanie z klauzul dyskrecjonalnych może mieć zastosowanie zwłaszcza wówczas, gdy w świetle kryteriów rozporządzenia Dublin III za odpowiedzialne państwo członkowskie należałoby uznać inne państwa członkowskie.

Orzecznictwo: korzystanie z klauzul dyskrecjonalnych

TSUE kilkakrotnie orzekał w przedmiocie wykładni art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III. Dwie sprawy zawisłe przed TSUE ilustrują możliwe sytuacje, w których może wystąpić scenariusz zastosowania art. 17 rozporządzenia Dublin III.

W pierwszej z przytoczonych spraw TSUE orzekł, że państwo członkowskie nie może być zobowiązane do zastosowania art. 17 rozporządzenia Dublin III, zob. wyrok TSUE z dnia 16 lutego 2017 r., *C.K. i in./Republika Słowenii*, C-578/16, pkt 97.

W rozpoznawanej sprawie podnoszono przed słoweńskim trybunałem konstytucyjnym, że przekazanie wnioskodawczyni C.K. ze Słowenii do Chorwacji wpłynęłoby niekorzystnie na jej stan zdrowia, w związku z czym nie należy jej przekazywać. Na poparcie twierdzenia przedstawiono szereg opinii lekarskich. Zdaniem słoweńskiego trybunału konstytucyjnego państwa członkowskie mają obowiązek stosować klauzulę dyskrecjonalną zawartą w art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, jeżeli przekazanie wnioskodawcy do innego państwa członkowskiego skutkowałoby naruszeniem art. 33 ust. 1 konwencji genewskiej, art. 3 EKPC oraz odpowiedniego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

TSUE orzekł, że dokonywanie wykładni art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III jest przede wszystkim zadaniem samego TSUE. Orzekł ponadto, że od państw członkowskich nie można wymagać, a przynajmniej nie w rozpoznawanej sprawie, stosowania art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III.

W drugiej z przytoczonych spraw Trybunał orzekł, że zastosowanie art. 17 rozporządzenia Dublin III nie jest uzależnione od szczególnych warunków oraz że nie istnieje obowiązek zapewnienia środka zaskarżenia przeciwko decyzji o niezastosowaniu tego artykułu, zob. wyrok TSUE z dnia 23 stycznia 2019 r., *M.A. i in./The International Protection Appeals Tribunal i in.*, C-661/17, pkt 71–79.

W tej konkretnej sprawie dwoje wnioskodawców zwróciło uwagę irlandzkiego komisarza ds. wniosków o przyznanie statusu uchodźcy na problemy zdrowotne jednego z nich i trwającą ocenę stanu zdrowia ich dziecka. Komisarz mimo wszystko zalecił przekazanie ich z Irlandii do Zjednoczonego Królestwa na podstawie rozporządzenia Dublin III, jednocześnie uznając, iż nie było podstaw do stosowania art. 17 rozporządzenia Dublin III. Decyzja ta została zaskarżona z powołaniem się między innymi na art. 17 rozporządzenia Dublin III, w ramach którego strona twierdziła, że przekazanie do Zjednoczonego Królestwa skutkowałoby problemem z zapewnieniem wnioskodawcom praw podstawowych, jako że Zjednoczone Królestwo zdecydowało się wystąpić z Unii Europejskiej. Ponieważ sąd podtrzymał zaskarżoną decyzję, sprawę skierowano do Wysokiego Trybunału Irlandii. Wysoki Trybunał Irlandii skierował do TSUE wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w którym zapytał, czy możliwe jest zaskarżenie odmowy zastosowania art. 17 rozporządzenia Dublin III, którą wydał komisarz.

TSUE orzekł, że zastosowanie art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie jest zależne od jakichkolwiek warunków, w tym zamiaru wystąpienia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej. TSUE orzekło ponadto, że art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie wymaga, aby istniał środek zaskarżenia przeciwko decyzji o niezastosowaniu klauzuli dyskrecjonalnej z art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, a decyzję tę można zaskarżyć w ramach odwołania od decyzji o przekazaniu.

Artykuł 17 ust. 1 – klauzula suwerenności

Zgodnie z art. 17 ust. 1 („klauzulą suwerenności”) państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i które prowadzi postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej we własnym zakresie, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie rozporządzenia.

Na artykuł ten państwo członkowskie może powołać się w dowolnym momencie, jeżeli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony w tym państwie. Państwo członkowskie musi zgłosić korzystanie z klauzuli dyskrecjonalnej w systemie Eurodac, dodając datę podjęcia decyzji o rozpatrzeniu wniosku.

Artykuł 17 ust. 2 – klauzula humanitarna

Zgodnie z art. 17 ust. 2 państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub odpowiedzialne państwo członkowskie, „może w dowolnym momencie, zanim zostanie podjęta pierwsza decyzja co do istoty, zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy, by połączyć wszelkie osoby należące do rodziny ze względów humanitarnych opartych w szczególności na względach rodzinnych lub kulturowych, nawet jeśli to inne państwo członkowskie nie jest odpowiedzialne zgodnie z kryteriami ustanowionymi w art. 8–11 oraz 16”. Osoby zaangażowane muszą wyrazić zgodę na piśmie.

Zaakceptowanie wniosku wystosowanego na podstawie art. 17 ust. 2 zależy wyłącznie od uznania państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek. Jeżeli państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, decyduje się rozpatrywać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, musi udzielić akceptacji na piśmie wnioskującemu państwu członkowskiemu.

Aby procedować tego rodzaju sprawę, urzędnik prowadzący sprawę może uwzględnić między innymi elementy związane z:

- podstawami połączenia;
- dokumentacją medyczną, opiniami lekarskimi lub opiniami psychologicznymi;
- sprawozdaniami organizacji pozarządowych, wskazującymi więzy rodzinne z osobą z innego państwa członkowskiego, wraz z dokumentami potwierdzającymi te powiązania;
- charakterem relacji (w jaki sposób doszło do rozdzielenia, czy osoby utrzymywały kontakt, czy osoby te mieszkały razem), ze szczególnym uwzględnieniem aspektów rodzinnych lub kulturowych.

Zarówno wnioskodawca, jak i członek rodziny lub osoba zainteresowana przebywająca w innym państwie członkowskim muszą wyrazić zgodę na piśmie.

Środki dowodowe i poszlaki

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuły 8–10	Załącznik II

Dzieci bez opieki i członkowie rodziny (art. 8–10)

W przypadku art. 8–10 należy ustalić następujące elementy:

- więzy rodzinne;
- status prawny członka (członków) rodziny, rodzeństwa lub krewnego (krewnych);
- zdolność krewnego lub osoby dorosłej odpowiedzialnej za dziecko do sprawowania opieki nad nim;
- w przypadku art. 9 i 10 – zgoda na połączenie rodziny wyrażona zarówno przez wnioskodawcę, jak i członka rodziny.

Osoby zależne: (dorosłe) dziecko, rodzeństwo, rodzic (art. 16)

Aby ocenić zależność między wnioskodawcą a jego dorosłym dzieckiem, rodzicem lub rodzeństwem, w sytuacji gdy wnioskodawca lub inna osoba należąca do rodziny jest w ciąży lub niedawno urodziła dziecko, jest w podeszłym wieku, jest poważnie chora lub poważnie upośledzona, należy ustalić następujące elementy:

- status pobytowy/zamieszkania osoby należącej do rodziny;
- więzy rodzinne;
- szczególne potrzeby (ciąża, opieka nad niemowlęciem, podeszły wiek, poważna choroba lub poważna niepełnosprawność);
- zdolność osoby zainteresowanej do opieki nad osobą zależną.

Z uwagi na fakt, że wnioskodawca i osoba należąca do rodziny są rozdzielone, wnioskodawca/osoba należąca do rodziny nie muszą być *de facto* zależne od siebie w momencie dokonywania oceny. Należy z jednej strony ocenić, czy dana osoba jest osobą zależną z powodu ciąży lub opieki nad niemowlęciem, podeszłego wieku, poważnej choroby lub poważnego upośledzenia, a z drugiej strony – czy wnioskodawca lub osoba należąca do rodziny jest zdolna do sprawowania opieki nad osobą zależną. Fakt, iż wnioskodawca/osoba należąca do rodziny zajmował/a się osobą należąca do rodziny w przeszłości może wskazywać na taką zdolność. W stosowaniu art. 16 należy wykazać się elastycznością.

Wymogi dowodowe dla ustalenia więzów rodzinnych powinny być rozsądne, aby możliwe było zapewnienie zagwarantowania przez art. 8, 9 i 10 oraz klauzule dyskrecjonalne (art. 16) jedności rodziny w praktyce. Wszystkie dostępne informacje i dowody, w tym oświadczenia wnioskodawcy, należy wziąć odpowiednio pod uwagę w celu zapewnienia prawidłowego ustalenia państwa odpowiedzialnego.

Załącznik II rozporządzenia wykonawczego zawiera następujące wykazy środków dowodowych i poszlak związanych z rodziną i art. 8–10.

Środki dowodowe w przypadku art. 8, 9, 10

Przebywanie członka rodziny wnioskodawcy będącego małoletnim bez opieki (art. 8)	Legalny pobyt w państwie członkowskim członka rodziny będącego beneficjentem ochrony międzynarodowej (art. 9)	Przebywanie w państwie członkowskim członka rodziny będącego wnioskodawcą, którego wniosek nie stał się jeszcze przedmiotem pierwszej decyzji co do istoty (art. 10)
Pisemne potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	Pisemne potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	Pisemne potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie
Wyciągi z rejestrów	Wyciągi z rejestrów	Wyciągi z rejestrów
Zezwolenia na pobyt wydane członkowi rodziny	Zezwolenia na pobyt wydane członkowi rodziny będącemu beneficjentem ochrony międzynarodowej	Tymczasowe zezwolenia na pobyt wydane członkowi rodziny na czas rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej
Dowód, że osoby są spokrewnione, jeżeli jest dostępny	Dowód, że osoby są spokrewnione, jeżeli jest dostępny	Dowód, że osoby są spokrewnione, jeżeli jest dostępny
Test DNA lub badanie krwi (tylko jeżeli dostarczenie powyższych nie jest możliwe lub jeżeli jest to konieczne)	Zgoda osób zainteresowanych	Zgoda osób zainteresowanych
		Test DNA lub badanie krwi (tylko jeżeli dostarczenie powyższych nie jest możliwe lub jeżeli jest to konieczne)
		Zgoda osób zainteresowanych

Pisemne potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie

Wszelkie pisemne potwierdzenia dotyczące przebywania członka rodziny, rodzeństwa lub krewnego małoletniego bez opieki lub członka rodziny wnioskodawcy, przekazane w standardowych formularzach służących do wymiany

informacji przewidzianych w rozporządzeniu wykonawczym lub innymi sposobami, mają wartość dowodową dla celów poparcia wniosku o przejęcie na odpowiednich podstawach prawnych.

Wyciągi z rejestrów

Legalny pobyt (w przypadku art. 9) oraz przebywanie członka rodziny (w przypadku art. 8 i 10) można udowodnić również wyciągami z rejestrów potwierdzających status pobytowy członka rodziny.

Zezwolenie na pobyt/tymczasowe zezwolenie na pobyt wydane członkowi rodziny

Przebywanie członka rodziny można potwierdzić również dokumentem pobytu lub zezwoleniem na pobyt wydanym zainteresowanemu członkowi rodziny.

Dowód, że osoby są spokrewnione

Wszelkie dowody na poparcie relacji osób zainteresowanych należy przysyłać do państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, o ile dowody takie są dostępne – np. akty małżeństwa, akty urodzenia lub wszelkiego rodzaju dowody w postaci dokumentów potwierdzających pokrewieństwo.

Testy DNA lub badanie krwi

Testy DNA lub badania krwi do potwierdzenia istnienia więzów rodzinnych stosuje się tylko w wyjątkowych sytuacjach. Z brzmienia rozporządzenia wykonawczego wynika jasno, że test DNA lub badanie krwi wykorzystuje się jedynie wówczas, gdy nie są dostępne inne dowody.

Zgoda osób zainteresowanych

W celu przeprowadzenia połączenia rodziny za zgodą osób zainteresowanych wnioskodawca i członek rodziny powinni wyrazić zgodę na piśmie. Zgodę należy dołączyć do wniosku kierowanego do innego państwa członkowskiego.

Poszlaki w przypadku art. 8, 9, 10

Przebywanie w państwie członkowskim członka rodziny wnioskodawcy będącego małoletnim bez opieki (art. 8) Możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR Oświadczenia zainteresowanych członków rodziny	Legalny pobyt w państwie członkowskim członka rodziny będącego beneficjentem ochrony międzynarodowej (art. 9) Możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR	Przebywanie w państwie członkowskim członka rodziny będącego wnioskodawcą, którego wniosek nie stał się jeszcze przedmiotem pierwszej decyzji co do istoty (art. 10) Możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy

Informacje przekazane przez wnioskodawcę dotyczące np. przebywania członka rodziny w państwie członkowskim stanowią poszlakę. Im więcej szczegółowych informacji, tym lepsze uzasadnienie wniosku

kierowanego do drugiego państwa członkowskiego. Informacje przekazane przez wnioskodawcę mogą stanowić podstawę do wnioskowania do innego państwa członkowskiego o informacje lub potwierdzenie informacji. W niektórych sytuacjach wnioskodawcy mogą nie być w stanie przedstawić dowodu w postaci dokumentu na potwierdzenie więzów rodzinnych z członkami rodziny lub krewnymi. Szczegółowe informacje o innych członkach rodziny, miejscu zamieszkania, okolicznościach rozdzielenia, szczegółach dotyczących małżeństwa itp. – wszystko to stanowi informacje, które mogą zostać zweryfikowane przez inne państwo członkowskie poprzez sprawdzenie w rejestrze lub rozmowę z członkiem rodziny przebywającym na terytorium tego państwa. (Zagadnienia wymagające omówienia podczas rozmowy w celu zgromadzenia odpowiednich informacji – zob. [Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: więzy rodzinne](#)).

Oświadczenia zainteresowanych członków rodziny

Spójne, możliwe do sprawdzenia i dostatecznie szczegółowe oświadczenia przekazane przez członka rodziny mogą również stanowić materiał na poparcie wniosków wystosowywanych w związku z relacjami rodzinnymi.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Państwa członkowskie mogą w celu uzasadnienia wystosowywanych wniosków korzystać z informacji przekazywanych przez organizacje międzynarodowe. Poparciu wniosku mogą służyć również sprawozdania lub potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, bierze pod uwagę takie dokumenty i przeprowadza odpowiednią weryfikację/odpowiednie badanie.

Kryteria związane z miejscem zamieszkania, wjazdem i pobytem

[\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuły 12–14	Załącznik II

Istotne definicje i kwestie do rozważenia

Kolejnym zestawem kryteriów ustalania odpowiedzialności – po kryteriach związanych z dziećmi i stosunkami rodzinnymi – są kryteria związane z wjazdem i pobytem, uwzględniające sposób wjazdu lub charakter pobytu na terytorium państw członkowskich, legalność wjazdu lub pobytu, okres, jaki upłynął od wjazdu, a także miejsce złożenia wniosku o ochronę międzynarodową.

W rozporządzeniu Dublin III określono w pierwszej kolejności zasady proceduralne dla wjazdu i pobytu w oparciu o wizę lub dokument pobytu wydany przez państwo członkowskie (art. 12). W przypadku państw strefy Schengen wnioski (o przejście/wtórne przejście) oparte na wydanej wizie stanowią istotną część spraw procedowanych w systemie dublińskim.

Głównym źródłem informacji o wydanych wizach jest baza danych VIS. Wizowy system informacyjny łączy ambasady i konsulaty państw niebędących członkami UE oraz wszystkie punkty kontroli granicy zewnętrznej państw Schengen. System pozwala przeprowadzić dopasowanie biometryczne, w szczególności na podstawie odcisków palców, w celu dokonania identyfikacji i weryfikacji osoby. Nie wszystkie państwa członkowskie stosujące rozporządzenie Dublin III są związane rozporządzeniem w sprawie VIS.

Jeżeli system VIS nie jest dostępny lub wskaźniki dotyczące wizy lub zezwolenia na pobyt nie są (w pełni) potwierdzone, państwa członkowskie mogą wysłać wnioski o informacje zgodnie z art. 34 rozporządzenia Dublin III w celu ułatwienia procedury ustalania odpowiedzialności.

Dokument pobytu

Ważny dokument pobytu (art. 12 ust. 1)

„W przypadku gdy wnioskodawca jest **w posiadaniu ważnego dokumentu pobytu**, państwo członkowskie, które wydało ten dokument, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

W większości przypadków pierwszą oznaką wydania wnioskodawcy dokumentu pobytu w państwie członkowskim jest oświadczenie wnioskodawcy lub okazanie samego dokumentu. Jeżeli wnioskodawca ma dokument ze sobą, należy szczegółowo sprawdzić autentyczność i ważność dokumentu pobytu.

Kilka dokumentów pobytu (art. 12 ust. 3)

W art. 12 ust. 3 określono zasady ustalania odpowiedzialności, w przypadku gdy wnioskodawca posiada kilka ważnych dokumentów pobytu wydanych przez kilka państw członkowskich.

W art. 12 ust. 3 lit. a) określono, że za odpowiedzialne państwo członkowskie uznaje się państwo członkowskie, które wydało dokument pobytu przyznający prawo do najdłuższego okresu pobytu lub które wydało dokument pobytu o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia.

Wygaśnięte dokumenty pobytu (art. 12 ust. 4)

Artykuł 12 ust. 4 ma zastosowanie w sytuacjach, gdy wnioskodawca jest w posiadaniu co najmniej jednego dokumentu pobytu, z uwzględnieniem czasu, jaki upłynął od ich wygaśnięcia. Jeżeli dokument pobytu wygaśnięty ponad dwa lata wcześniej, za odpowiedzialne uznaje się państwo członkowskie, w którym złożono wniosek.

Wiza (art. 12 ust. 2, 3 i 4)

Ważna wiza (art. 12 ust. 2)

Artykuł 12 ust. 2 stanowi, że „[w] przypadku gdy wnioskodawca **jest w posiadaniu ważnej wizy**, państwo członkowskie, które wydało tę wizę, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

W przypadku wizy wydanej w imieniu innego państwa członkowskiego to reprezentowane państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Kilka wiz (art. 12 ust. 3)

W art. 12 ust. 3 określono zasady odpowiedzialności w przypadkach gdy wnioskodawca jest w posiadaniu kilku wiz wydanych przez różne państwa członkowskie, z uwzględnieniem okresu ważności dokumentu.

Artykuł 12 ust. 3 lit. b) przewiduje, że w przypadku istnienia kilku wiz tego samego rodzaju odpowiedzialnym państwem członkowskim jest państwo, które wydało wizę o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia.

Artykuł 12 ust. 3 lit. c) stanowi, że w przypadku istnienia wiz różnego rodzaju odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przyjmowana jest przez „państwo członkowskie, które wydało wizę o najdłuższym okresie ważności lub, w przypadku gdy okresy ważności są identyczne, państwo członkowskie, które wydało wizę o najpóźniejszej dacie wygaśnięcia”.

Wygasa wiza (art. 12 ust. 4)

Artykuł 12 ust. 4 ma zastosowanie w przypadkach, gdy wnioskodawca jest w posiadaniu co najmniej jednej wygasłej wizy, z uwzględnieniem czasu, jaki upłynął od ich wygaśnięcia, i tego, która wiza umożliwiła wnioskodawcy faktyczny wjazd na terytorium państwa członkowskiego. Jeżeli wiza wygasa ponad sześć miesięcy wcześniej, za odpowiedzialne państwo członkowskie uznaje się państwo, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Nielegalny wjazd (art. 13 ust. 1)

„W przypadku gdy [...] wnioskodawca przekroczył nielegalnie granicę lądową, morską lub powietrzną państwa członkowskiego, przybywając z państwa trzeciego, państwo członkowskie, do którego w ten sposób wjechał, jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

Odpowiedzialność opierająca się na nielegalnym wjeździe ustaje 12 miesięcy po nielegalnym wjeździe, jeżeli w tym okresie nie złożono wniosku o ochronę międzynarodową w żadnym państwie członkowskim.

Ciągły pobyt w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)

„Jeżeli państwo członkowskie nie może lub nie może dłużej ponosić odpowiedzialności” zgodnie z kryteriami nielegalnego wjazdu oraz „w przypadku gdy ustalono, na podstawie dowodów [...], że wnioskodawca, [...] **mieszkał w państwie członkowskim nieprzerwanie przez okres co najmniej pięciu miesięcy** przed złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

Artykuł ten ma zastosowanie nawet w przypadkach, gdy nie można ustalić okoliczności wjazdu.

Jeżeli dowody wskazują, że wnioskodawca mieszkał przez co najmniej pięć miesięcy w kilku państwach członkowskich, odpowiedzialnym państwem członkowskim jest państwo, w którym wnioskodawca przebywał przez ostatni taki okres.

(Legalny) wjazd bezwizowy (art. 14)

Państwa strefy Schengen mają wspólną politykę wizową służącą usprawnieniu wjazdu do Unii Europejskiej legalnych odwiedzających z poszanowaniem bezpieczeństwa wewnętrznego. Unia Europejska dysponuje

wykazem państw, których obywatele przy przekraczaniu granic zewnętrznych powinni posiadać wizę oraz wykazem państw, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu⁽⁴⁾. Dostęp bezwizowy może być wynikiem dwustronnych negocjacji, szczególnie między państwami pogranicza.

Artykuł 14 ust. 1 stanowi, że „jeżeli obywatel państwa trzeciego lub bezpieczeństwa wjeżdża na terytorium państwa członkowskiego, **w którym jest zwolniony z obowiązku posiadania wizy**, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

W art. 14 ust. 2 określono zasady na wypadek sytuacji, w której wnioskodawca mógł legalnie wjechać do kilku państw członkowskich ze względu na zwolnienie z obowiązku posiadania wizy w tych państwach członkowskich. Jeżeli „obywatel państwa trzeciego lub bezpieczeństwa składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim, w którym także jest zwolniony z obowiązku posiadania wizy w celu wjazdu na terytorium tego państwa”, to inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Wniosek złożony w strefie tranzytu międzynarodowego lotniska (art. 15)

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej może zostać złożony w strefie tranzytu międzynarodowego lotniska. „W przypadku gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpieczeństwa **w strefie tranzytu międzynarodowego lotniska** państwa członkowskiego, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie tego wniosku”.

Środki dowodowe w przypadku – ważnych lub wygasłych – dokumentu pobytu lub wizy (art. 12)

Ważne dokumenty pobytu (art. 12 ust. 1 i 3) lub dokumenty pobytu, które wygasły mniej niż 2 lata wcześniej [oraz data wejścia w życie]	Ważne wizy (art. 12 ust. 2 i 3) oraz wizy, które wygasły mniej niż 6 miesięcy wcześniej [oraz data wejścia w życie]
Wydany dokument pobytu	Dopasowanie w systemie VIS
Wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów	Wydana wiza
Sprawozdania/potwierdzenie z państwa członkowskiego, które wydało dokument pobytu	Wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów
	Sprawozdania/potwierdzenie z państwa członkowskiego, które wydało wizę lub dokument pobytu

Dokument pobytu

W art. 2 lit. l) rozporządzenia Dublin III zdefiniowano dokument pobytu jako:

„[...] każde zezwolenie wydane przez organy państwa członkowskiego zezwalające obywatelowi państwa trzeciego lub bezpieczeństwa na pozostanie na jego terytorium, włącznie z dokumentami potwierdzającymi zezwolenie na pozostanie na jego terytorium na podstawie ustaleń dotyczących ochrony czasowej lub tak długo, jak długo istnieją okoliczności uniemożliwiające wykonanie decyzji o wydaleniu, z wyjątkiem wiz i zezwoleń na pobyt wydanych w okresie niezbędnym do ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego na mocy

⁽⁴⁾ W chwili redagowania niniejszego poradnika wykaz ten określało rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1806 z dnia 14 listopada 2018 r. wymieniające państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, Dz.U. L 303/39. Z uwagi na fakt, że wykaz ten jest często aktualizowany, należy zapoznać się z aktualnie obowiązującym rozporządzeniem.

niniejszego rozporządzenia lub podczas rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej lub wniosku o wydanie zezwolenia na pobyt”.

Dokument pobytu ma wartość dowodową na potrzeby poparcia wniosku o przejście w związku z wjazdem na podstawie takiego dokumentu.

Wiza

W art. 2 lit. m) zdefiniowano zakres pojęcia wizy i jej rodzaje. Wiza to „zezwolenie lub decyzja państwa członkowskiego, wymagane do tranzytu lub wjazdu w celu zamierzonego pobytu w tym państwie członkowskim lub w wielu państwach członkowskich”. Wiza długoterminowa umożliwia posiadaczowi pobyt dłuższy niż trzy miesiące w państwie członkowskim, które ją wydało lub w imieniu którego została wydana. Wiza krótkoterminowa umożliwia posiadaczowi pobyt na terytorium jednego państwa członkowskiego lub wszystkich państw członkowskich nieprzekraczający 90 dni „w dowolnym okresie sześciu miesięcy rozpoczynającym się w dniu pierwszego wjazdu na terytorium państwa członkowskiego”. Lotniskowa wiza tranzytowa umożliwia osobie tranzyt przez międzynarodowe strefy tranzytowe jednego lub kilku portów lotniczych państw członkowskich.

Dopasowanie w systemie VIS

Pozytywne dopasowania (trafienie) w systemie VIS zgodnie z art. 21 rozporządzenia (WE) nr 767/2008 (rozporządzenia VIS) świadczy o tym, że danej osobie wydano wizę w innym państwie członkowskim. Trafienie w systemie VIS ma wartość dowodową i należy załączyć stosowną informację do wniosku o przejście.

Wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów

Wszelkie dokumenty urzędowe, takie jak wyciągi z rejestrów, akta, zawierające informacje na temat nielegalnego lub legalnego wjazdu do innego państwa członkowskiego lub pobytu w innym państwie członkowskim bądź dokumenty urzędowe potwierdzające oświadczenia wnioskodawcy powinny być wykorzystane na poparcie wniosku o przejście.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które wydało dokument pobytu lub wizę

Potwierdzenie z państwa członkowskiego, które wydało wizę lub dokument pobytu, stanowi środek o mocy dowodowej. W przypadku gdy państwo członkowskie nie ma dostępu do systemu VIS, można wysłać do innego państwa członkowskiego wniosek o udzielenie informacji w celu potwierdzenia wydania dokumentu. Jeżeli inne państwo członkowskie potwierdzi, że wydało wizę/dokument pobytu, potwierdzenie to można wykorzystać jako dowód na poparcie wniosku o przejście.

Poszlaki w przypadku – ważnych lub wygaśniętych – dokumentu pobytu lub wizy (art. 12)

Ważne dokumenty pobytu (art. 12 ust. 1 i 3) lub dokumenty pobytu, które wygasły mniej niż 2 lata wcześniej [oraz data wejścia w życie]	Ważne wize (art. 12 ust. 2 i 3) oraz wize, które wygasły mniej niż 6 miesięcy wcześniej [oraz data wejścia w życie] (art. 12 ust. 4)
Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR	Sprawozdania/ potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które nie wydało dokumentu pobytu	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które nie wydało wize
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Szczegółowe, możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy

W niektórych sytuacjach wnioskodawcy mogą nie być w stanie przedstawić dowodu w postaci dokumentu na potwierdzenie wjazdu do innego państwa członkowskiego lub pobytu w nim. Szczegółowe i możliwe do zweryfikowania oświadczenia dotyczące okoliczności wjazdu lub pobytu, które mogą zostać zweryfikowane przez inne państwo członkowskie poprzez sprawdzenie rejestracji, mogą stanowić poszlaki. Zagadnienia wymagające omówienia podczas rozmowy w celu zgromadzenia odpowiednich informacji dotyczących trasy podróży – zob. [Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski](#).

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które nie wydało zezwolenia na pobyt

W przypadku potwierdzenia przez państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, że nie wydało ono wize ani dokumentu pobytu, informacja taka stanowi poszlakę. W zależności od treści informacji mogą istnieć wskazania sugerujące odpowiedzialność innego państwa członkowskiego.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Państwa członkowskie mogą na potrzeby poparcia wniosków o przejęcie lub wniosku o wtórne przejęcie korzystać z informacji przekazywanych przez organizacje międzynarodowe. Poparciu wniosku mogą służyć również sprawozdania lub potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, bierze pod uwagę takie dokumenty i przeprowadza odpowiednią weryfikację/odpowiednie badanie.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Uzasadnieniu wniosku i poparciu oświadczeń wnioskodawcy mogą służyć również spójne, możliwe do sprawdzenia i dostatecznie szczegółowe oświadczenia dotyczące trasy podróży.

Środki dowodowe w przypadku wjazdu bezwizowego (art. 14) i nielegalnego wjazdu (art. 13 ust. 1)

Nielegalny wjazd przez granicę zewnętrzną (art. 13 ust. 1)	Legalny wjazd na terytorium przez granicę zewnętrzną (art. 14)
Stempel wjazdowy lub podobne potwierdzenie w paszporcie	Stempel wjazdowy lub podobne potwierdzenie w paszporcie
Stempel wyjazdowy z państwa graniczącego z państwem członkowskim, z uwzględnieniem trasy pokonywanej przez wnioskodawcę oraz daty przekraczania granicy	Stempel wyjazdowy z państwa graniczącego z państwem członkowskim, z uwzględnieniem trasy pokonywanej przez wnioskodawcę oraz daty przekraczania granicy
Bilety wyraźnie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną	Bilety wyraźnie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną
Odciski palców, jeżeli organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	Odciski palców, jeżeli organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną
Pozytywne dopasowanie w systemie Eurodac przy porównaniu odcisków palców wnioskodawcy pobranych na podstawie art. 14 rozporządzenia Eurodac II (trafienie Eurodac kategorii 2)	
Stempel wjazdowy w podrobionym lub sfałszowanym paszporcie	

Stempel wjazdowy w paszporcie

Stempel wjazdowy lub podobne potwierdzenie w paszporcie na wartość dowodową na potrzeby ustalenia legalnego lub nielegalnego wjazdu. Jeżeli stempel wjazdowy znajduje się w podrobionym lub sfałszowanym paszporcie, stanowi to dowód nielegalnego wjazdu.

Stempel wyjazdowy

Stempel wyjazdowy w paszporcie w wielu przypadkach ma wartość dowodową. Badając kryteria związane z wjazdem lub pobytem w innym państwie członkowskim, urzędnik prowadzący sprawę powinien sprawdzić, czy w paszporcie znajdują się stemple wyjazdowe. Jeżeli stempel wstawiło państwo graniczące z państwem członkowskim urzędnik prowadzący sprawę powinien zbadać datę przekroczenia granicy, mając na uwadze trasę pokonaną przez wnioskodawcę. Jeżeli wjazd przez granicę zewnętrzną nastąpił po dacie stempla wyjazdowego w paszporcie, a wjazd był nielegalny, stempel wyjazdowy stanowi dowód nielegalnego wjazdu.

Bilety jednoznacznie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną

Bilety (lotnicze, pociągowe, autobusowe itp.) jednoznacznie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną, przedstawione podczas indywidualnej rozmowy lub na innym etapie procedury azylowej, stanowią dowód i powinny być brane pod uwagę przez urzędnika prowadzącego sprawę przy ustalaniu odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Trafienie w systemie Eurodac

Niekwestionowanym dowodem co do zastosowania przepisów rozporządzenia Dublin III jest trafienie w bazie Eurodac. Jeżeli urzędnik prowadzący sprawę uzyskuje informacje o trafieniu w wyniku porównania danych w bazie danych Eurodac, jasnym jest, że dana osoba miała w przeszłości potencjalnie istotny kontakt z organem innego państwa członkowskiego. Jeżeli dopasowanie w systemie Eurodac jest trafieniem kategorii 2 – „nielegalne przekroczenie granicy zewnętrznej” lub „nielegalny wjazd” z państwa członkowskiego na granicy zewnętrznej, stanowi to dowód, że dana osoba była poza terytorium państwa członkowskiego, do którego wjechała nielegalnie. Data pobrania odcisków palców, dostępna w danych Eurodac, świadczy o momencie wjazdu na terytorium Unii Europejskiej. Odciski palców mają również wartość dowodową na potrzeby potwierdzenia, że wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich.

Odciski palców

W zależności od okoliczności, w których pobrano odciski palców, mogą one być dowodem lub poszlaką. Jeżeli odciski palców pobrano w związku z przekraczaniem granicy zewnętrznej lub złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, mają one wartość dowodową. Odciski palców załączone do wniosku (o przejście/ wtórne przejście) pomogą państwu członkowskiemu, do którego skierowano wniosek, przeprowadzić wyszukiwanie w krajowej bazie danych w celu ustalenia tożsamości osoby zainteresowanej.

Środki dowodowe w przypadku pobytu przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)

Zamieszkiwanie w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)

- Zezwolenie na pobyt wydane podczas rozpatrywania wniosku o kartę pobytu
- Wniosek o opuszczenie terytorium lub nakaz wydalenia wydane w odstępach co najmniej pięciu miesięcy lub niewykonane
- Wyciągi z rejestrów szpitali, zakładów karnych, ośrodków detencyjnych

Zezwolenia na pobyt

Zezwolenia na pobyt wydane osobie zainteresowanej na czas rozpatrywania wniosku o kartę pobytu świadczą o tym, że dana osoba przebywała w państwie członkowskim przez określony czas. Jeżeli okres ten wyniósł co najmniej pięć miesięcy, należy załączyć taki dokument do wniosku o wtórne przejście wysyłanego do państwa członkowskiego, które wydało takie zezwolenie na pobyt.

Wniosek o opuszczenie terytorium lub nakaz wydalenia wydane w odstępach co najmniej pięciu miesięcy lub niewykonane

Decyzje o wydaleniu bez śladów opuszczenia terytorium państw członkowskich lub kilka decyzji o wydaleniu lub nakazów opuszczenia terytorium danego kraju mogą świadczyć o tym, że dana osoba nie opuściła terytorium i przebywa w danym państwie członkowskim od trzech miesięcy. Należy sprawdzić okres pobytu.

Wyciągi z rejestrów szpitali, zakładów karnych, ośrodków detencyjnych

Jeżeli wnioskodawca jest w stanie przedstawić jakikolwiek z wymienionych dokumentów lub kilka z nich, wskazując ciągłość okresu pobytu w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy, możliwe jest wystąpienie z wnioskiem o wtórne przejęcie na podstawie art. 13 ust. 2.

Poszlaki w przypadku wjazdu bezwizowego (art. 14), nielegalnego wjazdu (art. 13 ust. 1) lub pobytu w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)

Legalny wjazd na terytorium przez granicę zewnętrzną (art. 14)	Nielegalny wjazd na terytorium przez granicę zewnętrzną (art. 13 ust. 1)	Zamieszkiwanie w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy (art. 13 ust. 2)
Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR	Sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR lub organizacje pozarządowe
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży
Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną
Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju	Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju	Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju
Informacje świadczące o korzystaniu przez daną osobę z usług kurierskich	Informacje świadczące o korzystaniu przez daną osobę z usług kurierskich	Informacje świadczące o korzystaniu przez daną osobę z usług kurierskich

Szczegółowe, możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy

W niektórych sytuacjach wnioskodawcy mogą nie być w stanie przedstawić dowodu w postaci dokumentu na potwierdzenie wjazdu do innego państwa członkowskiego lub pobytu w nim. Szczegółowe i możliwe do zweryfikowania oświadczenia dotyczące okoliczności wjazdu lub pobytu, które mogą zostać zweryfikowane przez inne państwo członkowskie poprzez sprawdzenie rejestracji, mogą stanowić poszlaki. Zagadnienia wymagające omówienia podczas rozmowy w celu zgromadzenia odpowiednich informacji dotyczących trasy podróży – zob. [Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski](#).

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie

Wjazd przez granicę zewnętrzną (bezwizowy lub nielegalny) można potwierdzić również poprzez potwierdzenie informacji w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim lub na podstawie sprawozdań z takich państw.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak Biuro UNHCR lub organizację pozarządową zapewniającą zakwaterowanie dla osób w potrzebie

Państwa członkowskie mogą korzystać z informacji przekazywanych przez organizacje międzynarodowe lub organizacje pozarządowe. Tego rodzaju sprawozdania lub potwierdzenie informacji mogą służyć poparciu wniosku kierowanego do innego państwa członkowskiego. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, bierze pod uwagę takie dokumenty i przeprowadza odpowiednią weryfikację/odpowiednie badanie.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Uzasadnieniu wniosku mogą służyć również spójne, możliwe do sprawdzenia i dostatecznie szczegółowe oświadczenia dotyczące trasy podróży wnioskodawcy. Może to być szczególnie istotne wówczas, gdy duża grupa wnioskodawców podróżuje razem i składa wnioski tego samego dnia.

Odciski palców

W zależności od okoliczności, w których pobrano odciski palców, mogą one być dowodem lub poszlaką. Jeżeli odciski palców pobrano w związku z przekraczaniem granicy zewnętrznej lub złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, mają one wartość dowodową. Odciski palców załączone do wniosku (o przejęcie/wtórne przejęcie) pomogą państwu członkowskiemu, do którego skierowano wniosek, przeprowadzić wyszukiwanie w krajowej bazie danych w celu ustalenia tożsamości osoby zainteresowanej.

Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu itp.

Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystrycznych, informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju, jak również informacje świadczące o korzystaniu przez daną osobę z usług kurierskich.

Jeżeli wnioskodawca twierdzi, że wjechał na terytorium danego państwa z państwa trzeciego lub przebywał w innym państwie członkowskim przez okres ponad pięć miesięcy, pobyt w innym państwie członkowskim lub pobyt poza terytorium państw członkowskich można potwierdzić wspomnianymi wcześniej dokumentami, uznawanymi za poszlaki. Jeżeli wnioskodawca jest w posiadaniu dowolnego ze wspomnianych powyżej dokumentów, tego rodzaju bilety, karty itp. mogą służyć potwierdzeniu oświadczeń wnioskodawcy dotyczących pobytu w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim i mogą stanowić dowody uzasadniające wniosek o przejęcie lub wnioski o wtórne przejęcie.

Wcześniejszy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej

[powrót do listy kontrolnej]

Rozporządzenie Dublin III	Rozporządzenie wykonawcze
Artykuł 18 ust. 1 lit. b), c) i d); art. 20 ust. 5	Załącznik II

Wniosek o udzielenie azylu złożono wcześniej w innym państwie członkowskim

W art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III przewidziano, iż „[w]niosek [o udzielenie ochrony międzynarodowej] jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne”. Jeżeli żadne państwo członkowskie nie może zostać wskazane jako odpowiedzialne na podstawie rozdziału III, „odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek ten został złożony”, chyba że do przekazania osoby nie może dojść ze względu na wady systemowe występujące w procedurze azylowej i w warunkach przyjmowania wnioskodawców w tym państwie członkowskim (art. 3 ust. 2 rozporządzenia Dublin III).

W przypadku gdy wnioskodawca złożył wcześniej wniosek o azyl w innym państwie członkowskim i kryteria określone w rozdziale III nie mają zastosowania, uruchomiona zostaje procedura wtórnego przejęcia osoby.

Ocena możliwości zastosowania rozporządzenia Dublin III

W rezultacie urzędnik prowadzący sprawę musi ocenić, czy inne państwo członkowskie jest nadal zobowiązane do wtórnego przejęcia osoby zainteresowanej, dokonując oceny dostępnych dowodów i upewniając się, czy odpowiedzialność danego państwa członkowskiego nie wygasła. Urzędnik prowadzący sprawę musi upewnić się, że stosowanie kryteriów jest zgodne z przepisami określonymi w rozporządzeniu Dublin III.

W przypadkach gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony wcześniej w innym państwie członkowskim, konieczne jest również sprawdzenie, czy dana osoba jest objęta zakresem stosowania rozporządzenia Dublin III. Jak wspomniano w części dotyczącej [zakresu podmiotowego](#), rozporządzenie Dublin III nie ma zastosowania, jeżeli danej osobie ochrony międzynarodowej udzieliło już inne państwo członkowskie.

Rozporządzenie Eurodac II

Artykuł 18 ust. 1

Artykuł 18 ust. 1 rozporządzenia Eurodac II przewiduje obowiązek oznaczenia danych w systemie centralnym w sytuacji gdy wnioskodawcy udzielono ochrony międzynarodowej.

„W celach określonych w art. 1 ust. 1 państwo członkowskie pochodzenia, które udzieliło ochrony międzynarodowej osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową, której dane zostały uprzednio zapisane w systemie centralnym zgodnie z art. 11, oznacza odpowiednie dane zgodnie z wymogami w zakresie łączności elektronicznej z systemem centralnym ustanowionymi przez Agencję. Oznaczenie to zapisywane jest w systemie centralnym zgodnie z art. 12 na potrzeby przekazywania danych na mocy art. 9 ust. 5. System centralny informuje wszystkie państwa członkowskie pochodzenia o oznaczeniu przez inne państwo członkowskie pochodzenia danych, które doprowadziły do trafienia w połączeniu z danymi przesłanymi przez te państwa, dotyczącymi osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 lub art. 14 ust. 1. Te państwa członkowskie pochodzenia również oznaczają odpowiadające zestawy danych”.

Artykuł 18 ust. 1 rozporządzenia Eurodac II

W przypadku gdy wyszukiwanie w bazie Eurodac prowadzi do oznaczonego trafienia, państwo członkowskie prowadzące wyszukiwanie zobaczy, że dana osoba jest już beneficjentem ochrony międzynarodowej. System dubliński w takich przypadkach nie ma zatem zastosowania.

W przypadkach gdy trafienie w systemie Eurodac nie jest oznaczone, ale istnieją przesłanki sugerujące, że dana osoba może być beneficjentem ochrony międzynarodowej, istnieje możliwość wystosowania wniosku o udzielenie informacji na podstawie art. 34 rozporządzenia Dublin III w celu zweryfikowania statusu danej osoby.

Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej

Rozporządzenie Dublin III

Artykuł 18 ust. 1 lit. b)–d)

W art. 18 rozporządzenia Dublin III określono obowiązki odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Państwo członkowskie, w którym złożono wcześniej wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest zobowiązane do wtórnego przejęcia wnioskodawcy, jeżeli:

- wniosek osoby zainteresowanej jest rozpatrywany, a osoba zainteresowana złożyła wniosek w innym państwie członkowskim lub znajduje się na terytorium innego państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu (art. 18 ust. 1 lit. b));
- wnioskodawca wycofał wniosek w innym państwie członkowskim i złożył wniosek w innym państwie członkowskim lub przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu (art. 18 ust. 1 lit. c));
- wniosek osoby zainteresowanej został odrzucony, a wnioskodawca złożył nowy wniosek w innym państwie członkowskim lub przebywa na terytorium państwa członkowskiego bez dokumentu pobytu (art. 18 ust. 1 lit. d)).

W art. 18 ust. 2 określono, że państwo członkowskie uznane za odpowiedzialne na podstawie art. 18 ust. 1 lit. a) lub b) rozpatruje wniosek lub kończy rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Państwo członkowskie uznane za odpowiedzialne na podstawie art. 18 ust. 1 lit. c) powinno umożliwić wnioskodawcy wystąpienie o ukończenie rozpatrywania jego wniosku lub złożenie nowego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w odpowiedzialnym państwie członkowskim. Co więcej, „[w] przypadkach objętych zakresem ust. 1 lit. d), jeżeli wniosek został odrzucony jedynie w pierwszej instancji, odpowiedzialne państwo członkowskie zapewnia, by zainteresowana osoba mogła skorzystać lub skorzystała z dostępu do skutecznego środka zaskarżenia zgodnie z art. 46 dyrektywy 2013/32/UE”.

Obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy w celu przeprowadzenia procedury przewidzianej systemem dublińskim

Rozporządzenie Dublin III

Artykuł 20 ust. 5

Ogólnie rzecz biorąc, celem procedury wtórnego przejęcia jest ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego i przekazanie wnioskodawcy do takiego państwa członkowskiego, aby możliwe było rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu. Niemniej jednak procedura wtórnego przejęcia ma zastosowanie również w przypadkach, gdy wnioskodawca „przebywa w innym państwie członkowskim bez dokumentu pobytu lub [...] składa wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej po wycofaniu swojego pierwszego wniosku złożonego w innym państwie członkowskim w trakcie postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego”. (art. 20 ust. 5) W takich szczególnych przypadkach wnioskodawca jest wtórnice przejmowany przez państwo członkowskie, w którym wnioskodawca złożył pierwszy wniosek i wycofał wniosek, tak aby państwo członkowskie mogło dokończyć proces ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Środki dowodowe w przypadku procedury wtórnego przejścia

Postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego toczy się w państwie, w którym złożono wniosek (art. 20 ust. 5) i w którym wniosek jest rozpatrywany lub został wcześniej złożony (art. 18 ust. 1 lit. b), c) i d)).

Wniosek jest rozpatrywany lub został wcześniej złożony (art. 18 ust. 1 lit. b), c) i d))	Trwa postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego (art. 20 ust. 5)
Trafienie w systemie Eurodac	Trafienie w systemie Eurodac
Formularz dostarczony przez wnioskodawcę	Formularz dostarczony przez wnioskodawcę
Urzędowy protokół sporządzony przez organy	Urzędowy protokół sporządzony przez organy
Odciski palców pobrane w związku z wnioskiem	Odciski palców pobrane w związku z wnioskiem
Wyciągi z odpowiednich rejestrów i akt	Wyciągi z odpowiednich rejestrów i akt
Pisemne sprawozdanie organów poświadczające złożenie wniosku	Pisemne sprawozdanie organów poświadczające złożenie wniosku

Trafienie w systemie Eurodac

Niekwestionowanym dowodem co do zastosowania przepisów rozporządzenia Dublin III jest trafienie w bazie Eurodac. Jeżeli urzędnik prowadzący sprawę uzyskuje informacje o trafieniu w wyniku porównania danych w bazie danych Eurodac, jasnym jest, że dana osoba miała w przeszłości istotny kontakt z organem innego państwa członkowskiego. Dopasowanie może pokazywać wcześniejszy wniosek o udzielenie azylu (kategoria 1) w innym państwie członkowskim. Urzędnik prowadzący sprawę musi wziąć pod uwagę wszystkie elementy wyniku wyszukiwania w systemie Eurodac. Jeżeli wynik wskazuje na istnienie wcześniejszego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w innym państwie członkowskim, wynik wyszukiwania w systemie Eurodac należy załączyć do wniosku o wtórne przejście (art. 18 ust. 1 lit. b)–d) lub art. 20 ust. 5).

Formularz przedłożony przez wnioskodawcę (formularz wniosku)

Podczas rozmowy wnioskodawca może przedstawić kopię formularza wniosku złożonego w innym państwie członkowskim. Kopię taką można wykorzystać jako dowód potwierdzający, że dana osoba wnioskowała wcześniej o udzielenie ochrony międzynarodowej, a urzędnik prowadzący sprawę wystosowuje wówczas wniosek o wtórne przejście.

Urzędowy protokół sporządzony przez organy

W przypadkach gdy istnieje oficjalny dokument (protokół) sporządzony przez organy innego państwa członkowskiego, taki jak formularz rejestracyjny, decyzja itp., urzędnik prowadzący sprawę dysponuje dowodem na złożenie wcześniejszego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Odciski palców pobrane w związku z wnioskiem

W przypadku gdy pomimo braku trafienia w systemie Eurodac urzędnik prowadzący sprawę ma powody, by przypuszczać, że dana osoba złożyła wcześniej wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim, odciski palców pobrane w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej można załączyć do wniosku o wtórne przejście. Jeżeli sytuacja nie jest jasna, przed wystosowaniem takiego wniosku o wtórne przejście, możliwe jest wystosowanie wniosku o udzielenie informacji na podstawie art. 34 rozporządzenia Dublin III. Jeżeli organy państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, posiadają

odciski palców danej osoby, mogą dokonać odpowiedniej weryfikacji i w zależności od jej wyników zastosować przepisy rozporządzenia Dublin III.

Wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów

Wszelkie dokumenty urzędowe ujawniające informacje o wcześniejszych wnioskach mogą być wykorzystywane również jako dowód, że w odniesieniu do danej osoby w innym państwie członkowskim toczy się procedura azylowa lub procedura taka została zakończona. W takich sytuacjach stanowi to podstawę do wystosowania wniosku o wtórne przejęcie.

Pisemne sprawozdanie organów poświadczające złożenie wniosku

W przypadku gdy urzędnik prowadzący sprawę, opierając się na oświadczeniach wnioskodawcy przedstawionych w trakcie indywidualnej rozmowy, ma wątpliwości, czy wnioskodawca ubiegał się o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim, istnieje możliwość wysłania – na podstawie art. 34 – zapytania o informacje dotyczące danej osoby: czy ubiegała się ona o udzielenie ochrony międzynarodowej, czy wydano ostateczną decyzję w sprawie wniosku itp. Odpowiedź udzielona przez organy, do których skierowano wniosek, potwierdzająca wcześniejsze złożenie wniosku o udzielenie azylu, może stanowić dowód, na podstawie którego należy wystąpić z wnioskiem o wtórne przejęcie.

Poszlaki w przypadku procedury wtórnego przejęcia

Postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego toczy się w państwie, w którym złożono wniosek (art. 20 ust. 5) i w którym wniosek jest rozpatrywany lub został wcześniej złożony (art. 18 ust. 1 lit. b), c) i d)).

Wniosek jest rozpatrywany lub został wcześniej złożony (art. 18 ust. 1 lit. b), c) i d))	Postępowanie w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego toczy się w państwie, w którym złożono wniosek (art. 20 ust. 5)
Możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy	Możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR,	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie
	Sprawozdania/potwierdzenie przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę

W trakcie indywidualnej rozmowy wnioskodawca może przedstawić informacje dotyczące wcześniejszych wniosków o azyl. Zagadnienia wymagające omówienia podczas rozmowy w celu zgromadzenia odpowiednich informacji dotyczących trasy podróży, wcześniejszych procedur azylowych – zob. [Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski](#).

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Państwa członkowskie mogą korzystać z informacji przekazywanych przez organizacje międzynarodowe. Poparciu wniosku mogą służyć również sprawozdania lub potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, powinno wziąć pod uwagę takie dokumenty i przeprowadzić odpowiednią weryfikację/odpowiednie badanie.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Uzasadnieniu wniosku i poparciu oświadczeń wnioskodawcy mogą służyć również spójne, możliwe do sprawdzenia i dostatecznie szczegółowe oświadczenia dotyczące trasy podróży.

Ustanie odpowiedzialności – opuszczenie terytorium i wydalenie

[\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III

Artykuł 2 lit. l), art. 19 ust. 1–3
i art. 20 ust. 5

Ustanie odpowiedzialności (art. 19 ust. 1, 2 i 3)

Zgodnie z art. 19 rozporządzenia Dublin III odpowiedzialność może ustać w warunkach opisanych poniżej. Zarówno państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, jak i wnioskodawca mogą – zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 7 czerwca 2016 r. wydanym w sprawie *George Karim przeciwko Migrationsverket* (Szwecja)⁽⁵⁾ – powołać się na tę klauzulę i przedstawić dowód lub poszlakę w tym względzie. W takim przypadku państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, ma ustalić, czy spełnione zostały warunki ustania odpowiedzialności lub czy odpowiedzialność została przeniesiona na inne państwo członkowskie. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, musi dokonać pełnej oceny odpowiednich informacji.

Artykuł 19 ust. 1 stanowi, że w przypadku gdy państwo członkowskie wydaje wnioskodawcy dokument pobytu, „obowiązki określone w art. 18 ust. 1 przechodzą na to państwo członkowskie”, które wydało dokument pobytu.

Artykuł 19 ust. 2, znany jako „**zasada trzech miesięcy**”, stanowi:

„[...] obowiązki określone w art. 18 ust. 1 wygasają, w przypadku gdy odpowiedzialne państwo członkowskie jest w stanie wykazać, kiedy otrzyma wniosek o przejęcie lub wtórne przejęcie wnioskodawcy lub innej osoby, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. c) lub d), że zainteresowana osoba opuściła terytorium państw członkowskich na okres co najmniej trzech miesięcy, chyba że jest ona w posiadaniu ważnego dokumentu pobytu wydanego przez odpowiedzialne państwo członkowskie”.

Artykuł 19 ust. 3, znany jako „**zasada powrotu**”, stanowi:

„[...] obowiązki określone w art. 18 ust. 1 lit. c) i d) wygasają, w przypadku gdy odpowiedzialne państwo członkowskie jest w stanie wykazać, kiedy otrzyma wniosek o wtórne przejęcie wnioskodawcy lub innej osoby, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. c) lub d), że zainteresowana osoba opuściła terytorium państw członkowskich zgodnie z decyzją o odesłaniu lub decyzją o wydaleniu wydaną w następstwie wycofania lub odrzucenia wniosku”.

Zasady ustania odpowiedzialności określono również w art. 20 ust. 5. Zgodnie z **obowiązkiem przejęcia wnioskodawcy w celu przeprowadzenia procedury przewidzianej systemem dublińskim** w szczególnych przypadkach państwo członkowskie ma obowiązek przejąć wnioskodawcę w celu zakończenia procedury ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W przypadku gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek o wtórne przejęcie wnioskodawcy, może stwierdzić ustanie odpowiedzialności na podstawie art. 19 ust. 1 lub art. 19 ust. 2 ustaje również obowiązek wtórnego przejęcia wnioskodawcy.

Załącznik II do rozporządzenia wykonawczego zawiera przedstawiony w dalszej części wykaz dowodów i poszlak dotyczących ustania odpowiedzialności na podstawie art. 19 ust. 2 i 3 lub art. 20 ust. 5.

⁽⁵⁾ Wyrok TSUE z dnia 7 czerwca 2016 r., *George Karim/Migrationsverket*, C-155/15.

Dowody ustania odpowiedzialności (art. 19 ust. 2, art. 19 ust. 3 i art. 20 ust. 5)

Opuszczenie terytorium państw członkowskich (art. 19 ust. 2)	Opuszczenie terytorium państw członkowskich (art. 20 ust. 5 i art. 19 ust. 2)	Wydalenie z terytorium państw członkowskich (art. 19 ust. 3)
Stempel wyjazdowy	Stempel wyjazdowy	Pisemny dowód uzyskany od organów, z którego wynika, że obcokrajowiec faktycznie został wydalony
Wyciąg z rejestrów państw trzecich (potwierdzający zamieszkanie)	Wyciąg z rejestrów państw trzecich (potwierdzający zamieszkanie)	Stempel wyjazdowy
Bilety jednoznacznie potwierdzające wyjazd lub wjazd przez granicę zewnętrzną	Stempel wyjazdowy z państwa trzeciego graniczącego z państwem członkowskim, z uwzględnieniem trasy pokonywanej przez wnioskodawcę oraz daty przekraczania granicy	Potwierdzenie informacji dotyczących wydalenia przez państwo trzecie
Sprawozdanie/potwierdzenie, z którego państwa członkowskiego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich	Odciski palców, jeżeli organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	
Stempel wyjazdowy z państwa trzeciego graniczącego z państwem członkowskim, z uwzględnieniem trasy pokonywanej przez wnioskodawcę oraz daty przekraczania granicy	Pisemny dowód uzyskany od organów, z którego wynika, że obcokrajowiec faktycznie został wydalony	
Odciski palców, jeżeli organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną		

Stempel wyjazdowy

Stempel wyjazdowy w paszporcie w wielu przypadkach ma wartość dowodową. Badając kryteria związane z wjazdem lub pobytem w innym państwie członkowskim, urzędnik prowadzący sprawę powinien sprawdzić, czy w paszporcie znajdują się stemple wyjazdowe.

Wyciągi z rejestrów państwa trzeciego

Wszelkie dokumenty urzędowe, takie jak wyciągi z rejestrów państwa trzeciego i akt, ujawniające informacje o pobycie w państwie trzecim, czy też dokumenty urzędowe potwierdzające powiązane oświadczenia wnioskodawcy można wykorzystać w charakterze dowodów na poparcie ustania odpowiedzialności.

Bilety jednoznacznie potwierdzające wyjazd lub wjazd przez granicę zewnętrzną

Bilety (bilety lotnicze, kolejowe, autobusowe itp.) jednoznacznie wskazujące na wyjazd z państwa członkowskiego lub państwa trzeciego lub wjazd przez granicę zewnętrzną stanowią dowody i powinny być uwzględniane przez urzędnika prowadzącego sprawę przy ustalaniu odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

Sprawozdania/potwierdzenie państwa członkowskiego, z którego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich

Potwierdzenie z państwa członkowskiego, z którego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich, ma wartość dowodową. Jeżeli takie potwierdzenie jest dostępne lub staje się dostępne po konsultacjach z innym państwem członkowskim, może ono dowodzić ustania odpowiedzialności.

Pisemny dowód uzyskany od organów, z którego wynika, że obcokrajowiec faktycznie został wydalony

Potwierdzenie z państwa członkowskiego, które skutecznie wydziło osobę zainteresowaną, stanowi środek o wartości dowodowej. Jeżeli takie potwierdzenie jest dostępne lub staje się dostępne po konsultacjach z innym państwem członkowskim, może ono potwierdzać ustanie odpowiedzialności.

Potwierdzenie informacji dotyczących wydalenia przez państwo trzecie

Potwierdzenie z państwa trzeciego, z którego dana osoba zainteresowana została wydalona lub które nakazano jej opuścić, stanowi środek o wartości dowodowej. Jeżeli takie potwierdzenie jest dostępne lub staje się dostępne w toku procedury przewidzianej systemem dublińskim, taki dowód może potwierdzać ustanie odpowiedzialności.

Stempel (wyjazdowy) z państwa trzeciego graniczącego z państwem członkowskim, z uwzględnieniem trasy pokonywanej przez wnioskodawcę oraz daty przekraczania granicy

Stempel w paszporcie w wielu przypadkach ma wartość dowodową. Jeżeli stempel wstawiło państwo graniczące z państwem członkowskim, urzędnik prowadzący sprawę powinien zbadać datę przekroczenia granicy, mając na uwadze trasę pokonaną przez wnioskodawcę. Jeżeli wjazd przez granicę zewnętrzną nastąpił po dacie stempla wyjazdowego w paszporcie, a wjazd był nielegalny, stempel wyjazdowy stanowi dowód nielegalnego wjazdu.

Odciski palców

W zależności od okoliczności, w których pobrano odciski palców, mogą one być dowodem lub poszlaką. Jeżeli odciski palców pobrano w związku z przekraczaniem granicy zewnętrznej lub złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, mają one wartość dowodową. Odciski palców załączone do wniosku (o przejęcie/wtórne przejęcie) pomogą państwu członkowskiemu, do którego skierowano wniosek, przeprowadzić wyszukiwanie w krajowej bazie danych w celu ustalenia tożsamości osoby zainteresowanej.

Poszlaki wskazujące na ustanie odpowiedzialności (art. 19 ust. 2, art. 19 ust. 3 i art. 20 ust. 5)

Opuszczenie terytorium państw członkowskich (art. 19 ust. 2)	Opuszczenie terytorium państw członkowskich (art. 20 ust. 5 i art. 19 ust. 2)	Wydalenie z terytorium państw członkowskich (art. 19 ust. 3)
Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	Możliwe do sprawdzenia oświadczenia wnioskodawcy
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży
Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	Stempel wyjazdowy, jeżeli wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich na co najmniej 3 miesiące
Stempel wyjazdowy, jeżeli wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich na co najmniej 3 miesiące	Stempel wyjazdowy, jeżeli wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich na co najmniej 3 miesiące	Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną
Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	Odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, w których organy zdecydowały się pobrać odciski palców w chwili, gdy obcokrajowiec przekraczał granicę zewnętrzną	Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych itp.; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług kurierskich lub usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju
Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych itp.; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług kurierskich lub usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju	Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych itp.; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług kurierskich lub usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju	Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych itp.; informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług kurierskich lub usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju

Szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę

Szczegółowe i możliwe do zweryfikowania oświadczenia dotyczące okoliczności wjazdu lub pobytu poza terytorium państw członkowskich, które mogą zostać zweryfikowane, mogą stanowić poszlaki. W trakcie indywidualnej rozmowy wnioskodawca może przedstawić informacje na temat pobytu w państwie trzecim,

wcześniejszym wniosku o udzielenie azylu, pobytu w państwie trzecim itp. Zagadnienia wymagające omówienia podczas rozmowy w celu zgromadzenia odpowiednich informacji dotyczących trasy podróży, wcześniejszego wniosku o azyl i informacji istotnych ze względu na potencjalne ustanie odpowiedzialności – zob. [Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski](#).

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe, np. Biuro UNHCR

Państwa członkowskie mogą w celu uzasadnienia wystosowywanych wniosków korzystać z informacji przekazywanych przez organizacje międzynarodowe. Poparciu wniosku mogą służyć również sprawozdania lub potwierdzenie informacji przez organizacje międzynarodowe. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, bierze pod uwagę takie dokumenty i przeprowadza odpowiednią weryfikację/odpowiednie badanie.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży

Uzasadnieniu wniosku i poparciu oświadczeń wnioskodawcy mogą służyć również spójne, możliwe do sprawdzenia i dostatecznie szczegółowe oświadczenia dotyczące trasy podróży.

Sprawozdania/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie

Jeżeli inne państwo członkowskie (nie to, z którego wnioskodawca opuścił terytorium) może przedstawić sprawozdanie lub potwierdzić informacje dotyczące opuszczenia przez daną osobę terytorium państw członkowskich, taka informacja może być postrzegana jako poszlaka.

Stempel wyjazdowy

Badając kryteria związane z wjazdem lub pobytem w innym państwie członkowskim, urzędnik prowadzący sprawę powinien sprawdzić, czy w paszporcie znajdują się stemple wyjazdowe. Jeżeli stempel wstawiło państwo graniczące z państwem członkowskim, urzędnik prowadzący sprawę powinien zbadać datę przekroczenia granicy, mając na uwadze trasę pokonaną przez wnioskodawcę. Urzędnik prowadzący sprawę musi również zbadać okres spędzony przez wnioskodawcę poza terytorium państw członkowskich.

Odciski palców

W zależności od okoliczności, w których pobrano odciski palców, mogą one być dowodem lub poszlaką. Jeżeli odciski palców pobrano w związku z przekraczaniem granicy zewnętrznej lub złożeniem wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, mają one wartość dowodową. Odciski palców załączone do wniosku (o przejęcie/wtórne przejęcie) pomogą państwu członkowskiemu, do którego skierowano wniosek, przeprowadzić wyszukiwanie w krajowej bazie danych w celu ustalenia tożsamości osoby zainteresowanej.

Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu itp.

Bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych i prywatnych w państwach członkowskich, karty wizyt lekarskich lub dentystrycznych, informacje świadczące o korzystaniu przez wnioskodawcę z usług biura podróży lub inne poszlaki tego rodzaju, jak również informacje świadczące o korzystaniu przez daną osobę z usług kurierskich.

Jeżeli wnioskodawca twierdzi, że wjechał na terytorium danego państwa z państwa trzeciego lub przebywał w innym państwie członkowskim przez okres ponad pięciu miesięcy, pobyt w innym państwie członkowskim lub pobyt poza terytorium państw członkowskich można potwierdzić wspomnianymi wcześniej dokumentami, uznawanymi za poszlaki. Jeżeli wnioskodawca jest w posiadaniu dowolnego ze wspomnianych powyżej dokumentów, tego rodzaju bilety, karty itp. mogą służyć potwierdzeniu oświadczeń wnioskodawcy dotyczących pobytu w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim i mogą stanowić dowody uzasadniające wniosek o przejęcie lub wniosek o wtórne przejęcie.

Inne dowody

W celu dokonania oceny przypadku urzędnik prowadzący sprawę może wziąć pod uwagę inne dowody w celu zweryfikowania okresu pobytu danej osoby w państwie trzecim, takie jak bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu do instytucji publicznych lub prywatnych, karty wizyt lekarskich lub dentystycznych czy informacje wskazujące, że wnioskodawca korzystał z usług biura podróży lub usług kurierskich. Tego rodzaju materiał dowodowy można wykorzystać, jeżeli odpowiada on oświadczeniom wnioskodawcy i informacjom przekazanim podczas indywidualnej rozmowy dotyczącej trasy podróży, miejsca przebywania itp.

Szczególne zagadnienia dotyczące przekazania na podstawie rozporządzenia dublińskiego [\[powrót do listy kontrolnej\]](#)

Rozporządzenie Dublin III

Artykuł 3 ust. 2 akapit drugi, art. 17 ust. 1

Wnioskujące państwo członkowskie musi zweryfikować, czy możliwe jest przekazanie osoby do państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia Dublin III do przekazania nie może dojść, jeżeli „istnieją istotne powody ku temu, by przypuszczać, że w procedurze azylowej i w warunkach przyjmowania wnioskodawców w tym państwie członkowskim występują wady systemowe, powodujące pojawienie się ryzyka nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej”. W wyroku z dnia 16 lutego 2017 r. wydanym w sprawie C.K. i in. przeciwko Sądowi Najwyższemu Republiki Słowenii⁽⁶⁾ (zwanej dalej „C.K. i in.”) TSUE doprecyzował, że brak możliwości przekazania nie ma zastosowania wyłącznie do przypadków „**wad systemowych**”, ale również gdy samo przekazanie skutkowałoby udowodnionym ryzykiem, iż osoba przekazywana byłaby poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych UE. Co więcej, przed dokonaniem przekazania osoby państwo członkowskie może zawsze skorzystać z klauzuli dyskrecjonalnej, jeżeli stwierdzone zostanie, że istnieją powody, aby nie przekazywać wnioskodawcy do innego państwa członkowskiego. Przykładowo mogą to być więzy rodzinne w aktualnym państwie członkowskim, kwestie zdrowotne itp., które nie wiążą się z ryzykiem naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE. Stosowanie w takich przypadkach „**klauzuli suwerenności**” może być uregulowane wytycznymi krajowymi.

Ocena dowodów

Jak zauważył TSUE w wyroku C.K. i in., w przypadku rzeczywistego i przewidywalnego ryzyka traktowania osoby wbrew art. 4 Karty praw podstawowych lub art. 3 EKPC organy państw członkowskich nie powinny wykonywać przekazania.

W sprawie C.K. i in. TSUE przyglądał się zagadnieniom związanym ze szczególną sytuacją zdrowotną, która miała związek z art. 4 Karty praw podstawowych UE „w okolicznościach, w których przekazanie ubiegającej się o azyl osoby cierpiącej na szczególnie ciężką chorobę psychiczną lub fizyczną spowodowałoby rzeczywiste i widoczne ryzyko znacznego i nieodwracalnego pogorszenia się stanu zdrowia zainteresowanej osoby, przekazanie to stanowiłoby nieludzkie i poniżające traktowanie” (pkt 74).

TSUE nie doprecyzował dotąd w pełni odnośnych standardów dowodzenia ani potencjalnych skutków zasady wzajemnego zaufania. W wyroku C.K. i in. TSUE stwierdził, że wzajemne zaufanie nie może zastąpić bezwzględnej ochrony przewidzianej art. 3 EKPC lub art. 4 Karty praw podstawowych UE. Należy przy tym jednak zauważyć, że zarówno TSUE, jak i ETPC stawiają wysoko poprzeczkę, jeżeli chodzi o ocenę, czym są „**wady systemowe**” lub „**rzeczywiste i przewidywalne ryzyko**” traktowania z naruszeniem art. 4 Karty praw podstawowych UE i art. 3 EKPC. Z wyroku wydanego przez TSUE w sprawie N.S. wynika, że wzajemne zaufanie nie powinno być podważane poprzez systematyczne badanie w ramach każdej procedury przewidzianej systemem dublińskim, czy odpowiedzialne państwo członkowskie przestrzega wszystkich swoich obowiązków wynikających z WESA. Również z orzecznictwa ETPC wynika, że aby zaistniało rzeczywiste ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania, w państwie członkowskim uznanym za odpowiedzialne musi dochodzić do sytuacji bardzo poważnych (zob. w szczególności wyrok ETPC z dnia 21 stycznia 2011 r., *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji*⁽⁷⁾, pkt 252, 263 i 249).

⁽⁶⁾ Wyrok TSUE z dnia 16 lutego 2017 r., *C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii*, C-578/16 PPU.

⁽⁷⁾ Wyrok ETPC, 21 stycznia 2011 r., *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji*, skarga nr 30696/09, par. 252, 263 i 249.

W tym kontekście szczególne znaczenie mają następujące wyroki: wyrok TSUE z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawach połączonych *N.S. i in. oraz M.E. i in.*⁽⁸⁾; wyrok TSUE z dnia 19 marca 2019 r., *Abubacarr Jawo/Bundesrepublik Deutschland*⁽⁹⁾; wyrok ETPC z dnia 21 stycznia 2011 r., *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji*⁽¹⁰⁾; wyrok TSUE z dnia 4 listopada 2014 r., *Tarakhel/Szwajcaria*⁽¹¹⁾.

W rezultacie może dojść do naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE (lub odpowiednio art. 3 EKPC), w szczególności, jeżeli w odpowiedzialnym państwie członkowskim nie ma dostępu do procedury azylowej lub jeżeli (indywidualne) warunki przyjęcia stanowią takie naruszenie, włączając w to ryzyko arbitralnego pozbawienia wolności po przybyciu lub narażenie wnioskodawcy na istotne ryzyko doznania niehumanitarnego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 Karty praw podstawowych UE.

Zwłaszcza w sprawach dotyczących rodzin lub osób o szczególnych potrzebach konieczne może być uzyskanie od organów państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, konkretnych indywidualnych gwarancji, jeżeli istnieją wskazania, że przekazanie osoby do tego państwa członkowskiego bez takich gwarancji może wiązać się z ryzykiem naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE. Konieczne może być dokonanie przez urzędnika prowadzącego sprawę indywidualnej oceny sytuacji prawnej i faktycznej w państwie członkowskim, do którego ma być przekazany wnioskodawca. W takiej sytuacji sam brak zapewnień może sprawić, że decyzja o przekazaniu na podstawie rozporządzenia dublińskiego może zostać uznana za niezgodną z prawem, na co wnioskodawca może powołać się przy odwołaniu od niej. W indywidualnej ocenie zapewnienia te muszą być odróżnione od trybów przekazania oraz odpowiednich obowiązków wymiany danych przed przekazaniem przewidzianych w art. 31 i 32 rozporządzenia Dublin III, jak również od innych naruszeń praw człowieka w toku przekazywania osoby.

⁽⁸⁾ Wyrok TSUE z dnia 21 grudnia 2011 r., *N.S. i in./Secretary of State for the Home Department i M.E. i in./Refugee Applications Commissioner i Minister for Justice, Equality and Law Reform*, sprawy połączone C-411/10 i C-493/10.

⁽⁹⁾ Wyrok TSUE z dnia 19 marca 2019 r., *Abubacarr Jawo/Bundesrepublik Deutschland*, sprawa C-163/17.

⁽¹⁰⁾ Wyrok ETPC z dnia 21 stycznia 2011 r., *M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji*, skarga nr 30696/09.

⁽¹¹⁾ Wyrok ETPC z dnia 4 listopada 2014 r., *Tarakhel przeciwko Szwajcarii*, skarga nr 29217/12.

Załącznik I – Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: więzy rodzinne

Zagadnienia dotyczące jedności rodziny do omówienia podczas rozmowy

Przedstawione tu punkty nie sugerują, w jaki sposób urzędnik prowadzący sprawę powinien zadawać lub formułować pytania, a jedynie stanowią przypomnienie, jakie zagadnienia należy poruszyć, w zależności od szczególnych okoliczności wniosku, aby zebrać informacje konieczne do ustalenia odpowiedzialności.

Badanie i ustalenie więzów rodzinnych

- przebywanie członka (członków) rodziny lub krewnego (krewnych) w innym państwie członkowskim (innych państwach członkowskich)
- dane osobowe członka rodziny (członków rodziny)/krewnego (krewnych)
- inne dane członka rodziny (członków rodziny)/krewnego (krewnych) dotyczące aktualnego zakwaterowania (np. dane kontaktowe)
- w jaki sposób wnioskodawca i członek rodziny (członkowie rodziny)/krewny (krewni) są ze sobą powiązani
- jeżeli sprawa dotyczy małżonków – szczegółowe informacje o zawarciu związku (kiedy, gdzie, jak)
- w przypadku krewnych – należy zbadać zależność (zob. poniżej)
- status członka rodziny (członków rodziny)/krewnego (krewnych) w innym państwie członkowskim
- okoliczności, w jaki zostali rozdzieleni
- informacje o kontakcie między wnioskodawcą a innym członkiem (innymi członkami), szczególnie od czasu rozdzielenia
- dokumenty potwierdzające więzy rodzinne
- pisemna zgoda osób zainteresowanych.

Zależność

Kwestie wspomniane powyżej w części dotyczącej więzów rodzinnych należy zbadać we wszystkich stosownych przypadkach. Należy przeanalizować również, czy występuje jakakolwiek zależność między wnioskodawcą a krewnym (krewnymi) zamieszkującymi w innym państwie członkowskim.

W przypadku istnienia zależności należy zebrać informacje:

- kim dokładnie jest osoba zależna/kim są osoby zależne
- przyczyna zależności
- rodzaj zależności
- sposób zależności
- kto zajmował się wnioskodawcą/osobą zależną w państwie pochodzenia/miejscu zwykłego pobytu
- kto zajmował się wnioskodawcą/osobą zależną podczas podróży i w państwie uchodźstwa
- jakie trudności ma osoba zależna w życiu codziennym czy wnioskodawca jest w stanie zająć się krewnym i w jaki sposób
- jeżeli to wnioskodawca jest osobą zależną – czy dana osoba jest w stanie zająć się wnioskodawcą i w jaki sposób
- dokumenty potwierdzające dotyczące sytuacji zależności, np. opinie lekarskie, dokumenty, opinie psychologiczne lub opinie pracowników socjalnych
- pisemna zgoda osób zainteresowanych.

Dziecko bez opieki

- dokumenty potwierdzające więzy rodzinne
- dokumenty potwierdzające dotyczące niepełnoletności wnioskodawcy, szczególnie jeżeli wnioskodawca zbliża się do ukończenia 18 roku życia (np. dowód tożsamości lub akt urodzenia)
- informacje dotyczące charakteru relacji między małoletnim a krewnym w państwie pochodzenia (ciocia, wujek, babcia, dziadek)
- zdolność krewnego do opieki nad dzieckiem
- dobrostan i rozwój społeczny dziecka
- względy bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności jeżeli istnieje możliwość, że dziecko padło lub może potencjalnie paść ofiarą handlu ludźmi
- opinie dziecka, z uwzględnieniem wieku i dojrzałości oraz pochodzenia kulturowego.

Klauzule dyskrecjonalne: klauzula suwerenności

- sprzeciw wnioskodawcy wobec przekazania go do innego państwa członkowskiego, które jest prawdopodobnie odpowiedzialnym państwem członkowskim. Sprzeciw może być związany z kwestami osobistymi (powody rodzinne, powody zdrowotne) lub z ogólną sytuacją w odpowiedzialnym państwie członkowskim.
- przebywanie w państwie członkowskim członków rodziny, którzy (nie) są wnioskodawcami ubiegającymi się o udzielenie ochrony międzynarodowej
- powody sprzeciwu.

Klauzule dyskrecjonalne: klauzula humanitarna

- przebywanie w innym państwie członkowskim innej osoby należącej do rodziny, o której nie rozmawiano wcześniej
- dane osobowe takiej osoby/takich osób
- inne dane takiej osoby (takich osób), które mają związek z aktualnym miejscem pobytu (np. adres)
- dokładny rodzaj relacji/kontaktów między wnioskodawcą a taką osobą/takimi osobami w państwie pochodzenia
- status tej osoby/tych osób w innym państwie członkowskim
- okoliczności, w jaki zostali rozdzieleni
- informacje o relacji/kontakcie między wnioskodawcą a taką osobą/takimi osobami, szczególnie od czasu rozdzielenia
- powody, dla których chcą być połączeni
- dokumenty potwierdzające
- dokumenty potwierdzające, np. dokumenty medyczne, zdjęcia, bilety z wizyt takiej osoby w celu spotkania się z wnioskodawcą
- pisemna zgoda obydwu stron.

Załącznik II – Zagadnienia do zbadania podczas rozmowy: wjazd, pobyt i wcześniejsze wnioski

Zagadnienia do omówienia podczas rozmowy dotyczące zamieszkania, wizy, nielegalnego wjazdu i pobytu, wcześniejszych wniosków o udzielenie azylu, ustania odpowiedzialności

Przedstawione tu punkty nie sugerują, w jaki sposób urzędnik prowadzący sprawę powinien zadawać lub formułować pytania, a jedynie stanowią przypomnienie, jakie zagadnienia należy poruszyć, w zależności od szczególnych okoliczności wniosku, aby zebrać informacje konieczne do ustalenia odpowiedzialności.

W przypadku braku formalnych dowodów na poparcie twierdzeń wnioskodawcy wnioskujące państwo członkowskie powinno dołożyć wszelkich możliwych starań, aby uzyskać pełne oświadczenia dotyczące trasy podróży, zadając szczegółowe pytania podczas rozmowy.

Bardzo ważne jest, by pod koniec rozmowy wiedzieć, jak przebiegała cała trasa podróży wnioskodawcy.

Trasa podróży

W związku z trasą podróży urzędnik prowadzący sprawę powinien zgromadzić informacje dotyczące:

- wszelkich istotnych dokumentów, które wnioskodawca może posiadać, a które są związane z podróżą i zależą od sposobu podróżowania (np. paszport, bilety na samolot, autobus lub pociąg, karta podkładowa)
- czasu i miejsca rozpoczęcia podróży
- państw, przez które wnioskodawca podróżował podczas swojej podróży
- sposobu podróżowania przez wnioskodawcę i dokumentów wykorzystywanych podczas podróży. Obejmuje to okoliczności wyjazdu, tranzytu i przyjazdu, a także pojazdy wykorzystywane przez wnioskodawcę.
- sposobu przekroczenia granicy
- posiadania przez wnioskodawcę dokumentów koniecznych do przekroczenia granicy
- dat podróży. Często trudno uzyskać od wnioskodawców dokładne daty, jednak ramy czasowe stanowią ważny zestaw informacji.
- innych osób, z którymi wnioskodawca mógł podróżować.

Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim

- długość pobytu w każdym miejscu/państwie
- status wnioskodawcy w tym państwie/tych państwach
- czy dana osoba składała wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w innym państwie członkowskim
- jeżeli dana osoba składała wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, to kiedy i gdzie?
- dokładny opis procedury
- wynik złożenia wniosku
- dokumentacja związana z wnioskiem.

Dokument pobytu wydany wnioskodawcy

- czy wnioskodawcy wydano zezwolenie na pobyt
- które państwo członkowskie (państwa członkowskie) wydało (wydały) dokument pobytu
- kiedy wydano dokument pobytu
- okres ważności dokumentu pobytu
- rodzaj zezwolenia na pobyt
- czas między datą wygaśnięcia dokumentu pobytu a wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej
- na jakiej podstawie wydano zezwolenie na pobyt.

Wiza wydana wnioskodawcy

- czy wnioskodawcy wydano wizę
- które państwo członkowskie (państwa członkowskie) wydało (wydały) wizę
- czy państwo członkowskie wydało wizę w imieniu innego państwa członkowskiego
- kiedy wydano wizę
- okres ważności wizy
- rodzaj wydanej wizy
- czy dana osoba korzystała z niej, aby wjechać na terytorium państw członkowskich/pozostać na terytorium państw członkowskich
- czas między datą wygaśnięcia wizy a wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej
- czy wnioskodawcy wydano innego rodzaju wizę.

Ustanie odpowiedzialności państwa członkowskiego

- czy dana osoba opuściła terytorium państw członkowskich
- okres spędzony poza terytorium państw członkowskich
- data opuszczenia terytorium państw członkowskich i wjazdu na terytorium państw członkowskich
- miejsce docelowe (państwo pochodzenia lub inne państwo)
- środek transportu
- długość pobytu w państwie trzecim
- dlaczego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich
- czy wnioskodawca posiada dokumenty potwierdzające
- okoliczności podróży, czy osoba podróżowała samodzielnie lub czy zostało to zorganizowane przez inne państwo członkowskie.

Załącznik III – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: jedność rodziny

Dowody	Małoletni bez opieki Artykuł 8	Członkowie rodziny będący beneficjentami ochrony międzynarodowej Artykuł 9	Członkowie rodziny, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej Artykuł 10
pisemne potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	✓	✓	✓
wyciągi z rejestrów	✓	✓	✓
zezwoleń na pobyt wydane członkowi rodziny	✓	✓	
tymczasowy dokument pobytowy wydany członkowi rodziny			✓
dowód, że osoby są spokrewnione (jeżeli jest dostępny)	✓	✓	✓
w razie jego braku i w razie konieczności – test DNA lub badanie krwi	✓		✓
zgoda osób zainteresowanych		✓	✓

Poszlaki	Małoletni bez opieki Artykuł 8	Członkowie rodziny będący beneficjentami ochrony międzynarodowej Artykuł 9	Członkowie rodziny, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej Artykuł 10
możliwe do sprawdzenia informacje od wnioskodawcy	✓	✓	✓
oświadczenia zainteresowanych członków rodziny	✓		
sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR	✓	✓	✓

Załącznik IV – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: zamieszkanie, wiza, nielegalny wjazd i pobyt przez co najmniej 5 miesięcy/legalny wjazd

Dowody	Ważne lub wygasłe dokumenty pobytu Artykuł 12 ust. 1, 3 i 4	Ważna lub wygasła wiza Artykuł 12 ust. 2, 3 i 4	Nielegalny wjazd Artykuł 13 ust. 1	Zamieszkiwanie w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy Artykuł 13 ust. 2	Legalny wjazd na terytorium przez granicę zewnętrzną Artykuł 14
dokument pobytu (ważny lub wygasły – stosownie do przypadku)	✓				
wydana wiza (ważna lub wygasła)		✓			
wyciągi z rejestru obcokrajowców lub podobnych rejestrów	✓	✓			
sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które wydało dokument pobytu	✓				
sprawozdania/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które wydało wizę		✓			
trafienie w systemie VIS		✓			
stempel wjazdowy (lub podobne potwierdzenie) w paszporcie lub w sfałszowanym paszporcie			✓		✓
stempel wyjazdowy z państwa graniczącego z państwem członkowskim lub stempel wyjazdowy państwa członkowskiego			✓		✓
bilety wyraźnie potwierdzające wjazd przez granicę zewnętrzną			✓		✓
zezwolenie na pobyt wydane podczas rozpatrywania wniosku o kartę pobytu				✓	
wniosek o opuszczenie terytorium lub nakaz wydalenia wydane w odstępach co najmniej pięciu miesięcy lub niewykonane				✓	
wyciągi z rejestrów szpitali, zakładów karnych, ośrodków detencyjnych				✓	
trafienie w systemie Eurodac (kategoria 2) lub odciski palców pobrane w związku z nielegalnym wjazdem			✓		

Poszlaki	Ważne lub wygasłe dokumenty pobytu Artykuł 12 ust. 1, 3 i 4	Ważna lub wygasła wiza Artykuł 12 ust. 2, 3 i 4	Nielegalny wjazd Artykuł 13 ust. 1	Zamieszkiwanie w państwie członkowskim przez co najmniej pięć miesięcy Artykuł 13 ust. 2	Legalny wjazd na terytorium przez granicę zewnętrzną Artykuł 14
szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	✓	✓	✓	✓	✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR	✓	✓	✓	✓	✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez państwo członkowskie, które nie wydało dokumentu pobytu lub wizen	✓	✓			
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	✓	✓	✓	✓	✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie			✓		✓
sprawozdania/potwierdzenie informacji przez organizację pozarządową, taką jak organizacja zapewniająca zakwaterowanie dla osób w potrzebie				✓	
odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, gdy pobrano je przy przekraczaniu granicy zewnętrznej			✓	✓	✓
bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu, karty wizyt, informacje świadczące o korzystaniu z usług lub inne dowody poszlakowe tego samego rodzaju itp.			✓	✓	✓

Załącznik V – Tabele podsumowujące listę środków dowodowych i poszlak: wcześniejsze wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, wyjazd z terytorium i wydalenia

Dowody	Wyjazd z terytorium PCz Artykuł 19 ust. 2, art. 20 ust. 5	Wydalenie z terytorium PCz Artykuł 19 ust. 3	Wcześniejsze wnioski o udzielenie azylu Artykuł 18 ust. 1 lit. b), c) i d); art. 20 ust. 5
stempel wyjazdowy	✓	✓	
wyciąg rejestrów państw trzecich potwierdzający zamieszkanie	✓		
bilety jednoznacznie potwierdzające wyjazd lub wjazd przez granicę zewnętrzną	✓		
sprawozdanie/potwierdzenie państwa członkowskiego, z którego wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich	✓		
stempel wyjazdowy z państwa trzeciego graniczącego z PCz	✓		
stempel wjazdowy (lub podobne potwierdzenie) w paszporcie	✓		
trafienie w systemie Eurodac (kategoria 1) lub odciski palców pobrane w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej			✓
odciski palców pobrane w związku z wnioskiem			✓
formularz dostarczony przez wnioskodawcę			✓
urzędowy protokół sporządzony przez organy			✓
wyciąg z odpowiednich rejestrów i akt			✓
pisemne sprawozdanie organów poświadczające złożenie wniosku			✓
pisemny dowód uzyskany od organów, z którego wynika, że obcokrajowiec faktycznie został wydany	✓	✓	
potwierdzenie informacji dotyczących wydalenia przez państwo trzecie		✓	

Poszlaki	Wyjazd z terytorium PCz Artykuł 19 ust. 2, art. 20 ust. 5	Wydalenie z terytorium PCz Artykuł 19 ust. 3	Wcześniejsze wnioski o udzielenie azylu Artykuł 18 ust. 1 lit. b), c) i d); art. 20 ust. 5
szczegółowe i możliwe do sprawdzenia informacje przedstawione przez wnioskodawcę	✓	✓	✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez organizację międzynarodową, taką jak np. Biuro UNHCR	✓	✓	✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez inne państwo członkowskie	✓		✓
sprawozdanie/potwierdzenie informacji przez członków rodziny, osoby towarzyszące w podróży	✓	✓	✓
stempel wyjazdowy, jeżeli wnioskodawca opuścił terytorium państw członkowskich na co najmniej 3 miesiące	✓	✓	
odciski palców, z wyjątkiem sytuacji, gdy pobrano je przy przekraczaniu granicy zewnętrznej	✓	✓	
bilety, rachunki hotelowe, karty wstępu, karty wizyt, informacje świadczące o korzystaniu z usług lub inne poszlaki tego samego rodzaju itp.	✓	✓	

ŹRÓDŁA

- ▶ *Odniesienia do prawodawstwa, stosownego orzecznictwa i dodatkowych źródeł informacji*

Podstawy prawne i stosowne orzecznictwo

Niniejszy przegląd podstaw prawnych i orzecznictwa nie stanowi wyczerpującego zbioru źródeł. Ma on jedynie w praktyczny sposób wskazać urzędnikowi prowadzącemu sprawę kierunek poprzez podanie niektórych najistotniejszych przepisów i elementów orzecznictwa. Przegląd nie obejmuje orzeczeń dotyczących stosowania rozporządzenia Dublin II, które ujęto już w rozporządzeniu Dublin III.

Poniższe źródła są przedstawione według tematyki. W miarę możliwości dla wygody podano hipertącza do orzecznictwa i dodatkowych aktów prawnych.

Ramy prawne i zakres stosowania systemu dublińskiego

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Rozporządzenie Dublin III Rozporządzenie wykonawcze Rozporządzenie Eurodac II	W przedmiocie ustalania odpowiedzialności/skutecznego dostępu do procedur udzielania ochrony międzynarodowej: • TSUE, wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii, C-578/16 PPU Skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej (wyraźna decyzja nie jest konieczna dla rozpatrzenia wniosku pod względem merytorycznym): • TSUE, wyrok z dnia 4 października 2018 r., Bahtiyar Fathi/Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite, C-56/17 W przedmiocie zakresu rozporządzenia Dublin III: procedura wtórnego przejęcia nie ma zastosowania do beneficjentów ochrony międzynarodowej: • TSUE, postanowienie Trybunału z dnia 5 kwietnia 2017 r., Daher Muse Ahmed/Bundesrepublik Deutschland, C-36/17 Fakt, iż państwo członkowskie zgłosiło zamiar opuszczenia Unii Europejskiej, nie zobowiązuje państwa członkowskiego ustalającego odpowiedzialność do rozpatrywania we własnym zakresie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej: • TSUE, wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., M.A. i in./The International Protection Appeals Tribunal i in., C-661/17
	Orzecznictwo krajowe

Kryteria ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuły 8–17 Rozporządzenie Dublin III	Wnioskodawca może zarzucić nieprawidłowe stosowanie kryteriów z rozdziału III rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 7 czerwca 2016 r., <i>Mehrdad Ghezelbash/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie</i>, C-63/15 Wnioskodawca może również zarzucać naruszenie zasady zawartej w art. 19 ust. 2 rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 7 czerwca 2016 r., <i>George Karim/Migrationsverket</i>, C-155/15 W przedmiocie znaczenia sformułowania „złożenie wniosku” z art. 2 lit. b) rozporządzenia Dublin III oraz rozpoczęcia biegu terminów z art. 21 ust. 1 oraz art. 23 ust. 1 rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., <i>Tsegezab Mengesteab/Bundesrepublik Deutschland</i>, C-670/16
	Orzecznictwo krajowe

Udzielanie informacji

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuł 4 Rozporządzenie Dublin III	W przedmiocie nieudzielenia wnioskodawcom dostatecznych informacji z naruszeniem art. 3 europejskiej konwencji praw człowieka: • ETPC, wyrok z dnia 14 marca 2017 r., <i>Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom</i>, skarga nr 47287/15 Państwa członkowskie muszą dysponować niezawodnymi sposobami komunikowania się z wnioskodawcami: • ETPC, wyrok z dnia 21 stycznia 2011 r., <i>M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji</i>, skarga nr 30696/09
	Orzecznictwo krajowe

Przesłuchanie

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuły 4 i 5 Rozporządzenie Dublin III Artykuł 14 dyrektywy w sprawie procedur azylowych	W przedmiocie obowiązku przeprowadzenia indywidualnej rozmowy przed wydaniem decyzji o przekazaniu oraz zapewnienia wnioskodawcy możliwości przedstawienia dodatkowych informacji istotnych dla prawidłowego ustalania odpowiedzialności: • TSUE, wyrok z dnia 7 czerwca 2016 r., <i>Mehrdad Ghezelbash/Staatssecretaris van Veiligheids Justitie</i>, C-63/15
	Orzecznictwo krajowe

Specyficzne aspekty dotyczące osób o szczególnych potrzebach – dzieci

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuł 24 dyrektywy w sprawie procedur azylowych Artykuły 21 i 22 dyrektywy w sprawie przyjmowania wniosków Artykuły 8, 16 i 17 rozporządzenia Dublin III	W przedmiocie rozważań przed przekazaniem – nieludzkie lub poniżające traktowanie, przekazanie poważnie chorej osoby ubiegającej się o azyl do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku: • TSUE, wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., <i>C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii</i>, C-578/16 PPU Państwa członkowskie nie mogą po prostu odmówić prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który jest rodzicem obywatela Unii bez dokonania pełnej oceny naruszenia istoty praw dotyczących statusu dziecka jako obywatela Unii: • TSUE, wyrok z dnia 10 maja 2017 r., <i>Chavez-Vilchez i in./Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank i in.</i>, C-133/15 Najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka oraz klauzule dyskrecjonalne: • TSUE, wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., <i>M.A. i in./The International Protection Appeals Tribunal i in.</i>, C-661/17
	Orzecznictwo krajowe

Ocena dowodów – możliwość przedstawienia dowodu i upewnienia się, że dokonano prawidłowego ustalenia odpowiedzialności

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuł 19 ust. 2, art. 20 ust. 2, art. 21 ust. 1, art. 22 ust. 2, 3, 4 i 5, art. 27 ust. 1, art. 34 Rozporządzenie Dublin III Załącznik II, załącznik V rozporządzenia wykonawczego	W przedmiocie zakresu odwołania od decyzji o przekazaniu: osoba ubiegająca się o azyl jest uprawniona do podniesienia zarzutu nieprawidłowego stosowania kryterium ustalania odpowiedzialności określonego w rozdziale III rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 7 czerwca 2016, <i>Mehrdad Ghezalbash/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie</i>, C-63/15 W przedmiocie ustania odpowiedzialności: osoba ubiegająca się o azyl jest uprawniona do zarzucenia naruszenia zasady określonej w art. 19 ust. 2 rozporządzenia Dublin III, w myśl której obowiązek wtórnego przejęcia osoby przez dane państwo członkowskie ustaje, jeżeli osoba ubiegająca się o azyl przebywała poza terytorium państwa członkowskiego przez okres co najmniej trzech miesięcy: • TSUE, wyrok z dnia 7 czerwca 2016 r., <i>George Karim/Migrationsverket</i>, C-155/15 W przedmiocie złożenia wniosku, rozpoczęcia procesu ustalania odpowiedzialności oraz wygaśnięcia okresu na złożenie wniosku o przejęcie osoby: • TSUE, wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., <i>Tsegezab Mengesteab/Bundesrepublik Deutschland</i>, C-670/16
	Orzecznictwo krajowe

Ocena dowodów: kryteria i inne przepisy dotyczące jedności rodziny

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuły 8, 9, 10, 11, 16 i 17 Rozporządzenie Dublin III	Stosowanie klauzuli dyskrecjonalnej z art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III jest bezwarunkowe. Organ stosujący art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III nie musi być organem odpowiedzialnym za ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Nie musi istnieć środek zaskarżenia decyzji o niezastosowaniu art. 17 ust. 1 rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., <i>M.A. i in./The International Protection Appeals Tribunal i in.</i>, C-661/17 Co do zasady, art. 9 rozporządzenia Dublin III nie ma zastosowania w sytuacji wtórnego przejęcia; jednak w sytuacji przewidzianej w art. 20 ust. 5 rozporządzenia Dublin III, państwo członkowskie, o ile osoba zainteresowana wykaże od razu, że zgodnie z art. 9 rozporządzenia Dublin III za odpowiedzialne należy uznać państwo, w którym obecnie przebywa, można powołać się na art. 9 rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 2 kwietnia 2019 r., <i>Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie/H. i R.</i>, sprawy połączone C-582/17 i C-583/17
	Orzecznictwo krajowe

Czas trwania postępowania

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuły 12, 13, 14, 15, art. 19 ust. 1, 2 i 3, art. 20 ust. 5 Rozporządzenie Dublin III	W przedmiocie czasu trwania postępowania: Państwo członkowskie, w którym dana osoba przebywa, musi wykonać swoje prawo do rozpatrzenia wniosku, ponieważ nie może stosować procedury ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego, której czas trwania jest w nieuzasadniony sposób długi: • TSUE, wyrok z dnia 21 grudnia 2011 r., N.S. i in./Secretary of State for the Home Department, sprawy połączone C-411/10 i C-493/10 W przedmiocie wniosków o ponowne rozpatrzenie i terminów na odpowiedź, wygaśnięcia terminu i skutku: • TSUE, wyrok z dnia 13 listopada 2018 r., X i X/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, sprawy połączone C-47/17 i C-48/17 W przedmiocie rozpoczęcia procesu ustalania odpowiedzialności i składania wniosku przez wnioskodawcę oraz terminów na wystosowanie wniosku przez państwo członkowskie: • TSUE, wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Tsegezb Mengesteab/Bundesrepublik Deutschland, C-670/16 Decyzja o przekazaniu jest podejmowana dopiero po zaakceptowaniu wniosku dotyczącego przekazania osoby i dopiero wówczas osoba zainteresowana jest o niej powiadamiana: • TSUE, wyrok z dnia 31 maja 2018 r., Adil Hassan/Préfet du Pas-de-Calais, C-647/16 Wydłużenie terminu dla zbiegłych wnioskodawców poprzez poinformowanie odpowiedzialnego państwa członkowskiego przed wygaśnięciem pierwotnego terminu: • TSUE, wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Abubacarr Jawo/Bundesrepublik Deutschland, C-163/17
	Orzecznictwo krajowe

Ocena dowodów: kryteria związane z miejscem zamieszkania, wjazdem i pobytem

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuły 12, 13, 14 i 15, art. 19 ust. 1, 2 i 3, art. 20 ust. 5 Rozporządzenie Dublin III	W przedmiocie wjazdu dozwolonego z uwagi na odstępstwa poczynione ze względów humanitarnych, definicji „wizy”; definicji „nielegalnego przekroczenia granicy”; wydania wizy i nielegalnego przekroczenia granicy zewnętrznej”; daty złożenia wniosku determinującej możliwość zastosowania art. 13 ust. 1 rozporządzenia Dublin III; braku wpływu odwołania od decyzji o przekazaniu na bieg tego okresu: • TSUE, wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Kadija Jafari i Zainab Jafari/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-646/16 • TSUE, wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., A.S./Republika Slowenii, C-490/16
	Orzecznictwo krajowe

Ocena dowodów: wcześniejsze wnioski o udzielenie azylu

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuł 18 ust. 1 lit. b), c) i d) Rozporządzenie Dublin III	Niezależnie od procedury odwoławczej toczącej się w państwie członkowskim, do którego skierowano wniosek, wniosek należy zawsze złożyć w terminie; odwołanie złożone w dacie wcześniejszej może istnieć (i procedura odwoławcza może być kontynuowana) przy jednoczesnym odwołaniu się od decyzji o przekazaniu z późniejszą datą; państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, nie musi być informowane o wcześniejszych (toczących się) procedurach odwoławczych; przekazanie wnioskodawcy na podstawie europejskiego nakazu aresztowania odbywa się niezależnie od stosowania rozporządzenia Dublin III: • TSUE, wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., <i>X/Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, C-213/17</i> Artykuł 18 ust. 2 rozporządzenia Dublin III nie wymaga wznowienia procedury rozpatrywania wniosku wnioskodawcy na etapie, na którym doszło do jej umorzenia po przekazaniu wnioskodawcy: • TSUE, wyrok z dnia 17 marca 2016 r., <i>Shiraz Baig Mirza/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, C-695/15</i> Nowy wniosek o przekazanie musi zostać wystosowany wówczas, gdy wnioskodawca wraca do państwa członkowskiego, które wcześniej dokonało jego przekazania, a zastosowanie mają wówczas szczególne warunki: • TSUE, wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., <i>Bundesrepublik Deutschland/ Aziz Hasan, C-360/16</i> W przedmiocie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonym przez obywatela państwa trzeciego korzystającego z ochrony uzupełniającej oraz możliwości zastosowania procedury wtórnego przejęcia • TSUE, postanowienie z dnia 5 kwietnia 2017 r., <i>Daher Muse Ahmed/ Bundesrepublik Deutschland, C-36/17</i> • TSUE, wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., <i>Federal Republic of Germany/Aziz Hasan, C-360/16</i>
	Orzecznictwo krajowe

Przekazanie na podstawie rozporządzenia dublińskiego

Podstawa prawna	Orzecznictwo
Artykuł 3 ust. 2 akapit drugi i art. 17 ust. 1 Rozporządzenie Dublin III	Wygaśnięcie terminu na przekazanie osoby zainteresowanej jest wystarczające dla automatycznego przekazania odpowiedzialności, a osoba zainteresowana może powołać się na taki argument w sądzie: • TSUE, wyrok z dnia 25 października 2017 r., Majid Shiri/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-201/16 Znaczenie pojęcia „zbiegłych”; wydłużenie terminu na przekazanie w odniesieniu do zbiegłych wnioskodawców poprzez poinformowanie odpowiedzialnego państwa członkowskiego przed wygaśnięciem pierwotnego terminu; art. 4 Karty praw podstawowych UE może mieć zastosowanie do przekazania wnioskodawców zgodnie z art. 29 rozporządzenia Dublin III w przypadku występowania istotnego ryzyka poddania osoby zainteresowanej nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu po uzyskaniu ochrony międzynarodowej w odpowiedzialnym państwie członkowskim. • TSUE, wyrok z dnia 19 marca 2019 r., Abubacarr Jawo/Bundesrepublik Deutschland, C-163/17 W przedmiocie naruszenia art. 4 Karty praw podstawowych UE i art. 3 europejskiej konwencji praw człowieka oraz nieludzkiego i poniżającego traktowania • TSUE, wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in./Sąd Najwyższy Republiki Słowenii, C-578/16 PPU
	Orzecznictwo krajowe

Jak skontaktować się z UE

Osobiście

W całej Unii Europejskiej istnieje kilkaset centrów informacyjnych Europe Direct. Adres najbliższego centrum można znaleźć na stronie: https://europa.eu/european-union/contact_pl.

Telefonicznie lub drogą mailową

Europe Direct to serwis informacyjny, który udziela odpowiedzi na pytania na temat Unii Europejskiej. Można się z nim skontaktować:

- dzwoniąc pod bezpłatny numer telefonu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektórzy operatorzy mogą naliczać opłaty za te połączenia),
- dzwoniąc pod standardowy numer telefonu: +32 22999696,
- drogą mailową: https://europa.eu/european-union/contact_pl.

Wyszukiwanie informacji o UE

Online

Informacje o Unii Europejskiej są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu Europa: https://europa.eu/european-union/index_pl.

Publikacje UE

Bezpłatne i odpłatne publikacje UE można pobrać lub zamówić na stronie: <https://op.europa.eu/pl/publications>. Większą liczbę egzemplarzy bezpłatnych publikacji można otrzymać, kontaktując się z serwisem Europe Direct lub z lokalnym centrum informacyjnym (zob. https://europa.eu/european-union/contact_pl).

Prawo UE i powiązane dokumenty

Informacje prawne dotyczące UE, w tym wszystkie unijne akty prawne od 1952 r., są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

Portal Otwartych Danych UE

Unijny portal otwartych danych (<http://data.europa.eu/euodp/pl>) umożliwia dostęp do zbiorów danych pochodzących z instytucji i innych organów UE. Dane można pobierać i wykorzystywać bezpłatnie, zarówno do celów komercyjnych, jak i niekomercyjnych.

BZ-04-18-668-PL-C

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

ISBN 978-92-9476-606-9